

610.43069

17 3537

5-3

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์
(ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

ปริญญานิพนธ์

ของ

กัญญา มั่งคั่งสง่า

22 ต.ค. 2539

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา

มีนาคม 2539

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

B. 47447

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ผศ.ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการ

(รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผศ.ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

..... กรรมการ

(รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.จารุวรรณ สกุลคู)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่..7..เดือน มีนาคม พ.ศ.2539

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนติดตามเร่งรัดห่วงใยจาก ผศ.ดร.กฤษยา ตันติผลาชีวะ ประธานที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาและในน้ำใจของท่านเป็นอย่างดี ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือตรวจตราแก้ไข ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.จารุวรรณ สกุลคู กรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาชี้แจงให้คำแนะนำในการแก้ไขปริญญานิพนธ์ ทำให้ผู้จัดทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร ที่ได้สละเวลาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และตรวจแก้สำนวนแบบสอบถามให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ อาจารย์ ดร.สุพร ตั้งสมรพงษ์ ที่เป็นห่วงใย ติดตามการทำปริญญานิพนธ์โดยตลอด

ขอขอบพระคุณ เพื่อนรุ่น 18 และรุ่น 19 วิชาเอกการอุดมศึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจเสมอมา และขอบคุณ คุณมนัส สังข์คร ที่ให้ความช่วยเหลือจนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

นอกจากนี้ยังมีบุคคลอื่น ๆ อีกหลายท่านที่ไม่สามารถกล่าวชื่อนามได้ทั้งหมด ที่มีส่วนช่วยเหลือให้การสนับสนุนในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

กัญญา มั่งคั่งสง่า

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
สมมติฐานการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การศึกษาพยาบาล	12
ลักษณะการศึกษาพยาบาล	12
หลักสูตรการศึกษาพยาบาล	13
การจัดการเรียนการสอน	18
การจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข	24
การศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน	25
การจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ต่อเนื่อง	29
การศึกษาผู้ใหญ่	30
แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่	30
หลักการการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่	33
คุณลักษณะของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่	37

บทที่	หน้า
คุณลักษณะของอาจารย์พยาบาล	42
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
3 วิธีดำเนินการวิจัย	69
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	69
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	75
การจัดกระทำข้อมูล	76
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	78
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	79
การวิเคราะห์ข้อมูล	80
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	139
ความมุ่งหมายของการวิจัย	139
วิธีดำเนินการวิจัย	139
การวิเคราะห์ข้อมูล	140
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	141
อภิปรายผล	143
ข้อเสนอแนะ	155
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย	156

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	157
ภาคผนวก	169
ภาคผนวก ก หนังสือและแบบสอบถามสำหรับนักศึกษาพยาบาล อาจารย์ พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	170
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ...	187
ประวัติย่อของผู้วิจัย	190

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามวิทยาลัย พยาบาล	71
2	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพ	76
3	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน	81
4	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน	83
5	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านการสอนเป็นรายข้อ	85
6	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านวิชาการเป็นรายข้อ	90

7	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านบุคลิกภาพเป็นรายชื่อ	93
8	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลเป็น รายชื่อ	95
9	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านการสอนเป็นรายชื่อ	97
10	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านวิชาการเป็นรายชื่อ	102
11	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านบุคลิกภาพเป็นรายชื่อ	105

12	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลเป็น รายชื่อ	107
13	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอน	110
14	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอน	111
15	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ	112
16	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ	113

17	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพ	114
18	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพ	115
19	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	116
20	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	117
21	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน	118
22	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน	119

23	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอน	120
24	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอน	121
25	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ	122
26	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ	123
27	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพ	124
28	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศ นียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพ	125

29	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	126
30	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	127
31	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน	128
32	เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน	129
33	เปรียบเทียบทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน	130
34	เปรียบเทียบทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน	131
35	เปรียบเทียบทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน	132

36	เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของอาจารย์ พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน	133
37	เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน	134
38	เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของนักศึกษา พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน	135
39	เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน	136
40	เปรียบเทียบทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง กับทัศนะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน	137
41	เปรียบเทียบทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง กับทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน	138

บทนำ

ภูมิหลัง

การพยาบาลเป็นงานที่สำคัญแขนงหนึ่งของการสาธารณสุขที่จะช่วยให้ประชาชนมีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ พยาบาลเป็นผู้ใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ผู้ให้การพยาบาลต้องมีความสามารถหลายด้าน อาทิ ความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะในการปฏิบัติการทางวิชาชีพ ทักษะทางสังคม การศึกษาพยาบาลจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้พยาบาลมีความสามารถดังกล่าวและสามารถปฏิบัติการทางวิชาชีพได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดในวิชาชีพพยาบาล (กองงานวิทยาลัยพยาบาล. 2531 : 1)

สถาบันพระบรมราชชนก เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เดิมคือ สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้อัญเชิญพระนามาภิไธย เปลี่ยนชื่อสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขว่า "สถาบันพระบรมราชชนก" (สบช.) เมื่อ 27 กันยายน 2537 และตราเป็นพระราชกฤษฎีกาประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 26 ธันวาคม 2538 เป็นต้นไป (สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. 2538) รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาการพยาบาลให้กับสถานบริการสุขภาพของกระทรวง ปัจจุบันมีวิทยาลัยพยาบาลในสังกัด 35 แห่ง โดยจัดการศึกษาพยาบาลด้านการศึกษาพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่องในลักษณะบัณฑิตอาชีพ เพื่อผลิตบุคลากรทางการพยาบาลให้ทันกับความต้องการของประเทศ ทั้งที่เป็นพยาบาลเทคนิคและพยาบาลวิชาชีพ (สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข. 2537 : 3) การศึกษาพื้นฐานที่สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุขจัดขึ้นมี 2 ระดับ คือ ระดับพยาบาลวิชาชีพเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้ระยะเวลาศึกษา 4 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์

เทียบเท่าปริญญาตรี บรรจุเข้ารับราชการในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ การศึกษาอีกระดับหนึ่ง เป็นระดับพยาบาลเทคนิค ใช้หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรมีระยะเวลาศึกษา 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น บรรจุเข้ารับราชการเป็นพยาบาลเทคนิค

ในการจัดการศึกษาพยาบาลนี้ สถาบันพระบรมราชชนก มิได้จัดการศึกษาแต่เฉพาะ หลักสูตรพื้นฐานดังกล่าวเท่านั้น แต่ยังได้จัดการศึกษาต่อเนื่องให้แก่บุคลากรในวิชาชีพการพยาบาลระดับผู้ช่วยพยาบาลได้มีโอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพด้วย โดยการพัฒนาการศึกษาต่อเนื่อง (Continuing Education) ขึ้น ประกอบด้วย การศึกษา 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรพยาบาลระดับต้น เรียกว่า หลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์ (เฉพาะกาล) เป็นการจัหลักสูตรเพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่พยาบาล (ผู้ช่วยพยาบาลเดิม) ใช้เวลาศึกษา 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะเปลี่ยนสายงานจากผู้ช่วยพยาบาลเป็นพยาบาลเทคนิคเป็นหลักสูตรระดับต้น อีกหลักสูตรหนึ่งคือ หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) หลักสูตรนี้มิขึ้นเพื่อพัฒนาพยาบาลเทคนิคให้เป็นพยาบาลวิชาชีพระดับปริญญาตรี โดยใช้เวลาศึกษา 2 ปี (กองงานวิทยาลัย. 2535 : 1) การศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลของสถาบันพระบรมราชชนก นับเป็นการศึกษาแบบบันไดอาศิพรโดยผู้เข้าศึกษาจะต้องมีประสบการณ์การทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี หลักสูตรนี้กำลังมีความจำเป็นต้องเปิดรับและมีโครงการขยายความต้องการมากขึ้น เพราะแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) มุ่งผลิตพยาบาลเทคนิคอีกกว่าร้อยละ 82.5 เพื่อที่จะขยายบริการสาธารณสุขให้ครอบคลุมประชากรทุกระดับและพัฒนาทรัพยากรบุคลากรสายพยาบาลให้เพียงพอและมีคุณภาพ (รอบรู้สา'สุข. 2537 : 38)

จากการผลิตพยาบาลเทคนิคเดิมนั้น ตามแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ผลิตพยาบาลเทคนิคให้ได้จำนวน 10,000 คน จากสถิติพบว่า จะมีพยาบาลระดับต้นสำเร็จหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น และการพยาบาลและการผดุงครรภ์ มีจำนวน 22,190 คน ทั้งนี้ในแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ได้มุ่งเน้นการพัฒนามูลากรสาธารณสุขเป็นหลักโดยเฉพาะสืบเนื่องจากแผนพัฒนาการสาธารณสุขฉบับที่ 7 การขยายงานสาธารณสุขด้านสถานอนามัยทั่วประเทศ ทำให้เพิ่มอัตราการ

ผลิตพยาบาลเทคนิคปีละประมาณ 3,500 คน (วิจิตร ศรีสุพรรณ. 2538 : 9) และจะมีการผลิตเพิ่มขึ้นอีก 18,275 คน ในปี พ.ศ. 2544 (กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. 2535) จากการเร่งผลิตนี้ กระทรวงสาธารณสุขมีโครงการขยายการศึกษาต่อเนื่องหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พร้อมไปด้วย ซึ่งวิทยาลัยพยาบาลเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบุคลากรทางการศึกษาพยาบาลอันมีอาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาล เป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงานของวิทยาลัย ปฏิบัติหน้าที่ให้การศึกษาและจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ อันมีลักษณะเฉพาะทางวิชาชีพ ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาการวิชาชีพ บริการวิชาการแก่สังคม ปลุกฝังจรรยาวิชาชีพและการเป็นพลเมืองดี ตลอดจนเผยแพร่และแนะแนวทางการศึกษาพยาบาลแก่ประชาชนทั่วไป (คาราพร คงจา. 2534 : 3) แต่จากการศึกษาสภาพของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พบว่ามีปัญหาเนื่องจากการเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลและอาจารย์หลาย ๆ แห่ง เห็นว่ายังไม่มีความพร้อมและไม่มีความมั่นใจในคุณภาพ ทั้งนี้อาจารย์ประจำขาดโอกาสและเวลาในการพัฒนาวิชาการ การค้นคว้าวิจัยต่าง ๆ ทำได้น้อย เพราะต้องสอนภาคทฤษฎีและปฏิบัติเกินสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง จึงไม่มีเวลาในการศึกษาค้นคว้า เตรียมการสอน เขียนตำรา หรือวิจัย ที่สำคัญคือขาดการพักผ่อนที่เพียงพอ ซึ่งจะมีผลต่อประสิทธิภาพของการสอน (วิจิตร ศรีสุพรรณ. 2538 : 10)

ในปัจจุบันอัตราส่วนของอาจารย์ต่อนักเรียนในปัจจุบันเท่ากับ 1 : 13 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สภาการพยาบาลได้กำหนดไว้คือ เกณฑ์ 1:4 ถึง 1:8 (กองงานวิทยาลัยพยาบาล. 2536 : 7) ผลจากการเร่งผลิตบุคลากรทางการพยาบาล ทำให้วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกมีอาจารย์บรรจุใหม่ส่วนหนึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลทุนของสถาบันพระบรมราชชนกสำเร็จการศึกษาแล้วเป็นอาจารย์สอนในวิทยาลัยพยาบาล เพื่อแก้ปัญหาขาดอาจารย์ ฉะนั้นประสิทธิภาพด้านการทำงานไม่มากเท่าที่ควร (คาราพร คงจา. 2534 : 4) และลักษณะเฉพาะของหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) คือ

ลักษณะผู้เรียนเป็นผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการพยาบาลและผดุงครรภ์ (เฉพาะกาล) จะต้อง มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี จึงจะเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ได้ จากการสัมภาษณ์หัวหน้าภาคศุติศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี 1 (พฉ. ราชบุรี : สัมภาษณ์) ให้ความเห็นว่านักศึกษา ที่ศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี เป็นข้าราชการระดับพยาบาลเทคนิค รับผิดชอบงาน ระดับหัวหน้าตึก มีความชำนาญในการปฏิบัติงาน แต่ไม่กระจำจกในด้านทฤษฎี ไม่ยอมรับสถานภาพ ของครู ดังนั้นอาจารย์พยาบาลต้องแสดงตนให้เป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา จะต้องแสดงทักษะใน การปฏิบัติหน้าที่ทั้งการสอนในห้องเรียน ในคลินิก ที่สำคัญยังอาจารย์พยาบาลต้องกระทำตนให้เป็น ตัวอย่างของพยาบาลที่ดีแก่นักศึกษาพยาบาล (ดารารพร คงจา. 2534 : 23) ฮัลส์เมเยอร์ และโบลิง (Hulsmayer and Bowling. 1986 : 19) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของ การสอนในชั้นเรียนสำหรับพยาบาลมี 4 ประการคือ ระดับความรู้ของครู การจัดอุปกรณ์การเรียน การสอน วิธีสอน และพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน ซึ่งครูผู้สอนระดับนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้อง มีความกระตือรือร้น และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอยู่เสมอ สำหรับคุณสมบัติของครูพยาบาล ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพยาบาลนั้น อลิซาเบท เรย์โบลด์ (Elizabeth Raybould. 1975) ได้กำหนดแนวทาง ขอบเขต และคุณลักษณะของครูพยาบาลไว้ 4 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะ ด้านการสอน คุณลักษณะด้านวิชาการ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพ การพยาบาล ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการทำให้นักศึกษาพยาบาลมีคุณภาพนำไปสู่ประสิทธิภาพ ของบริการพยาบาล

จากการสัมภาษณ์นักศึกษาพยาบาลและอาจารย์พยาบาล ปรากฏว่า ในด้านการสอน อาจารย์มีภาระและปริมาณงานมาก สอนหลายหลักสูตร ไม่มีเวลาเตรียมการสอน วิธีการสอน ใช้แบบบรรยาย ไม่ค่อยสนใจงานนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษามาใช้ในการสอน ด้านวิชาการ อาจารย์สนใจการเขียนตำราและเอกสารประกอบการสอนและการวิจัยน้อย มีเวลาให้คำปรึกษา แก่นักศึกษาไม่เพียงพอ อาจารย์บรรจุใหม่เป็นผู้มีประสบการณ์น้อย ขาดเทคนิคในการถ่ายทอด ความรู้แก่นักศึกษา ไม่ค่อยคำนึงถึงการเสริมแรง ด้านบุคลิกภาพ อาจารย์ไม่ค่อยยอมรับฟัง

ความคิดเห็นของผู้อื่น ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ นักศึกษาต้องการอาจารย์พยาบาลที่มีความ ยุติธรรม ด้านวิชาชีพ ขาดความสามารถในการแสดงบทบาทของอาจารย์พยาบาล ไม่แสดงตน ว่าเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา สาเหตุดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักศึกษาพยาบาลลดลง จากผลการวิจัยของ พัฒนา รุจิโรจน์ (2534 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถนะด้านการเรียน การสอนของอาจารย์พยาบาลอนามัยชุมชน ทั้งอาจารย์พยาบาลอนามัยชุมชน ผู้บริหาร และ นักศึกษาให้ทัศนะว่า ควรจะได้รับการพัฒนาในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการวิจัย ด้าน การสอน การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนไม่เด่นชัด ควรปรับปรุงด้านสื่อการสอน จากการสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี ราชบุรี 1 (ละเอียด แจ่มจันทร์ : สัมภาษณ์) ให้ความเห็นเห็นว่า อาจารย์พยาบาลมีจำนวนชั่วโมงสอนมาก ทำให้ไม่ ค่อยมีเวลาในการเขียนตำราและทำงานวิจัย

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาทัศนะของนักศึกษา พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์ พยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่คาดหวังของ อาจารย์พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ทั้ง 4 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านการสอน คุณลักษณะด้านวิชาการ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และ คุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล ผลการวิจัยนี้จะใช้เป็นแนวทางสำหรับพัฒนาพฤติกรรม และคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาลต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาทัศนะของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะ ที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบ เท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริง และตามที่คาดหวัง ในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน คือ ด้านการ สอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

2. เปรียบเทียบทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยเป็นประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมในการสรรหาอาจารย์พยาบาลให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการสำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)
2. เป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายในการพัฒนาอาจารย์ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล
3. เป็นแนวทางในการประเมินและติดตามผลงานของอาจารย์พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่เข้าในการวิจัยเรื่องคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ปีการศึกษา 2538 จากวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ที่เปิดสอนหลักสูตรดังกล่าว จำนวน 1,607 คน

กลุ่มที่ 2 อาจารย์พยาบาล จำนวน 574 คน

กลุ่มที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล จำนวน 24 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของประชากร แบ่งเป็น นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ที่เป็นจริงและที่คาดหวัง 4 ด้าน คือ
 - 2.1 คุณลักษณะด้านการสอน
 - 2.2 คุณลักษณะด้านวิชาการ
 - 2.3 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
 - 2.4 คุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางชอบหรือไม่ชอบ ในทางบวกหรือทางลบ ในวิจัยนี้ หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลซึ่งสอนในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ที่ปฏิบัติจริงและที่คาดหวัง ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำค่ามาคำนวณตามวิธีทางสถิติได้
2. คุณลักษณะอาจารย์พยาบาล หมายถึง การแสดงออกหรือสิ่งชี้ให้เห็นความดี หรือลักษณะประจำของอาจารย์พยาบาล ในวิจัยนี้ หมายถึง พฤติกรรม ลักษณะท่าที อุบนิสัย ความ

สามารถ ความรู้ ทักษะ เจตคติ ของอาจารย์พยาบาลที่รับผิดชอบสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ประกอบด้วย

2.1 คุณลักษณะด้านการสอน หมายถึง ความสามารถในการวางแผนการสอน การใช้กลวิธีในการสอน การสร้างบรรยากาศในการเรียน ความกระตือรือร้นในการสอน การประเมินผลการสอน และการสร้างเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ความสนใจศึกษาค้นคว้า และวิจัยด้านต่าง ๆ นำผลวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน การนำความรู้ภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล การส่งเสริมวิชาชีพและวิจัยทางการพยาบาล

2.2 คุณลักษณะด้านวิชาการ หมายถึง ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอน การสร้างสรรค์งานทางวิชาการ การเฝ้าหาความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดพัฒนาทางการศึกษา มีการศึกษา วิจัย แต่งตำรา เขียนบทความที่เป็นประโยชน์ออกเผยแพร่ และการนำผลการวิจัยทั้งของตนเองและของผู้อื่นมาช่วยให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษาและสังคม

2.3 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ที่รวมกันในตัวบุคคลและการแสดงออกทางพฤติกรรม สามารถสังเกตเห็นได้จากกิริยา ท่าทาง วาจา การกระทำ การแต่งกาย สุขภาพอนามัย ความคล่องตัว มีอารมณ์ขัน มีการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ใจเย็น สุขุม รอบคอบในการตัดสินใจต่าง ๆ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลได้เป็นอย่างดี

2.4 คุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ลักษณะของพยาบาลและการกระทำที่แสดงออกเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาล การเป็นผู้มีความรู้ในสาขาวิชา ความรู้ทางวิชาชีพการพยาบาล การมีจรรยาบรรณที่เหมาะสมกับการเป็นพยาบาล สามารถสังเกตได้จากการมีความรู้ทางวิชาชีพทางการพยาบาล ทักษะและประสบการณ์ทางการพยาบาล ความรู้ด้านระบบการศึกษาพยาบาล ความรู้เกี่ยวกับองค์กรพยาบาล เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ความภาคภูมิใจงานวิชาชีพพยาบาล เสียสละเพื่อส่วนรวม ความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความก้าวหน้าในวิชาชีพของตน และส่งเสริมให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ

3. คุณลักษณะที่เป็นจริง หมายถึง การแสดงออกหรือสิ่งชี้ให้เห็นความดีที่เป็นลักษณะ
จำเป็นของอาจารย์พยาบาลซึ่งสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี
เทียบเท่าปริญญาตรี) แสดงให้เห็นอยู่ประจำตามสถานการณ์จริงตามทัศนะของนักศึกษาพยาบาล
หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล
และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล

4. คุณลักษณะที่คาดหวัง หมายถึง การแสดงออกหรือสิ่งชี้ให้เห็นความดีที่เป็นลักษณะ
จำเป็นของอาจารย์พยาบาลซึ่งสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี
เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามความคาดหวังที่น้ำจะเกิดขึ้นหรือควรจะมีของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตร
ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และ
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล

5. วิทยาลัยพยาบาล หมายถึง วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข ที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตร
พยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) มี 9 แห่ง คือ วิทยาลัยพยาบาล
บรมราชชนนี พุทธชินราช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา วิทยาลัยพยาบาล
พระปกเกล้า จันทบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
สรรพสิทธิประสงค์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ลำปาง 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี
ราชบุรี 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม

6. นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาลที่กำลังศึกษาในหลักสูตรประกาศ
นียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ปีการศึกษา
2538 จากวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก จำนวน 9 แห่ง

7. อาจารย์พยาบาล หมายถึง อาจารย์พยาบาลที่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการ
พยาบาล ชั้นหนึ่ง และที่ทำหน้าที่สอนนักศึกษาพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในหมวดวิชาชีพ
การพยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)
อย่างน้อย 3 ปี วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก 9 แห่ง ในปีการศึกษา
2538

8. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล หมายถึง ผู้มีประสบการณ์ด้านการศึกษาพยาบาล ในฐานะหัวหน้าภาค หรือผู้บริหาร หรือผู้ได้รับการยอมรับจากวิชาชีพในฐานะผู้นำทางวิชาชีพ

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้านแตกต่างกัน
2. ทักษะของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้านแตกต่างกัน
3. ทักษะของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลแตกต่างกันระหว่างทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาพยาบาล การจัด
การศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข การศึกษาผู้ใหญ่ คุณลักษณะของอาจารย์พยาบาล
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. การศึกษาพยาบาล
 - 1.1 ลักษณะการศึกษาพยาบาล
 - 1.2 หลักสูตรการศึกษาพยาบาล
 - 1.3 การจัดการเรียนการสอน
2. การจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข
 - 2.1 การศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน
 - 2.2 การจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตต่อเนื่อง
3. การศึกษาผู้ใหญ่
 - 3.1 แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่
 - 3.2 หลักการการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่
 - 3.3 คุณลักษณะของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่
4. คุณลักษณะของอาจารย์พยาบาล
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาพยาบาล

การศึกษาพยาบาลเป็นการศึกษาทางวิชาชีพที่สำคัญสาขาหนึ่งในระดับอุดมศึกษา และเป็นวิชาที่ส่งผลโดยตรงต่อชีวิตมนุษย์ คุณภาพการศึกษาพยาบาลจึงเป็นประเด็นสำคัญที่มีผู้กล่าวถึงเป็นประจำ แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่มีอยู่ตลอดเวลา การจัดการศึกษาพยาบาลจึงต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้สามารถเตรียมพยาบาลที่มีความรู้ ความสามารถ ด้านวิชาชีพ พร้อมทั้งคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่การพยาบาลได้ทุกระดับ และสนองความต้องการด้านบริการพยาบาลในสังคมได้ด้วย (ทิพย์รัตน์ สุทธิพงศ์. 2536 : 1)

ลักษณะการศึกษาพยาบาล

การศึกษาวิชาชีพเป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา พาริดา อิบราฮิม (2533 : 4) กล่าวว่า การศึกษาวิชาชีพพยาบาลย่อมมุ่งเตรียมพยาบาลให้มีความสามารถแสดงออก ซึ่งคุณลักษณะของพยาบาลวิชาชีพคือมีความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาลซึ่งเกี่ยวข้องกับบุคคลทั้งในภาวะสุขภาพและเมื่อเจ็บไข้ เพื่อมุ่งดูแลสุขภาพของคนในสภาพแวดล้อมมาให้ดำรงภาวะสุขภาพทั้งในส่วนตัวและจิตใจและสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข พยาบาลจะต้องมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล และใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์และการพยาบาลทั้งกายและจิตสามารถให้การป้องกัน ส่งเสริมดูแลรักษาและฟื้นฟูสภาพของบุคคลได้เหมาะสมกับสภาพปัญหาสุขภาพทั้งในส่วนบุคคล ครอบครัวหรือชุมชน ทั้งนี้ย่อมต้องก่อปรด้วยคุณธรรมและจริยธรรมในส่วนตัว เพื่อรักษาจรรยาบรรณของวิชาชีพในการปกป้องคุ้มครองผู้รับบริการให้ได้รับความปลอดภัยจากบริการที่ได้รับ และดำรงรักษาศักดิ์ศรีความเป็นบุคคลได้อย่างดี ไม่ถูกคุกคามและรุกรานสิทธิมนุษยชน และมีกำลังที่จะต่อสู้ชีวิตปรับเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนตัวและสภาพแวดล้อมเพื่อดำรงคุณภาพชีวิตไว้ได้

การศึกษาพยาบาลและผลิตพยาบาลให้มีบรรยากาศของวิชาชีพคือ มีความชำนาญจากการฝึกฝนทักษะในขอบเขต ความรู้ในเชิงศาสตร์และศิลป์การปฏิบัติด้วยปัญญาและน้ำมือประกอบด้วยทั้งน้ำค่าน้ำใจ และปรับให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านวิทยาศาสตร์

เทคโนโลยี และนโยบายสาธารณสุขของประเทศ พยาบาลที่ผลิตออกมาต้องมีอิสระในการปกครองตนเองในการตัดสินใจเพื่อคุณภาพการบริการซึ่งสอดคล้องกับที่วิชาชีพกำหนด ต้องมีความผูกพันกับวิชาชีพจนสามารถอุทิศตนเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมและความก้าวหน้าของวิชาชีพ ยืนหยัดที่จะพัฒนาวิชาชีพให้ยืนยงไม่ละทิ้งหรือปฏิบัติในสิ่งที่ไม่เหมาะสมต่อวิชาชีพ และต้องมีความรับผิดชอบที่จะปฏิบัติตามบาท รักษาวินัยวิชาชีพ รักษาอำนาจในตนเองที่จะกำหนดขอบเขตการปฏิบัติวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับและยกย่องของสังคม กำหนดสิทธิในการเลือกฝึกฝนควบคุมและรักษาจริยบรรณของวิชาชีพอย่างมั่นคง วิชาชีพและสิทธิในทางที่ชอบธรรม เพื่อให้การปฏิบัติวิชาชีพมีคุณภาพอย่างแท้จริง

หลักสูตรการศึกษาพยาบาล

การจัดการศึกษาพยาบาล มีหลักการสำคัญคือ การมุ่งผลิตการพยาบาลที่มีคุณภาพ สามารถให้บริการพยาบาลสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการที่รัฐกำหนดนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป็นต้นมาทำให้เกิดการพัฒนาการบริการสาธารณสุขในแนวทาง เพื่อยกระดับสุขภาพอนามัยของประชาชนให้ดีขึ้นตั้งแต่เกิด เติบโตเป็นผู้ใหญ่จนกระทั่งสูงอายุ จึงนับเป็นผลโดยตรงต่อการปรับปรุง พัฒนาระบบการศึกษาพยาบาลในปัจจุบัน เพื่อสนองความต้องการด้านสุขภาพและความคาดหวังของสังคม (รัชนี้ สนิะสนธิ. 2535 : 28)

การพัฒนาการศึกษาพยาบาลเป็นไปอย่างรวดเร็วตามความต้องการพยาบาลของประเทศเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดสถาบันการศึกษาพยาบาลเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันประเทศไทยมีสถานการศึกษาพยาบาลที่รับผิดชอบ การจัดการศึกษาพยาบาลในสังกัดรัฐและเอกชนทั้งสิ้น 56 แห่ง เป็นทั้งสถาบันส่วนรัฐและเอกชน จำนวนสังกัดได้ดังนี้ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 9 แห่ง สังกัดกระทรวงกลาโหม 4 แห่ง สังกัดกระทรวงมหาดไทย 1 แห่ง และสังกัดภาคเอกชน 7 แห่ง (ประกายแก้ว ประพุดติย์ และคนอื่น ๆ. 2537 : 27)

สถาบันการศึกษาพยาบาล 50 แห่ง ได้จัดการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ เพื่อเตรียมพยาบาลระดับต่าง ๆ สำหรับปฏิบัติงานในระบบการบริการสาธารณสุขของประเทศในช่วงแผน

พัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 6 (พ.ศ.2530-2534) มีการจัดการศึกษาหลักสูตร สาขาพยาบาลศาสตร์ จำนวนเป็น 4 กลุ่ม คือ

- (1) หลักสูตรระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- (2) หลักสูตรระดับปริญญาตรี
- (3) หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา
- (4) หลักสูตรระยะสั้น

1. หลักสูตรระดับต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นหลักสูตรเพื่อเตรียมพยาบาลเทคนิคสำหรับการปฏิบัติการพยาบาลทั่วไปที่ไม่ซับซ้อนโดยผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีระยะเวลาการศึกษา 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒิประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ ระดับต้น และสามารถขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นสอง ผู้สำเร็จการศึกษาจะปฏิบัติงานในสายงานการพยาบาลในตำแหน่งพยาบาลเทคนิคและสามารถศึกษาต่อในหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี) เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นพยาบาลวิชาชีพได้

หลักสูตรระดับต้นนี้มีการจัดการศึกษาอยู่ 2 ลักษณะ คือ

ก. หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ระดับต้นปกติ

รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเข้าศึกษา ในปัจจุบันมีการจัดการสอนอยู่เฉพาะในสถาบันการศึกษาพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 30 แห่ง

ข. หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ระดับต้นเฉพาะกาล

รับเจ้าหน้าที่พยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขที่มีพื้นความรู้ช่วยพยาบาลหรือพยาบาลผดุงครรภ์ชั้น 2 เข้าศึกษาหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรเฉพาะกาลที่เปิดสอนตามความต้องการในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ปัจจุบันมีการจัดสอนอยู่เฉพาะในสถาบันการศึกษา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 14 แห่ง

2. หลักสูตรระดับปริญญาตรี เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อเตรียมพยานาวิชาชีพรับ การปฏิบัติการพยานาทั่วไป หรือการพยานาเฉพาะทางในระดับปริญญาตรี โดยรับผู้สำเร็จ การศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า หรือผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรระดับต่ำกว่าปริญญา หลักสูตรระดับนี้จําแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ หลักสูตรระดับปริญญาตรี (4 ปี) หลักสูตรระดับ ปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 1 ปี) และหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี)

2.1 หลักสูตรระดับปริญญาตรี (4 ปี)

เป็นหลักสูตรที่มีระยะเวลาการศึกษา 4 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒิ พยานาศาสตรบัณฑิต (พยานาและผดุงครรภ์) หรือประกาศนียบัตรพยานาศาสตร์ (เทียบเท่า ปริญญาตรี) หรือประกาศนียบัตรพยานาศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง (เทียบเท่าปริญญาตรี) ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้สามารถขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการ พยานาและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง และปฏิบัติงานในสายงานการพยานาในตำแหน่งพยานา วิชาชีพ

หลักสูตรนี้มีการจัดการศึกษาอยู่ 2 ลักษณะ คือ

ก. หลักสูตรระดับปริญญาตรีปกติ

รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าเข้าศึกษา ใน ปัจจุบันนี้ สถาบันการศึกษาพยานาในทงสังกัดเปิดสอนหลักสูตรนี้ จํานวน 43 แห่ง

ข. หลักสูตรระดับปริญญาตรีเฉพาะกาล

รับผู้ช่วยพยานาเข้าศึกษาต่อเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นพยานาวิชาชีพ หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรเฉพาะกาลที่เปิดสอนตามความต้องการในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น ในปัจจุบันมีสถาบันสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยเปิดสอนหลักสูตรนี้เพียง 1 แห่ง

2.2 หลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 1 ปี)

เป็นหลักสูตรที่มีระยะเวลาการศึกษา 1 ปี สำหรับผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่าซึ่งเป็นพยานาระดับวิชาชีพอยู่เดิม เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการพยานาทั่วไป หรือการพยานาเฉพาะทางที่มีความรู้ในระดับปริญญาตรี ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้จะได้รับวุฒิพยานาศาสตรบัณฑิต หรือวิทยาศาสตรบัณฑิต

(พยาบาลสาธารณสุข) ปัจจุบันนี้มีสถาบันการศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เปิดสอนหลักสูตรนี้ เพียง 3 แห่ง และในสังกัดกรุงเทพมหานคร 1 แห่ง

2.3 หลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง 2 ปี)

เป็นหลักสูตรที่มีระยะเวลาการศึกษา 2 ปี โดยมีการจัดการศึกษา 2 ระบบ คือ

ก. ระบบจำกัดรับ

รับผู้สำเร็จการศึกษา ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีทางการพยาบาล เพื่อให้มีความรู้ความสามารถด้านการพยาบาลทั่วไปเพิ่มขึ้นและพัฒนาขึ้นเป็นพยาบาลวิชาชีพ ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้ จะได้รับวุฒิพยาบาลศาสตรบัณฑิต หรือประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (เทียบเท่าปริญญาตรี) หรือประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง (เทียบเท่าปริญญาตรี) ปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาเปิดสอนหลักสูตรนี้อยู่ 14 แห่ง โดยเป็นสถาบันในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 12 แห่ง และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 2 แห่ง

ข. ระบบไม่จำกัดรับ

รับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยจัดสอนในระบบการศึกษาทางไกล ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาทั้ง 2 ระบบนี้ สามารถขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง ผู้สำเร็จการศึกษาจะปฏิบัติงานในสายงานการพยาบาลในตำแหน่งวิชาชีพ

3. หลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เป็นหลักสูตรเพื่อพัฒนาการพยาบาลวิชาชีพที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ให้มีความรู้ความสามารถทางการพยาบาลขั้นสูง การเป็นผู้นำและการวิจัยทางการพยาบาลเพื่อที่สามารถพัฒนางานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การจัดการศึกษาระดับนี้ จำแนกได้เป็น 2 ระดับคือ

3.1 หลักสูตรระดับมหานักิต

เป็นหลักสูตรที่มีระยะเวลาการศึกษา 2 ปี รับผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับปริญญาตรี เข้าศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้จะได้รับวุฒิพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต หรือวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ ปัจจุบันมีการจัดการศึกษาอยู่ 15 หลักสูตร และจัดสอนเฉพาะในสถาบันการศึกษาสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 7 แห่ง

3.2 หลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต

เป็นหลักสูตรที่มีระยะเวลาการศึกษา 5 ปี มี 2 หลักสูตร คือ รับผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับมหานักิต หรือหลักสูตรระดับมหานักิตสาขาอื่น ๆ ที่มีวุฒิปริญญาตรีทางการพยาบาล ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนี้จะได้รับวุฒิพยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต หรือสาธารณสุขดุษฎีบัณฑิต สาขาการพยาบาลสาธารณสุข

4. หลักสูตรระยะสั้น

เป็นหลักสูตรสำหรับให้พยาบาลประจำการทั้งพยาบาลวิชาชีพและพยาบาลเทคนิค ได้ศึกษาต่อเนื่องเพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติงานและให้สามารถให้บริการพยาบาลได้อย่างมีคุณภาพเพิ่มขึ้น การจัดการศึกษาในระดับนี้จำแนกไว้เป็น 2 ประเภทคือ

4.1 หลักสูตรระยะสั้นระดับประกาศนียบัตร

หลักสูตรที่มีระยะเวลาศึกษา 1-12 เดือน สำหรับพัฒนาพยาบาลประจำการให้มีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลระดับวิชาชีพ รวมทั้งความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ในบทบาทต่าง ๆ ของพยาบาล ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับวุฒิประกาศนียบัตรทางการพยาบาลเฉพาะทาง โดยจัดการสอนในสถาบันการศึกษาพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 4 แห่ง กระทรวงสาธารณสุข 7 แห่ง กระทรวงกลาโหม 1 แห่ง ทั้งนี้มีการจัดหลักสูตรสำหรับพยาบาลต่างชาติดูอยู่ 3 หลักสูตร ในสถาบันฯ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 2 แห่ง

4.2 หลักสูตรฝึกอบรม ประชุมสัมมนาทางวิชาการ

เป็นหลักสูตรที่มีระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือน ซึ่งอาจเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมประชุมสัมมนาทางวิชาการ ที่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งสถานบริการสุขภาพ และสถาบันการ

ศึกษาพยาบาลจัดขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรพยาบาลประจำการของหน่วยงานของตน และหรือของหน่วยงานอื่น ๆ

เป้าหมายจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาศาขพยาบาลศาสตร์ ในแผนพัฒนาระยะที่ 7 เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาระยะที่ 7 คาดว่าจะมีผู้สำเร็จการศึกษาศาขพยาบาลศาสตร์ในระดับต่าง ๆ จำนวน 43,190 คน จำนวนที่ได้ดังนี้

หลักสูตรต่ำกว่าปริญญาตรี (ระดับต้น) ปกติ	14,074 คน
หลักสูตรต่ำกว่าปริญญาตรี (ระดับต้น) เฉพาะกาล	4,397 คน
หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี	15,244 คน
หลักสูตรระดับปริญญาตรีต่อเนื่อง 2 ปี	7,508 คน
หลักสูตรระดับปริญญาตรีต่อเนื่อง 1 ปี	582 คน
หลักสูตรระดับมหาบัณฑิต	1,329 คน
หลักสูตรดุษฎีบัณฑิต	56 คน

ซึ่งคาดว่าอัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพต่อประชากรจะเป็น 1 : 980 อัตราส่วนพยาบาลวิชาชีพต่อพยาบาลระดับต้นเป็น 1.4 : 1 (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535)

การจัดการเรียนการสอนในการศึกษาศาขพยาบาล

การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และความคาดหวังของสังคมอันที่จะผลิตพยาบาลที่มีความรู้ความเข้าใจถึงความต้องการของบุคคล ครอบครัวชุมชน และสามารถให้บริการด้านสุขภาพได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ที่เน้นชุมชนได้กำหนดเนื้อหาวิชาออกเป็น 4 หมวด ได้แก่

1. หมวดวิชาพื้นฐานทั่วไป เป็นหมวดวิชาที่ประกอบด้วยคุณลักษณะวิชาต่าง ๆ ของพื้นฐานการศึกษา ตั้งแต่มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจสังคม อันจะเป็นพื้นฐานความรู้ในการศึกษาต่อไป

2. หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ เป็นหมวดวิชาที่ประกอบด้วยเนื้อหาวิชาที่ต้องประยุกต์ใช้โดยตรงทางวิชาชีพพยาบาล เป็นรายวิชาบังคับพื้นฐานเฉพาะที่สัมพันธ์กับวิชาชีพพยาบาล

3. หมวดวิชาชีพ เป็นเนื้อหาสาระของวิชาชีพที่บอกรับทึ้น หลักการ และทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการพยาบาลที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์จริง

4. หมวดเลือกเสรี เป็นเนื้อหาวิชาที่จัดขึ้นเพื่อให้นักศึกษาได้เลือกเรียนเพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจ เนื้อหาสาระที่ได้จะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาตนและวิชาชีพ

การจัดการศึกษาพยาบาลจะมีการจัดการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและการสอนภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยที่สอดคล้องกัน ดังนั้นกระบวนการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

1. ภาคทฤษฎี เป็นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา มรณทัศน์ หลักการ กฎ ทฤษฎี และข้อความรู้ของวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร ครอบคลุม 3 แบบ คือ ครอบคลุมเนื้อหาความรู้ สอนแก้ปัญหา และการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ภาคปฏิบัติ เป็นการจัดการให้นักศึกษา ได้ศึกษาในสถานการณ์จริงในพื้นที่ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาวิชา เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ทางวิชาชีพโดยตรง

การศึกษาภาคปฏิบัติจะจัดการเรียนการสอนในโรงพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานีอนามัยและชุมชนทั้งในจังหวัดที่สถาบันตั้งอยู่และต่างจังหวัด โดยการแบ่งนักศึกษามาแต่ละชั้นออกเป็นกลุ่มหมุนเวียนส่งออกฝึกภาคปฏิบัติเพื่อให้ได้ความรู้ ประสบการณ์ครบตามหลักสูตร ดังนั้นการจัดการศึกษาพยาบาลจะต้องพิจารณาถึงวิชาที่ต้องศึกษามาแต่ละภาคเรียน อาจารย์ที่ทำการสอน สถานที่ที่ให้การศึกษ จำนวนนักศึกษา รวมทั้งวิทยาลัยที่ให้การศึกษาลายโปรแกรม ต้องจัดการศึกษาแต่ละโปรแกรมการผลิตให้สอดคล้องกันด้วย อย่างไรก็ตามในการผลิตพยาบาลนั้นจะต้องเป็นไปตามนโยบายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ให้บริการหรือประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย (คาราพร คงจา. 2534 : 13) ดังที่สอวศ์ธรรม อาสนสถิตย์ (2521 : 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกปฏิบัติงานบนตึกผู้ป่วยว่า นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้สภาพการณ์จริง และจะได้สัมผัสกับวิชาการต่าง ๆ ที่ศึกษา

มาใช้ในการให้บริการพยาบาล เพื่อสนองความต้องการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมของผู้ป่วยแต่ละคน นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้สิ่งที่ไม่คาดคิด เช่น อาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างกะทันหัน หรือเมื่อผู้ป่วยที่มีอาการหนัก และปัญหาเกี่ยวกับความเจ็บไข้ ผู้ร่วมงานและผู้ที่มาติดต่อซึ่งนักศึกษาพยาบาลจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่กล่าวมา ดังนั้นการศึกษาทางภาคปฏิบัติจึงเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในหลักสูตรการศึกษานพยาบาล

เลวิน (ชาลี กาญจนรัตน์ และกัญญา ชื่นอารมณ์. 2534 : 7 ; อ้างอิงมาจาก Lavine. 1969 : 7) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้วิชาชีพการพยาบาลที่ดีที่สุดก็คือการได้ลงมือปฏิบัติการพยาบาล เพราะผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและได้นำเอาความรู้ทางทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติโดยตรง

แต่เนื่องจากผู้ป่วยมีชีวิตจิตใจ การให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการพยาบาลกับผู้ป่วยโดยตรงจึงเป็นไปได้ยาก เพราะจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยแก่ชีวิต ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากความผิดพลาดในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของผู้เรียน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาอันนี้ในการเรียนการสอนพยาบาล จึงมีการนำสื่อต่าง ๆ เข้ามาช่วย เป็นต้นว่า ให้ผู้เรียนฝึกการฉีดยากับผลส้ม ฝึกทาลอดกับหุ่นโดยดูภาพยนตร์ หรือวีดีโอประกอบ เมื่อมีทักษะในการปฏิบัติเพียงพอจึงไปฝึกขั้นสุดท้ายกับผู้ป่วยโดยตรง

ในการจัดการศึกษานั้น วิทยาลัยพยาบาลมีปรัชญาว่า การปฏิบัติการพยาบาลในทุกระดับของการบริการสุขภาพและในสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่าง ๆ พยาบาลต้องใช้ความรู้ความสามารถทั้งทางด้านสติปัญญาและการปฏิบัติการทางวิชาชีพในการที่จะช่วยเป็นผู้นำหรือสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัวและชุมชนสามารถพัฒนาความมีสุขภาพดีของตน ของครอบครัวหรือชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพแห่งตน (กองงานวิทยาลัยพยาบาล. 2529 : 3)

การจัดการศึกษาพยาบาลตามแนวปรัชญาการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องมีความรู้ความสามารถในการให้บริการพยาบาล และดูแลสุขภาพแก่ประชาชนได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานความต้องการของครอบครัวและชุมชน สามารถวางแผน วิเคราะห์ และวิจัยปัญหาทางการพยาบาล รวมทั้งทัศนคติต่อวิชาชีพและมีจรรยาบรรณ (กองงานวิทยาลัยพยาบาล. 2529 : 4 - 5)

บลูม และคนอื่น ๆ (Bloom. 1972) ได้จำแนกประเภทจุดมุ่งหมายทางการศึกษาหรือวัตถุประสงค์ทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จิตพิสัย (Affective Domani) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาพยาบาล พบว่า สามารถจำแนกตามแนวความคิดของ บลูมและคนอื่น ๆ ได้เป็น 3 ด้านเช่นกัน กล่าวคือ

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความจริง ข้อเท็จจริง ได้ใช้ความคิด สติปัญญา ความสามารถ ที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีเหตุผล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมและมีความสามารถที่จะไปฝึกหัดทำการพยาบาลกับผู้ป่วยได้

2. จิตพิสัย (Affective Domain) มุ่งให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ทศนคติ ค่านิยม ความนิยมชมชอบ และความสามารถในการปรับตัว ตลอดจนสามารถรับผิดชอบในหน้าที่พยาบาล

3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านการปฏิบัติการพยาบาลโดยตรง

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ทางการศึกษาทั้ง 3 ด้าน เพราะมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน ผู้เรียนจะต้องมีพัฒนาการทางด้านพุทธิพิสัยและจิตพิสัยเป็นอย่างดี พัฒนาการทางด้านทักษะพิสัยจึงจะสัมฤทธิ์ผล (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โธทกานนท์. 2525 : 17)

การจัดการเรียนการสอนของพยาบาลเพื่อให้บริการวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ด้านนั้น (จินตนา ยูนิพันธุ์. 2527 : 147 - 165) ได้เสนอขั้นตอนดังนี้

1. การเตรียมการสอนหรือวางแผนการสอน

ในการเตรียมการสอนนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงหลักการดังนี้

- 1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายรายวิชา ซึ่งหมายถึงผลการสอนหรือการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมของผู้เรียนที่ผู้สอนคาดหวัง

- 1.2 กำหนดเนื้อหาวิชา โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของผู้เรียน

1.3 กำหนดลำดับของเนื้อหาวิชาจากง่ายไปหายาก มีความต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน

1.4 เตรียมอุปกรณ์การสอนหรือสื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

1.5 เตรียมแผนงานที่มีความยืดหยุ่นเพียงพอ ทั้งนี้เพราะในสถานการณ์จริงอาจจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง แม้แต่แผนที่ดีที่สุดก็อาจจะถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ แต่มีข้อการเลิกล้มแผน

1.6 วางแผนการสอนและวิธีดำเนินการสอนให้ชัดเจน

1.7 กำหนดเวลาที่เหมาะสม

1.8 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ

1.9 กำหนดแผนการประเมินผลการเรียนการสอน

1.10 กำหนดแผนกิจกรรมเสริมความรู้

2. การดำเนินการกิจกรรมการสอน

ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องลงมือปฏิบัติจริงในชั้นเรียนหรือในคลินิก การดำเนินการกิจกรรมการสอนอาจดำเนินการเป็นลำดับได้ดังนี้

2.1 การเตรียมความพร้อม เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทบาท เห็นความสำคัญของบทเรียน มีความสนใจ รู้สึกอยากที่จะเรียนบทเรียนนั้น ๆ โดยปกติผู้สอนควรรำใช้เวลา 3-5 นาที และไม่ควรเกิน 10 นาที เพราะถ้าใช้เวลานานเกินไปจะทำให้มีเวลาสำหรับการเรียนการสอนที่เตรียมไว้น้อยเกินไป และอาจสร้างความเบื่อหน่ายแก่ผู้เรียนได้

กิจกรรมในส่วนของการเตรียมความพร้อมในการสอนวิชาการพยาบาลนี้อาจให้ผู้เรียนมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นความคิด และต้องลงมือทำโดยใช้สื่อต่าง ๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าได้ตื่นเต้น น่าสนใจและสนุก เช่น การใช้หุ่นจำลองต่าง ๆ การใช้สถานการณ์จำลอง เกมส์ต่าง ๆ หรือการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

2.2 การดำเนินกิจกรรมที่วางไว้ นั่นคือดำเนินการตามแผนการที่ผู้สอนเตรียมไว้เป็นการปฏิบัติการจริงเป็นขั้นตอนตามลำดับ กิจกรรมตอนนี้ถือว่าเป็นตอนสำคัญเวลาที่จะต้องใช้จะต้องมากกว่ากิจกรรมอื่นทั้งหมด

2.3 การสรุปบทเรียน การสรุปบทเรียนควรจะกระทำทันทีที่ดำเนินการตามกิจกรรมการสอนที่วางแผนไว้เสร็จ เป็นการสรุปแนวคิดและสาระสำคัญของการสอนในบทนั้น ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสาระสำคัญ การสรุปบทเรียนนี้ อาจสรุปเองโดยใช้การอธิบายสรุปหรือใช้สตัทัสบุกรณช่วยในการสรุปก็ได้ กิจกรรมช่วงนี้จะต้องทำหน้าสนใจ เพราะเป็นช่วงท้ายชั่วโมง ผู้เรียนอาจเกิดความเมื่อยล้าและเบื่อหน่าย

2.4 การประเมินผล คือ การดำเนินการปฏิบัติตามแผนการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในส่วนของการเตรียมการสอนนั่นเอง

3. การส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้

การส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องทำควบคู่ไปกับการดำเนินการกิจกรรมการสอน เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้มากขึ้น จากการศึกษาพบว่า การที่ผู้สอนสนใจฟังและชมเชย เมื่อผู้เรียนแสดงความคิด จะทำให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นมากขึ้น นอกจากนี้ผู้เรียนที่ได้รับคำชมเชยจากครูจะมีผลการเรียนดีกว่าผู้เรียนที่ไม่เคยได้รับคำชมเชย

วิธีการต่าง ๆ ที่ผู้สอนอาจเลือกใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้มีหลายวิธี เช่น

3.1 โดยการใช้คำพูด เช่น การกล่าวชมเชยว่า ดีมาก ถูกต้อง คำถามนี้เป็นคำถามที่ดีมาก เป็นต้น การใช้คำพูดเหล่านี้ผู้สอนจะต้องพูดพร้อมกับมีท่าทางที่แสดงว่าคำพูดเหล่านั้นเป็นความจริง การชมโดยปราศจากท่าทางที่จริงใจจะทำให้ผลในทางลบมากกว่าทางบวก

3.2 โดยการเฉลยข้อทดสอบ การเฉลยข้อทดสอบจะเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนทราบความสามารถของตน ทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตน ซึ่งจะ เป็นผลให้ผู้เรียนเพิ่มความกระตือรือร้น สนใจและเอาใจใส่ต่อการเรียนมากขึ้น

3.3 โดยการขอให้ผู้เรียนเล่าประสบการณ์ที่เป็นความสำเร็จของตนเอง ผู้สอนอาจให้ผู้เรียนเล่าถึงประสบการณ์ที่เป็นความสำเร็จให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง เช่น ผู้สอนกล่าวว่าสมศรี

วันนี้เธอช่วยหาหน่วยสมชาย ผู้ป่วยเตียง 12 หายกังวลเกี่ยวกับการผ่าตัดริดสีดวง ครูอยากทำให้เธอเล่าให้ฟังว่าเธอทำอย่างไร การกระทำเช่นนี้เป็นการให้ความสำคัญ ยอมรับความสามารถของผู้เรียน เป็นการทำให้ผู้ถูกเรียกมีความภาคภูมิใจ ผู้เรียนคนอื่นจะมีความตั้งใจและเพิ่มพยายามในการเรียนรู้ให้มากขึ้น

กระบวนการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวเชื่อว่าจะได้นักศึกษาพยาบาลที่มีคุณภาพ กล่าวคือ เป็นพยาบาลที่มีลักษณะดังนี้ (รัชนี สันะสนธิ. 2535 : 37)

คิดเป็น หมายถึง เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการที่จะสามารถให้บริการพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพ

ทำเป็น หมายถึง เป็นผู้มีความรู้ในการใช้กระบวนการพยาบาลเพื่อปฏิบัติการพยาบาลให้ครอบคลุมมิติทั้ง 4 ของพยาบาล คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันการเกิดโรค การรักษาพยาบาล และฟื้นฟูสภาพ โดยผสมผสานการสาธารณสุขมูลฐานเข้าไป เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตน

มีความเป็นคนรอบคอบ หมายถึง เป็นพยาบาลที่มีเจตคติที่ดี มีจริยธรรม และคุณธรรมในการปฏิบัติพยาบาล

การจัดการศึกษาพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข

วิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการจัดการเรียนการสอนคือ สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข รับผิดชอบจัดการศึกษาพยาบาล และมีวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศรวม 39 แห่ง มีหน้าที่จัดการศึกษาพยาบาล อันเป็นการศึกษาระดับอุดมศึกษา รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบุคลากรทางการพยาบาล เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาสาธารณสุข โดยมีหน้าที่หลักดังนี้ คือ (ดารารพร คงจา. 2534 : 10 - 11)

1. ให้การศึกษาและจัดการเรียนการสอนทางวิชาชีพ
2. ทำการค้นคว้าและวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาการและวิชาชีพ

3. บริหารวิชาการพยาบาลแก่สังคม
4. ทุนบูรณาการศิลปวัฒนธรรม
5. ถ่ายทอดทัศนคติที่ดี ปณิธานจริยธรรมวิชาชีพและการเป็นพลเมืองดี
6. เผยแพร่และแนะนำการศึกษาพยาบาลแก่ประชาชนทั่วไป

บทบาทในการดำเนินงานของสถาบันวิทยาลัยพยาบาล

บทบาทในการดำเนินงานของสถาบันวิทยาลัยพยาบาล เป็นการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการพยาบาล ซึ่งการจัดการศึกษามีหลายหลักสูตรตามความจำเป็นเพื่อสนองต่อการให้บริการทางสุขภาพแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นสถาบันการศึกษาจึงมีบทบาทในการจัดการศึกษาดังนี้ (ดารารพร คงจา. 2534 : 10 - 11)

1. เป็นสถาบันทางวิชาการ ศึกษา ค้นคว้า และให้บริการทางวิชาการ
2. เป็นแหล่งผลิตบุคลากรทางการพยาบาล
3. เป็นหน่วยประสานงานการศึกษาพยาบาลที่เกี่ยวกับนักศึกษาพยาบาล บุคลากรทางการพยาบาล ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ
4. เป็นผู้จัดการศึกษาหลักสูตรพื้นฐานทางการพยาบาล และหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง

การศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน

การศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน (Basic Nursing Education) เป็นการศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี ที่มุ่งผลิตพยาบาลที่มีความสามารถทางการพยาบาลทั่วไป ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถทำการพยาบาลในทุกสาขาได้ แต่ยังไม่เป็นการเฉพาะทาง ซึ่งมักจะเริ่มเมื่อเรียนปริญญาโท หรือเข้าอบรมเป็นการเฉพาะทาง หลักสูตรการศึกษาพยาบาลขั้นพื้นฐานมีหลายหลักสูตรดังนี้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2537 : 24 - 35)

หลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับปริญญาตรี (Baccalaureate Degree Nursing Education) เมื่อ พ.ศ.2499 เป็นปีแรกที่มีการศึกษาพยาบาลได้รับการพัฒนามาถึงระดับอุดมศึกษา และมีปริญญาตรี จากจุดนี้เป็นจุดที่ต่อมามากกว่า พ.ศ.2525 เป็นต้นมา การศึกษา

พยาบาลได้รับเป็นปริญญาดุษฎีทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในทบวงมหาวิทยาลัย หรือใน
กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ และการศึกษาพยาบาลของเอกชน โดยกำหนดระยะเวลาการ
ศึกษาเป็น 4 ปีการศึกษา หน่วยกิตโดยประมาณ 140 - 150 หน่วยกิต จุดประสงค์สำคัญ มุ่ง
เพื่อผลิตพยาบาลวิชาชีพที่มีความสามารถ ดังนี้

1. สามารถใช้ทฤษฎีการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาลได้
2. สามารถใช้กระบวนการพยาบาลในการประเมินสุขภาพ วินิจฉัยวางแผน ปฏิบัติ
การพยาบาล และประเมินผลการพยาบาลให้แก่บุคคล ครอบครัว และชุมชนได้
3. สามารถที่จะพัฒนาและปรับปรุงบริการพยาบาล ได้โดยใช้หลักการ ข้อความรู้
ในสาขาวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัย และสามารถทำการวิจัยเพื่อการพัฒนาการพยาบาลได้
4. สามารถเป็นผู้นำทางการพยาบาล การปฏิบัติการทางวิชาชีพ และสุขภาพด้วย
การทำงานกับผู้อื่นได้
5. สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในงานด้านบริการทางสุขภาพ ในบทบาทของพยาบาล
ให้การยอมรับหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลและพร้อมที่จะพัฒนางานให้เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ
6. เข้าร่วมกับองค์กรวิชาชีพและร่วมพัฒนาวิชาชีพ

การจัดการศึกษาในหลักสูตรปริญญาดุษฎีจะเข้ามาตรรกฐานการศึกษาเดียวกัน กล่าวคือ
เป็นไปตามเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยและข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการจัดการศึกษา
พยาบาลที่กำหนดโครงสร้างหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน อัตราากำลังครูพยาบาลในชั้น
ปริญญาดุษฎี การจัดอาคารเรียนและหอพัก ตลอดจนแหล่งฝึกปฏิบัติ ซึ่งทุกสถาบันการศึกษา
พยาบาลจะต้องดำเนินการให้เป็นไปบนแนวเดียวกัน

หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ แบบบันไดอาชีพ (Career Ladder Program) เป็น
หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ที่ประกอบด้วยการศึกษา 2 ส่วน คือ ระดับต้นและระดับวิชาชีพ สาเหตุ
ที่มีหลักสูตรนี้ เนื่องจากผู้ช่วยพยาบาลต้องการพัฒนาตนเองเป็นพยาบาลวิชาชีพ ด้วยระดับการ
ศึกษาและกฎหมายไม่เอื้อต่อการที่รับผู้ช่วยพยาบาลขึ้นสู่ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพได้ กองงาน
วิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้น ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการ

ศึกษาพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขทั้งหมด จึงได้พัฒนารูปแบบการจัดการหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตแบบบันไดอาชีวะ ในปี พ.ศ. 2523 สำหรับผู้ช่วยพยาบาลที่ต้องการพัฒนาตนเองเป็นพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งต่อมา พ.ศ. 2524 หลักสูตรนี้ได้เปิดรับผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อเข้าศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองตอบต่อความต้องการของประเทศที่ต้องการพยาบาลไปใช้เป็นการเร่งด่วน โดยผู้เรียนจะต้องเรียนหลักสูตรปีแรกก่อน ซึ่งปัจจุบันเรียกชื่อว่าหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรระดับต้นก่อน แล้วออกไปรับราชการเมื่อครบกำหนดการปฏิบัติงานโดยประมาณ 2 ปีแล้ว สามารถที่จะสอบเข้าศึกษาต่อเนื่องอีก 2 ปี ในระดับปริญญาตรี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะบรรจุในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ หลักสูตร 2 ปีหลังนี้เรียกชื่อว่า หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

ลักษณะการจัดการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรแบบบันไดอาชีวะ ซึ่งขณะนี้จัดโดยกระทรวงสาธารณสุข จำแนกเป็น 2 ชั้น แต่ละชั้นจะมีการจัดการศึกษาเป็นเฉพาะ ดังนี้

ชั้นที่ 1 หลักสูตรพยาบาลศาสตร ระดับต้น เป็นหลักสูตร 2 ปีแรก ที่ผู้เข้าศึกษาอาจเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาล หรือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว จะได้ใบประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นสอง ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลเทคนิค การจัดการเรียนการสอน จะเน้นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในทุกสาขา เช่นเดียวกับหลักสูตรระดับปริญญาตรี ต่างกันแต่เพียงว่า ลักษณะปัญหาทางสุขภาพและประเภทของผู้ป่วย จะเป็นผู้ป่วยที่มีอาการไม่ซับซ้อน หรือเป็นผู้ป่วยที่มีอาการเรื้อรัง

ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาจะเน้นในด้านต่อไปนี้

1. ให้การดูแลแก่ผู้ป่วยที่มีอาการเฉียบพลัน เรื้อรัง ต้องการตรวจวินิจฉัย หรือต้องการข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ
2. ให้การดูแลและช่วยเหลือผู้ป่วยทั่วไปที่มีปัญหามัธยस्थ्य หรือผู้มีปัญหาสุขภาพเบื้องต้น
3. ปฏิบัติการพยาบาลคัดสรรที่มีการวินิจฉัยการพยาบาลที่ชัดเจนแล้ว โดยใช้ความรู้ทักษะ และเจตคติทางการพยาบาลตามระดับของการศึกษา

4. ปฏิบัติการพยาบาลเพื่อเป็นการช่วยเหลือ หรือกระทำภายใต้การนิเทศของพยาบาลวิชาชีพ

5. ร่วมปฏิบัติงานกับผู้ร่วมงานทางสุขภาพตามบทบาทและหน้าที่ของพยาบาลเทคนิค

ขั้นที่ 2 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี เป็นหลักสูตร 2 ปี ที่รับผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตร 2 ปีระดับต้น ที่มีประสบการณ์การทำงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี การเปิดสอนหลักสูตรนี้มีทั้งหลักสูตรเรียนในภาคปกติซึ่งส่วนใหญ่เป็นวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ส่วนอีกแห่งหนึ่งคือ หลักสูตรระบบทางไกลของมหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานีราช ผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรจะได้รับปริญญาตรี และสามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง บรรจุรับราชการในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ ความสามารถหลังสำเร็จการศึกษาจะเป็นเช่นเดียวกับผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาลในระดับปริญญาตรีทุกประการ

หลักสูตรพยาบาลศาสตรสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาการศึกษาเป็นปริญญา เป็นหลักสูตรที่มีจุดประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการปริญญา ได้มีความสามารถที่จะเข้าศึกษาเพื่อรับปริญญาได้ประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบข้าราชการพลเรือนที่กำหนดคุณสมบัติพยาบาลวิชาชีพด้านการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ด้วยหลักสูตรพยาบาลแต่เดิมเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญาเท่านั้น การเปิดการศึกษาสำหรับผู้ต้องพัฒนาการศึกษาเป็นปริญญา จึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้สนใจมาก อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ศึกษาในชั้นสูงต่อไปได้ นอกจากนี้ยังเอื้อต่อผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาลที่ต้องการศึกษาถึงขั้นปริญญาได้ศึกษาต่อถึงระดับปริญญาด้วย และรับราชการได้ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ โดยมีความสามารถทางการพยาบาลเช่นเดียวกับผู้สำเร็จการศึกษาพยาบาลศาสตรระดับปริญญาตรี

หลักสูตรผู้ช่วยพยาบาล เป็นหลักสูตรการศึกษาพยาบาลที่เดิมเปิดการศึกษาเป็นครั้งแรกในระบบการจัดการศึกษาของกระทรวงสาธารณสุขและยุติในปี พ.ศ. 2523 แต่ทั้งนี้ยังคงมีสถานประกอบการอื่นดำเนินการอยู่ ได้แก่ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ และวิทยาลัยอื่น ๆ อีกหลายแห่ง การจัดการศึกษาพยาบาลระดับนี้ถือเป็นการจัดการศึกษาพยาบาลที่ไม่ได้กำหนดอยู่ในกรอบผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาพยาบาลจะไม่มีสิทธิในการขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ ระยะเวลาการศึกษาเพียง 1 ปี ตำแหน่งหน้าที่ในการทำงานเรียกว่าผู้ช่วย

พยาบาล ความสามารถทางการพยาบาลเมื่อสำเร็จการศึกษา เน้นที่การพยาบาลขั้นพื้นฐานอันได้แก่ การดูแลสุขวิทยาให้แก่ผู้ป่วย การดูแลสิ่งแวดล้อม และการพยาบาลที่เป็นพื้นฐานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

หลักสูตรการศึกษาพยาบาลพื้นฐานมีแนวโน้มที่จะพัฒนาและปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ลักษณะหลักสูตรจะต้องพัฒนาเป็นรูปแบบใหม่ได้อีกดังนี้

1. เป็นหลักสูตรระดับปริญญาตรี ที่รับต่อเนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษา 2 กลุ่ม คือ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาอื่นที่ต้องการศึกษาวิชาการพยาบาล ให้สามารถเข้าเรียนต่อในหลักสูตรได้ โดยยกเว้นวิชาการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปตามรายวิชาที่ได้เรียนมาแล้ว ให้ศึกษาต่อในรายวิชาชีพการพยาบาลอีกเป็นเวลา 2 ปี - 3 ปี กับอีกกลุ่มหนึ่ง รับผู้สำเร็จการศึกษาจากกลุ่มสาขาอาชีพอื่นอาจเป็นพาณิชยการ หรือเทียบกันเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรพยาบาล 3-3 ปี โดยเสริมวิชาที่จำเป็นขั้นพื้นฐานทางการศึกษาทั่วไป เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในขั้นที่จะศึกษาวิชาการพยาบาลในระดับปริญญาได้ แล้วจึงเรียนในหมวดวิชาชีพพยาบาลอีกครั้งหนึ่ง
2. เป็นหลักสูตรระดับปริญญาเอก ที่รับผู้สนใจที่ต้องการศึกษาต่อเป็นพยาบาลในระดับปริญญาเอก โดยมีการศึกษาพื้นฐานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลมาก่อนเลยได้ แล้วเข้ามาศึกษาต่อเนื่องในหลักสูตรที่สามารถรองรับได้ตั้งแต่ปริญญาตรีถึงปริญญาเอก

การจัดการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรต่อเนื่อง

หลักสูตรพยาบาลศาสตรต่อเนื่อง เป็นหลักสูตรที่พัฒนาต่อจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับต้นที่เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะพัฒนาผู้ช่วยพยาบาลให้สามารถก้าวหน้าทางอาชีพและการศึกษา เมื่อผ่านหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับต้นแล้ว ให้เรียนต่ออีก 2 ปี จะมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี และสามารถเข้ารับราชการในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพได้ ลักษณะของหลักสูตรเมื่อเทียบกับหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับต้นและหลักสูตรพยาบาลศาสตร 4 ปี แล้วจะมีลักษณะดังนี้

1. หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ระยะเวลาศึกษา 4 ปี คุณสมบัติผู้เข้าศึกษาจบมัธยมศึกษาปีที่ 6 การเรียนการสอน เน้นความรู้และหลักการทางวิทยาศาสตร์ การฝึกปฏิบัติการพยาบาลขั้นต้นและขั้นสูง เมื่อสำเร็จการศึกษาดูการศึกษารับอนุญาตหรือเทียบเท่า ตามแห่งพยาบาลวิชาชีพ ชั้นหนึ่ง

2. หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ต่อเนื่อง ระยะเวลาศึกษา 2 ปี คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา จะจบประกาศนียบัตรระดับต้น ประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย 2 ปี การเรียนการสอนเช่นเดียวกับหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ เมื่อสำเร็จการศึกษารับอนุญาตหรือเทียบเท่า ตามแห่งพยาบาลวิชาชีพ ชั้นหนึ่ง

3. หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ระดับต้น ระยะเวลาศึกษา 2 ปี คุณสมบัติผู้เข้าศึกษา จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรผู้ช่วยพยาบาล ไม่ต้องมีประสบการณ์การทำงาน การเรียนการสอนวิชาพื้นฐานและวิชาชีพขั้นพื้นฐานทั่วไป การฝึกปฏิบัติการพยาบาลขั้นต้น เมื่อสำเร็จการศึกษารับประกาศนียบัตรตามแห่งพยาบาลเทคนิค ชั้นสอง

หลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นถึงการพัฒนาพยาบาลเทคนิคเป็นพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งหมายถึงว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ต้องสามารถแสดงผลพัฒนาจากการศึกษาในฐานะของพยาบาลวิชาชีพได้โดยเป็นผู้สามารถใช้ความรู้ หลักการทฤษฎีในการประเมินปัญหา วินิจฉัยการพยาบาล วางแผนการพยาบาล ปฏิบัติการพยาบาล และสามารถที่จะติดตามผลการพยาบาล พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทบทวนทางวิชาชีพ และพร้อมที่จะเข้าร่วมในองค์กรวิชาชีพเพื่อการพัฒนา

การศึกษาผู้ใหญ่

แนวคิดการศึกษาผู้ใหญ่

การศึกษาผู้ใหญ่ คือกระบวนการที่บุคคลซึ่งมีบทบาทสำคัญทางสังคมของเขามีคุณลักษณะและสถานภาพเป็นผู้ใหญ่ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อวัตถุประสงค์ในการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ทักษะ ค่านิยม หรือทักษะ (สุนทร รัตตบรรเทา. 2530 : 20)

รวมทั้งสามารถปรับบทบาทและแก้ปัญหาของตนเองและชุมชนได้ การจัดการศึกษาจะจัดในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีจุดประสงค์ที่จะช่วยให้ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ ตามความต้องการของผู้เรียน (Harris. 1980 : 7) และรวมถึงกระบวนการทางการศึกษาที่จัดขึ้นทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา ระดับ และวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ไม่ว่าจะเป็น การเพิ่มหรือทดแทน การศึกษาที่เริ่มต้นในโรงเรียน วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย และการเป็นช่างฝึกหัด ซึ่งบุคคลที่สังคมถือว่าเป็นผู้ใหญ่ได้พัฒนาความสามารถ เพิ่มพูนความรู้ ปรับปรุงคุณสมบัติทางวิชาการและวิชาชีพ หรือเปลี่ยนจุดหมายไปในทิศทางใหม่ และทำให้เกิดการเปลี่ยนจุดหมายไปในทิศทางใหม่ และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านทัศนคติ หรือพฤติกรรมในสองด้าน คือ ด้านการพัฒนาตนเอง และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคม ได้อย่างสมดุลและมีอิสระ (UNESCO. 1977 : 2)

คำว่าการศึกษาผู้ใหญ่จะมีค่าเหมือนที่ใช้นั้นอย่างแพร่หลายคือ การศึกษาต่อเนื่องซึ่งหมายถึงการที่นักศึกษาผู้ใหญ่มีการศึกษาต่อไปอีกหลังจากกระดึบที่ออกจากโรงเรียนภาคปกติไป แล้ว ดังนั้นจึงเป็นการเน้นความสำคัญของคุณคคของการเรียนรู้ออกไปตลอดช่วงชีวิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัย และองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ มักจะเรียกกิจกรรมการศึกษาผู้ใหญ่ที่ตนจัดว่า การศึกษาต่อเนื่อง (สุนทร โคตรบรรเทา. 2530 : 23) การจัดการศึกษาต่อเนื่องเป็นกลไกทางสังคม รัตน ทองสวัสดิ์ (2531 : 132) กล่าวไว้ว่า สังคมเป็นพลังสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงในการพยาบาล พยาบาลต้องขยายบทบาทในหน้าที่และความรับผิดชอบของตนต่องานบริการสาธารณสุขเช่นเดียวกับสมาชิกอื่นในทีมสุขภาพ การศึกษาพยาบาลจึงต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรให้พยาบาลผู้สำเร็จการศึกษามว่าในระดับเทคนิค หรือระดับวิชาชีพ จำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ และจะต้องมีการศึกษาต่อเนื่องให้แก่บุคลากรในวิชาชีพการพยาบาลที่มีโอกาสจะเป็นไปได้ ให้ทุกคนมีสิทธิก้าวหน้าในวิชาชีพ แผนการศึกษาแห่งชาติก็ได้รับไว้ว่าในหมวดความมุ่งหมายของการศึกษาว่า ตามนัยแห่งแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ การศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องกันตลอดชีวิต เพื่อมุ่งสร้างเสริมคุณภาพของพลเมืองให้สามารถดำเนินชีวิตและทำประโยชน์แก่สังคม และได้รับขนานนโยบายการศึกษาของรัฐไว้ตอนหนึ่งว่า รัฐพึงเร่งจัดและสนับสนุนการศึกษานอกโรงเรียน

ในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลมีโอกาสดำเนินการศึกษาตลอดชีวิต... (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528 : 4) ฉะนั้นการศึกษาต่อเนื่องหรือการเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการพยาบาลจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องจัดให้แก่พยาบาลที่ปฏิบัติงานที่และให้ดำรงไว้ในระดับมาตรฐานวิชาชีพ อันจะได้พึงรักษาไว้ซึ่งความรู้ ความสามารถ ให้มีคุณภาพเหมาะสม เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ตามความต้องการของสังคม เพราะคุณภาพการให้บริการพยาบาลจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ให้บริการ (อารมณ วุฒิพฤกษ์. 2523 : 8)

ในกระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องมีความเข้าใจในลักษณะธรรมชาติและข้อมูลต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ดีพอสมควร จึงจะสามารถจุดใจและจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนการสอนที่ดีได้ (ปฐม นิคมานนท์. 2528 : 277) ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องให้ความสนใจ และให้ความสำคัญเป็นพิเศษนั่นก็คือ ลักษณะของผู้ใหญ่และการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีผู้รู้และนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาค้นคว้าและแสดงทัศนะไว้มากมาย

ผู้ใหญ่ หนึ่งของสังคมศาสตร์ ผู้ใหญ่ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่อย่างผู้ใหญ่ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดทั้งมีความรู้ลึกซึ้งกับรับผิดชอบต่อสังคมและพฤติกรรมที่เขาได้กระทำนั้นอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุขตามสมควร (โหมทมนัด อับดุลกาเดร์ และสมจิต สร้อยสุริยา. 2522 : 91)

ผู้ใหญ่ นั้นเป็นการยากที่จะจำกัดความลงไปให้ชัดเจน เช่น ในด้านกฎหมายได้กำหนดไว้ว่า บุคคลจะบรรลุนิติภาวะได้เมื่ออายุ 20 ปีบริบูรณ์ ส่วนสิทธิเกี่ยวกับการสมรส ชายและหญิงจะต้องมีอายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ หรือในทางการศึกษาผู้ใหญ่บางโครงการก็กำหนดว่า ผู้ใหญ่จะมีสิทธิ์เข้าเรียนต้องอายุ 17 ปีบริบูรณ์ หรือในทางการศึกษาผู้ใหญ่บางโครงการก็กำหนดว่า ผู้ใหญ่จะมีสิทธิ์เข้าเรียนจะต้องอายุ 14 ปีบริบูรณ์หรืออย่างเข้าปีที่ 15 (อุณา นพคุณ. 2527 : 29) ผู้ใหญ่เป็นช่วงของอายุที่ย่างเข้าสู่ช่วงของชีวิตที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อคนอื่น และเป็นที่ยอมรับของชุมชนนั้น ๆ (สาราญ คำพรหม. 2528 : 17 : อ้างอิงมาจาก สุนทร สุนันท์ชัย. 2523 : 1 - 2) ซึ่งมีลักษณะของผู้ใหญ่แตกต่างจากเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม ในด้านร่างกาย ผู้ใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อม เช่น ตา หู คอ และ

จุมูก จะทำงานไม่ได้เต็มที่แล้ว แล้วโรคภัยไข้เจ็บมักจะเบียดเบียนอยู่เสมอ สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนของผู้ใหญ่มาก ในแง่ของอาจารย์ผู้ใหญ่จะมีอารมณ์ที่มั่นคงมากกว่าเด็ก เมื่อผู้ใหญ่เปลี่ยนสภาพมาเป็นผู้นั่งฟังเหมือนเด็กกันขึ้นเรียนนานเข้าจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ครูผู้สอนควรระวังเป็นพิเศษ ในด้านสังคม ผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์มากกว่าเด็ก เมื่อผู้ใหญ่เข้ามาเรียนในโรงเรียนผู้ใหญ่ ด้านบรรยากาศในการเรียนไม่ส่งเสริมหรือเอื้ออำนวยต่อการเรียนของเขาแล้ว ผู้ใหญ่จะเกิดความเบื่อหน่ายได้เช่นกัน (พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. ม.ป.ป. : 28 - 32)

หลักการการเรียนรู้ของนักศึกษาผู้ใหญ่

จุดมุ่งหมายสำคัญในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ คือการช่วยให้ผู้ใหญ่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (สุนทร โคตรบรรเทา. 2524 : 106 - 107) ซึ่งครูสอนไม่เข้าทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว หากแต่มีลักษณะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ เป็นผู้ร่วมวางแผนการเรียน เป็นผู้รับผิดชอบ และช่วยให้ผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นครูผู้สอนผู้ใหญ่จึงมีหน้าที่ในการจัดการสภาพการเรียน และอุปกรณ์การเรียนของผู้เรียนและให้กำลังใจผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ แนวการสอนผู้ใหญ่ที่ปฏิบัติกันมาปัจจุบัน มีความสอดคล้องกันมาก จนเกือบถือได้ว่าเป็นแนวเดียวกัน ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้ใหญ่นั้น ได้จัดให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของสภาพสังคม และจิตใจของผู้ใหญ่ ซึ่งในสังคมหรือในชุมชนเราจะพบผู้คนทั่วไปบางคนก็อยู่ตามลำพัง บางครั้งก็อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ บางครั้งก็อยู่รวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ บางครั้งก็เป็นกลุ่มใหญ่หรือบางครั้งก็มีกิจกรรมรวมกันทั้งชุมชน ฉะนั้นรูปแบบการเรียนการสอนผู้ใหญ่จึงควรจัดให้มีทั้งรายบุคคล รายกลุ่ม และในรูปของกิจกรรมชุมชน (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. 2526 : 205) ซึ่งครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ควรจะทำให้ความรู้ ค่านิยม ทักษะ และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน โดยที่ผู้สอนควรจะมีความรู้และทักษะอย่างเพียงพอที่จะรับหน้าที่เป็นทรัพยากรแห่งการเรียนรู้ในลักษณะต่าง ๆ ได้ และในด้านการสอนผู้สอนควรมีความถนัดในการใช้กระบวนการควบคุม ชี้แนะ การอำนวยความสะดวกและการร่วมมือ และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องลักษณะของ

นักศึกษาผู้ใหญ่ และลักษณะการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ เพื่อตอบสนองลักษณะเฉพาะของแต่ละคน ไปได้ (อุณา นพคุณ. 2527 : 192 - 193) แม้ว่าการเรียนการสอนเด็กในระบบโรงเรียนมีความยากลำบากซับซ้อนอยู่มากแล้ว แต่สำหรับการเรียนการสอนผู้ใหญ่ยิ่งยากลำบากซับซ้อนกว่า ทั้งนี้ เพราะว่าการเรียนที่อยู่ในระบบโรงเรียนนั้นเด็กนักเรียนจะมีวัยใกล้เคียงกัน มีพื้นฐานระดับความรู้ใกล้เคียงกัน มีแรงจูงใจหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนคล้ายคลึงกัน แต่นักศึกษาใหญ่นอกจากมีความแตกต่างกันเรื่องของพื้นฐานความรู้ ความสนใจ และวัตถุประสงค์ในการเรียนต่างกันแล้ว ผู้ใหญ่ยังมีประสบการณ์ชีวิตที่ได้ประสบมาเป็นเวลาช้านาน จึงอาจจะกล่าวได้ว่าการสอนผู้ใหญ่มีตัวแปรต่าง ๆ ที่ผู้สอนจะต้องนำไปพิจารณามากกว่าจำนวนตัวแปรที่มีการเรียนการสอนของเด็ก (อุณา นพคุณ. : 2527 : 2) การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับจิตวิทยาของผู้ใหญ่ที่มหาวิทยาลัยโครอนโด ทาให้ทราบถึงสมมติฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่คือ (Kidd. 1973 : 38 - 50)

1. ช่วงชีวิตของผู้ใหญ่ (The Life-Span) ในช่วงชีวิตของผู้ใหญ่มีปัญหาต่าง ๆ นานาเกิดขึ้นเสมอ ซึ่งปัญหาเหล่านั้นทำให้ผู้ใหญ่มีความสามารถทางการศึกษาคือต่ำกว่าวัยหนุ่ม ปัญหาที่ว่ามันได้แก่

1.1 การไม่ได้ใช้สมองหรือความคิด หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ถ้าไม่ได้นำออกมาใช้บ่อย ๆ ก็จะทำให้ลืมสิ่งนั้น ๆ ไปหรือเกิดความเฉื่อยชา

1.2 โรคภัยไข้เจ็บ โรคภัยไข้เจ็บเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาของผู้ใหญ่มาก

1.3 การขาดความสนใจ ผู้ใหญ่มักจะคิดว่าวัยของตนเองนั้นมากเกินไปที่จะเรียนอะไรได้อีกแล้ว จึงขาดความสนใจและเกิดความท้อถอยในที่สุด

2. การเปลี่ยนแปลงบทบาท (Changes in Roles) ในวัยผู้ใหญ่จะเกิดความสับสนในเรื่องของการแสดงบทบาทของตน เช่น เมื่ออยู่ในกลุ่มของคนหนุ่มสาว หรือวัยรุ่นแล้ว ๆ หรือในกลุ่มผู้ใหญ่ด้วยกัน แต่อยู่กันคนละสถานภาพ

3. วุฒิภาวะ (Maturation) ในช่วงผู้ใหญ่ที่ความเจริญเติบโตด้านวุฒิภาวะในด้านต่าง ๆ สูงมากกว่าเด็ก เพราะวัยนี้สามารถควบคุมตนเองให้อยู่เหนืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมมาได้ไม่เหมือนเด็ก

4. ประสบการณ์ของผู้ใหญ่ (Adult Experience) ผู้ใหญ่จะมีประสบการณ์มากกว่าเด็กและประสบการณ์ของผู้ใหญ่จะแตกต่างกันออกไป กล่าวได้ว่า ประสบการณ์ของผู้ใหญ่นั้นมีประโยชน์มากต่อการเรียนรู้

5. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ส่วนมากจะเรียนรู้ด้วยตนเองเกือบจะพูดได้ว่า เรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตนับตั้งแต่เรียนรู้เกี่ยวกับการปรับปรุงความเป็นอยู่ภายในครอบครัว เรียนรู้เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม

6. เวลา (Time) ในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นั้นสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่นักการศึกษาจะลืมไม่ได้ นั่นก็คือ เวลา ผู้ใหญ่จะรู้คุณค่าของเวลามากจะนั่นการที่เขาได้มาเรียนโดยไม่ได้อะไรกลับไปเพื่อเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้วผู้ใหญ่มักจะเกิดความท้อถอยและจะไม่มาเรียนอีกต่อไป

ณรงค์ จริยวิทยานนท์ และปริยานุช จริยวิทยานนท์ (2526 : 5 - 25) ได้กล่าวว่า ในวัยผู้ใหญ่นี้เป็นช่วงอายุที่มีการพัฒนาและมีการเปลี่ยนแปลงมาก ในช่วงวัยดังกล่าวนี้ผู้ใหญ่ให้ความสนใจศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียดคนน้อยมาก เพราะผู้ใหญ่เป็นวัยที่สลับซับซ้อน

อย่างไรก็ดีนักการศึกษาผู้ใหญ่ทั้งสองท่านได้กล่าวถึงการเปลี่ยนในด้านสรีระ และด้านจิตวิทยา โดยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสรีระวิทยา (Physical Changes)

1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านสายตา (Vision) ความสามารถในการมองเห็นจะค่อย ๆ ลดลงเมื่ออายุ 18-24 ปี ต่อจากนั้นจะมีอัตราการลดลงอย่างรวดเร็วจนถึงอายุ 55 ปี จากนั้นก็ค่อย ๆ ลดลง

1.2 การเปลี่ยนแปลงในด้านการได้ยิน (Hearing) ความสามารถในการรับฟังมีผลต่อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่มาก ปกติประสิทธิภาพในการรับฟังของคนจะอยู่ในขีดสูงสุดเมื่ออายุระหว่าง 10-15 ปี ต่อจากนั้นจะมีอัตราลดลงอย่างสม่ำเสมอจนถึงอายุ 65 ปี

1.3 การเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ ทางร่างกาย (Physical Changes) ในวัยผู้ใหญ่ ความเจริญเติบโตของเซลล์ (Cell) เริ่มช้าลง ความเคลื่อนไหวทางร่างกายหรือความคล่องตัวก็ช้าลง นอกจากนั้นการสลายหรือการตีบตันของระบบประสาททั่วทั้งอวัยวะทำให้เกิดการเสื่อมประสิทธิภาพไปด้วย เมื่ออายุมากขึ้นความคล่องตัวจะลดลง โดยอัตรา

ความคล่องตัวจะค่อย ๆ ลดลงระหว่าง 20 - 26 ปี หลังจากนั้นก็จะลดลงมาก ส่วนความสามารถในการทำงานจะลดลงตามอายุ เช่น อายุ 77 ปี ความสามารถในการทำงานจะลดลงเหลือเพียง 50% ของอายุ 37 ปี

2. ด้านจิตวิทยา (Psychological Changes)

2.1 การเปลี่ยนแปลงในด้านสติปัญญาและการเรียนรู้ ความสามารถในการด้านสติปัญญาของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากว่ามีองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ความสมบูรณ์ทางร่างกาย ประสบการณ์ทางการศึกษา และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการเรียนรู้จะสูงสุด อายุระหว่าง 20-25 ปี จากนั้นจะลดลงประมาณ 1% ในทุก ๆ ปี

2.2 การเปลี่ยนแปลงด้านความสนใจและเจตคติ ฮอร์นไคต์ ได้สรุปความสนใจของผู้ใหญ่อัตราความสนใจของผู้ใหญ่จะลดลงเล็กน้อยเมื่ออายุ 20-25 ปี ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดทางสรีระในผู้สูงอายุจะมีสภาพร่างกายไม่พร้อม เกิดความรู้สึกกลัวความผิดหวังมากกว่าเด็กหนุ่ม แต่อย่างไรก็ตามความแตกต่างในเรื่องนี้ ฮอร์นไคต์ สรุปว่ามีใช่เป็นปัญหาที่สำคัญ ผู้ใหญ่อาจจะมีความสนใจ ความพอใจ และความสามารถในการทำงานได้ดีเท่ากับเด็กหนุ่ม ถ้าหากมีแรงจูงใจหรือมีแรงกระตุ้นและให้รางวัล (ณรงค์ จริยวิทยานนท์ และ ปริญญา จริยวิทยานนท์. 2526 : 5 - 26)

สุกร ศรีแสน (2521 : 180 - 181) ได้กล่าวถึงสาเหตุบางประการที่ทำให้การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ตลอดถึงการสอนผู้ใหญ่ไม่บังเกิดผลดีเท่าที่ควร คือ

1. ความเฉื่อยชาที่ถ่วงในการเรียนของผู้ใหญ่เพราะเหตุที่ออกจากโรงเรียนมานานแล้ว
2. มีความอายที่มาร่วมเรียนกับผู้ที่มีความรู้มากกว่า
3. ไม่น่าเชื่อว่าตนจะเรียนได้และมองไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนกลัวว่าจะเสียเวลา
4. ขาดแรงจูงใจที่จะเรียน
5. มีความกลัวสังคมจะไม่ยอมรับนับถือ

6. มีมด้อยคิดว่าตนไม่มีความสามารถ
7. มีความเกรงกลัวว่าจะพบปัญหายาก ๆ
8. จะหลีกเลี่ยงปัญหายาก ๆ
9. จะใช้วิธีแก้ปัญหาด่าง ๆ ด้วยวิธีง่าย ๆ และเพิกเฉยกับปัญหาด่าง ๆ ด้วยความไม่มั่นใจ เพราะขาดทักษะและประสบการณ์
10. ไม่กระตือรือร้นที่จะเผชิญกับปัญหาด่าง ๆ
11. ไม่เคยประสบผลสำเร็จในการเรียนมาก่อน
12. กลัวเสียเวลาที่จะเรียนซ้ำเรื่องเก่า
13. ไม่ชอบเข้มงวดกวดขัน
14. มีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพผู้ใหญ่มักจะเจ็บป่วยบ่อย ๆ
15. มีฐานะยากจนและมีบุตรหลายคน

คุณลักษณะของครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่

ในการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ นั้น ปัจจัยที่สำคัญอันหนึ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสนใจ และให้ความสำคัญเป็นพิเศษ คือ ครูผู้สอน โดยเฉพาะครูที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ควรมีคุณลักษณะในการที่จะสอนผู้ใหญ่ เข้าใจจิตวิทยาสำหรับผู้ใหญ่ ด้วยเหตุนี้จึงมีนักวิชาการ นักจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาผู้ใหญ่ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ไว้หลายท่าน คือ

สุนทร โคตรบรรเทา (2524 : 106 - 107) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ผู้สอนผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
2. เป็นผู้ร่วมวางแผนการเรียน
3. ครูสอนผู้ใหญ่มีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนและอุปกรณ์การเรียนการสอนและให้กำลังใจเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

พุทธชาติ ราชปรีชา (2524 : 221) ได้สรุปคุณสมบัติของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ไว้
ดังนี้

1. เป็นผู้มีความเมตตา
2. เป็นผู้ที่เข้าใจคนอื่นได้ง่าย
3. เป็นผู้มีความเป็นมิตรอยู่เสมอ
4. เป็นผู้ที่ยืดหยุ่นได้และยอมรับกับการเปลี่ยนแปลง
5. เป็นผู้ที่รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
6. เป็นผู้รู้จักวางแผนการสอนและเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีระบบ
7. เป็นผู้สามารถเปลี่ยนแปลงการสอนจากสอนเด็กมาเป็นผู้ใหญ่
8. ปฏิบัติต่อผู้เรียนในฐานะที่เขาเป็นผู้ใหญ่
9. พยายามทำให้ประสบการณ์ของผู้เรียนมีประโยชน์และมีความหมายต่อชีวิต

ประจำวันของผู้เรียน

10. รู้จักเปลี่ยนแปลงกิจกรรมการเรียนรู้
11. เป็นคนมีอารมณ์ขัน
12. รู้จักสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เป็นกันเอง

โรมฮัมมิด อับดุลกาเดร์ และสมจิตร สร้อยสุริยา (2525 : 26 - 27) ได้กล่าวถึง
คุณสมบัติของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. มองปัญหาของผู้เรียนตรงกับที่เขาประสบอยู่
2. ให้รางวัลเมื่อมีโอกาสและไม่ทำที่เขาย่ำแย่
3. มีความรับผิดชอบอย่างจริงจัง มีความสนุกสนานกับงาน
4. มีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง
5. มีความเคารพในเกียรติของมนุษย์
6. มีความยุติธรรม
7. ไม่คาดหวังอะไรตามอำเภอใจ
8. มีความอดทนสูง

9. รู้จักถ่อมตัว ไม่โอ้อวด และไม่ถือว่าตนรู้ทุกอย่าง

10. มีความสนใจที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา

ชาอุชัย ศรีไสยเพชร (2525 : 164 - 195) กล่าวว่า เกณฑ์มาตรฐานของครูที่ดี จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

1. ด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาการ ความรู้ทางด้านวิชาชีพครู
2. ด้านประสบการณ์และทักษะในการสอน
3. ด้านหน้าที่และงานครู
4. ด้านคุณธรรมนิยม ประกอบด้วย อุดมคติของครู วิญญาณครู คุณธรรม และจริยธรรมของครู

วิรุฬห์ นิลโรมจน์ (2530 : 41) มีความเห็นว่า คุณสมบัติที่จำเป็นในการเป็นครูสอนผู้ใหญ่ คือ

1. มีความรู้ในวิชาที่สอน และวิชาที่เกี่ยวข้อง
2. มีความสามารถในการใช้เทคนิคการสอน
3. สามารถให้คำปรึกษาแนะแนวสำหรับผู้ใหญ่
4. สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และการสร้าง

บรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา

5. มีความรู้ด้านการวิจัย วัตถุประสงค์ ประเมินผลการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร
6. เป็นผู้มีความคล่องตัว มีมนุษยสัมพันธ์และเคารพในเหตุผล
7. มีความรับผิดชอบต่องาน ต่อตนเอง ต่อผู้เรียนและชุมชน

สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน (2526 : 233 - 234) ได้กล่าวถึงลักษณะและหน้าที่ของครูสอนผู้ใหญ่จะมีไว้ดังนี้

1. ผู้สอนผู้ใหญ่จะต้องมีความเข้าใจงานการตัดสินใจเลือกอุปกรณ์ที่เหมาะสมและให้ประโยชน์มากที่สุด เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้นานแต่ละอย่าง
2. รู้จักคิดหาวิธีจะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งครูอาจทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวที่ดีที่สุดในช่วงนี้

3. ทำหน้าที่เป็นแหล่งวิทยาการและเป็นผู้จัดทำแหล่งข้อมูลความรู้
4. เป็นผู้ช่วยและอำนวยความสะดวกที่ดี

อุณา นพคุณ (2527 : 188 - 189) กล่าวถึงลักษณะครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี
2. มีทักษะในการสอนและความสามารถในการจัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับผู้เรียน
3. ให้ความสำคัญกับผู้เรียนได้ดี
4. ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ใหญ่
5. ผู้สอนจะต้องพยายามเรียนรู้นิสัย บุคลิกภาพและลักษณะของผู้เรียนแต่ละคน
6. มีความเชื่อว่าบุคคลมีศักยภาพที่เจริญเติบโตได้
7. มีจินตนาการในการจัดโปรแกรม
8. มีความสามารถในการสื่อความหมายได้ดี ทั้งในการพูดและในด้านการสอน
9. มีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีที่สุด
10. มีความสามารถที่จะเรียนตลอดชีวิต
11. มีประสิทธิภาพในฐานะผู้นำกลุ่ม
12. มีความรู้เกี่ยวกับค่านิยมและข้อดีข้อเสียของตนเอง
13. มีความเข้าใจว่าผู้ใหญ่นั้นมีแรงจูงใจอะไรบ้างที่จะเข้ามาเรียน
14. มีใจกว้างยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
15. มีอุดมการณ์ด้านการศึกษานอกโรงเรียน

เชียรศรี วิวิธสิริ (2527 : 168 - 169) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของครูผู้สอนไว้ดังนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
2. มีลักษณะ เป็นผู้นำมีความคิดริเริ่ม
3. มีความแม่นยำในหลักสูตรและเนื้อหาวิชา
4. มีความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา ทันโลก ทันเหตุการณ์
5. มีทักษะความชำนาญและเทคนิคในการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ
6. มีอารมณ์ขัน

7. มีกลวิธีหลายวิธีในการสอน รวมทั้งใช้สื่อต่าง ๆ ด้วย
8. สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนให้เหมาะสมเอื้อต่อการเรียนรู้
9. สามารถดึงประสบการณ์ของผู้เรียนออกมาใช้ประโยชน์ได้
10. มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ รักงาน
11. เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
12. มองโลกในแง่ดี มีความจริงใจ และปรารถนาดีต่อผู้อื่น
13. เข้าใจตนเองว่าไม่ใช่ผู้สอน แต่เป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน
14. เข้าใจความต้องการและปัญหาพื้นฐานของผู้เรียน

โนลส์ (Knowles. 1970 : 163) พูดถึงลักษณะที่ดีของครูสอนการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ไว้ดังนี้

1. ผู้สอนนอกจากมีความรู้ดีแล้วจะต้องมีทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพ
2. ผู้สอนจะต้องมีความกระตือรือร้น กันคว้าศึกษาวิชาการ และมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น

ทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น

3. ครูจะต้องมีอารมณ์ดี มีความเป็นกันเองกับผู้เรียน มีความสนใจผู้อื่นด้วย
4. ครูสอนผู้ใหญ่จะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
5. ผู้สอนจะต้องนึกเสมอว่า ผู้ใหญ่มีความแตกต่างจากนักเรียน

ซิมป์สัน (Simpson. 1972 : 210 - 211) ได้กล่าวว่า ครูที่สอนนักศึกษาผู้ใหญ่สมควรจะต้องได้รับการอบรมก่อนที่จะไปเป็นครูสอน เพราะการฝึกอบรมนั้นเป็นการเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ให้ตนเอง นอกจากนั้นการฝึกอบรมจะเป็นแนวทางให้ผู้สอนได้รู้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้ใหญ่ได้ถูกต้อง

คิวด์ (Kidd. 1973 : 292 - 307) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูสอนนักศึกษาผู้ใหญ่ สรุปได้ คือ

1. เป็นผู้รับผิดชอบต่องานในหน้าที่เป็นอย่างดี
2. เป็นผู้ที่เข้าใจตนเองและสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้
3. ครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

และมีทักษะในงานอาชีพของตนเองเป็นอย่างดี

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า คุณลักษณะของครูนั้นควรมีหลายด้านด้วยกัน ที่สำคัญคือ ด้านความรู้ และเทคนิคการสอน ด้านการแนะแนว การแก้ปัญหา ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรมและความประพฤติ เป็นต้น

คุณลักษณะของอาจารย์พยาบาล

อาจารย์พยาบาลเป็นจักรกลที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนในตึกผู้ป่วย การเรียนการสอนภาคปฏิบัติการพยาบาลจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ อาจารย์พยาบาลควรมีคุณลักษณะที่ดีของครูและพยาบาลอยู่ในตัวเอง เพราะอาจารย์พยาบาลจะเป็นแบบอย่างของพยาบาลซึ่งนักศึกษาจะเลียนแบบอย่างจากอาจารย์พยาบาลประจำหอผู้ป่วย (นันทนา นัพน. 2527 : 10 - 11) จากการศึกษาของพัชรี นาคะสิริ พบว่า คุณลักษณะของครูพยาบาลที่ดีในทัศนะของนักเรียนพยาบาล ร้อยเฉพาะด้านการสอน ครูต้องรู้จักวิธีการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เป็นครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน เข้าใจหลักสูตรที่สอน ด้านวิทยุต้องการครูที่มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี (ดารารพร คงจา. 2534 : 4 ; อ้างอิงมาจาก พัชรี นาคะสิริ : บทคัดย่อ) และนอกจากนี้คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ซึ่ง รอเอ็น (Rauen. 1974 : 33 - 39) ได้ศึกษาว่า พยาบาลนอกจากจะมีคุณสมบัติของครูที่ดีแล้วจะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะของพยาบาลที่ดีด้วย เพราะว่าครูพยาบาลต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านการสอนในชั้นเรียน และในคลินิก ซึ่งเป็นการปฏิบัติการพยาบาลต่อผู้ป่วยและครอบครัว ที่สำคัญก็คือ ครูพยาบาลจะต้องกระทำตนให้เป็นตัวอย่าง (Role Model) ของพยาบาลที่ดีแก่นักศึกษาด้วย คุณลักษณะที่ดีของอาจารย์พยาบาลแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ คุณลักษณะด้านการสอน คุณลักษณะด้านวิชาการ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพพยาบาล ดังจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป

1. คุณลักษณะด้านการสอน คุณลักษณะที่ดีของครูในด้านความรู้และการสอน เป็นคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับการเป็นอาจารย์พยาบาลประจำตึกผู้ป่วยเพราะบุคลากรอื่น ๆ ในตึกผู้ป่วยบางคนอาจจะมีการปฏิบัติงานดี แต่ไม่สามารถสอนนักศึกษาพยาบาลได้ ดังนั้นอาจารย์พยาบาลประจำหอผู้ป่วยซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล จะต้องเป็นผู้สอนนักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว คุณลักษณะของครูที่มีความรู้ดีและ

สามารถทำการสอนได้ดี จึงเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับครูที่ดี ครูที่ดีควรจะมีการค้นคว้าหาความรู้และนำไปใช้ในการสอนให้เกิดประโยชน์อยู่เสมอ สามารถใช้ภาษาได้ดี มีเทคนิคในการรณมน้าวจิตาจน (เจเลียว บุริภักดี และคนอื่น ๆ. 2520 : 336) และมีความรู้รอบและรู้สีกานสาขาวิชาที่สอน รวมทั้งมีความรู้ที่ว้าไปด้วย (วิเชียร ทวีลาภ. 2517ก : 204) เพื่อให้นักศึกษาพยาบาลสามารถเรียนรู้จากอาจารย์พยาบาลได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งในฐานะที่เป็นแหล่งวิทยาการานหอดู่วยอย่างหนึ่งครูที่ดียังจะต้องมีนิสัยรักการเรเรียนรู้อยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันและนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการสอนและการแก้ปัญหาวิชาชีพได้ (Blair. 1968 : 588) เช่น การนำผลการวิจัยทางการพยาบาลมาใช้หรือมาสอนเพื่อให้นักศึกษาพยาบาลได้เรียนรู้สิ่งใหม่ และนำมาวิเคราะห์ด้วยเหตุผลว่าการนำไปใช้ปฏิบัติกับผู้ป่วยที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ ทำได้อย่างไร และควรจะทำอะไรบ้าง วิทยุญ สาร (2514ข : 14 - 26) กล่าวถึงการสอนว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยที่ดีย่อมทำให้ทั้งเนื้อหาวิชา คำศัพท์เฉพาะแหล่งค้นคว้า ความคิดรวบยอด หลักการ และทัศนคติเกี่ยวกับวิชาที่สอนให้แก่นิสิตทุกครั้งการสอนและเมื่อมีโอกาสดจะต้องอบรมนิสิตาให้มีความรู้ และมีบุคลิกภาพที่ดี สมควรที่จะเป็นผู้มีการศึกษาสูง อย่างไรก็ตามการสอนที่ดีนั้นมิใช่เป็นสิ่งที่ทำให้สำเร็จได้โดยง่ายแต่ก็มิใช่สิ่งที่ยากเกินไป หากว่าได้มีการวางแผนการสอนไว้เป็นอย่างดี ดังนั้นการวางแผนการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยั้งสำหรับการสอนที่ดี ทั้งนี้เพราะการวางแผนการสอนจะช่วยให้ผู้สอนมองเห็นลู่ทางที่จะทำาให้บทเรียนเป็นที่น่าสนาจน่วยให้เกิดความมั่นใจในการสอน ช่วยป้องกันมิให้การสอนออกนอกกลุ่มนอกทาง ช่วยทำาให้การสอนมีจุดมุ่งหมายยั้งขึ้น สามารถเป็นเครื่องชี้บอปัญหาที่อาจเกิดขึ้นซึ่งจะทำาให้ผู้สอนมองเห็นแนวทางในการแก้ไข ดังนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การวางแผนการสอนจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ (Neal. 1966 : 46) องค์ประกอบสำคัญานการวางแผนการสอนซึ่งผู้สอนควรทราบและเข้าใจคือจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของบทเรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนโอกาสหรือเวลาาที่ผู้สอนจะสามารถให้ความช่วยเหลือแนะนำการเรียนซึ่งอาจเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มาหญ ความจำกัดของสถานศึกษา รวมทั้งความพร้อมของอุปกรณ์ประกอบการสอน (Harley. 1973 : 33 - 43)

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2522 : 187 - 209) กล่าวว่า การวางแผนการสอนเป็นกิจกรรมในการคิดและหาของผู้สอนก่อนที่จะเริ่มดำเนินการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง โดยทั่วไปจะประกอบด้วย การกำหนดจุดหมาย การคัดเลือกเนื้อหา การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การเลือกตำรา เอกสาร อุปกรณ์ รวมถึงการประเมินผล และเมื่อได้เตรียมข้อมูลรายละเอียดพร้อมแล้ว ผู้สอนควรเขียนรายละเอียดโครงสร้างการสอน ที่เรียกว่าประมวลการสอนรายวิชา (Course Outline) เพื่อแจ้งให้นักศึกษาทราบและผู้สอนเก็บไว้เป็นแนวทางในการสอน และประมวลการสอนนี้ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาเสนอความคิดเห็น อภิปราย ปรับปรุงแก้ไขได้ตามสมควร อย่างไรก็ตาม การวางแผนการสอนนั้นนอกจากวางแผนในระดับบุคคลแล้ว การวางแผนการสอนร่วมกันระหว่างอาจารย์ท่านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ของวิชาเป็นสิ่งที่จำเป็น (Brown and Thornton. 1971 : 46 - 37) ซึ่ง ดิลก บุญเรืองรอด (2520 : 50) กล่าวว่า ผลการสัมพันธ์กันของวิชานี้มีความสำคัญมาก เพราะจะส่งผลไปยังผู้เรียนโดยส่วนรวม จัดปัญหาการเข้าสอน ไม่แยกเป็นรายวิชาและสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริง

เกลดโครว์สกี (Gladkowski. 1977 : 59 - 61) ได้ให้ความเห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนจะเริ่มต้นตั้งแต่การตั้งวัตถุประสงค์สำหรับการสอน ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและควรชี้แจงให้นักศึกษาทราบเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาในการทำ ความเข้าใจ และสรุปสั้น ๆ ส่วหน้าไว้ว่าการศึกษาวิชานี้ สิ่งที่เราคาดหวังคืออะไร อาจารย์มีเกณฑ์ในการประเมินผลอย่างไร ในแง่ของเนื้อหาวิชาอาจารย์ควรจะมีการค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ จากบทความและงานวิจัยต่าง ๆ เพราะความรู้ในหนังสืออาจจะล้าสมัยไปแล้ว ในเรื่องของวิธีการสอนอาจารย์ควรมีกลยุทธ์การสอนหลาย ๆ แบบ ไม่ควรยึดถือวิธีสอนในรูปเดิมอยู่ตลอดเวลา วิธีสอน การมอบหมายงานและการประเมินผลอาจจะให้นักศึกษามีส่วนในการกำหนดร่วมกับอาจารย์บ้าง เพราะการที่นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดการเรียนการสอนจะทำให้พวกเขาเกิดความพึงพอใจ และใคร่เรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตามในกระบวนการเรียนการสอนอาจารย์ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วยคือ

1. ยอมรับความจริงว่าในการเรียนการสอนทั้งอาจารย์และนักศึกษาเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับในเวลาเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ ภิญญู สาธร (2518 : 37) กล่าวว่า การสอน

ควรเป็นแบบสองทางคือ อาจารย์เป็นผู้ให้นักศึกษา และนักศึกษาเป็นผู้ให้อาจารย์ด้วยหมายความว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษาเรียนด้วยกัน

2. ยอมรับความจริงว่าไม่มีอะไรทำทุกสิ่งได้ดีที่สุด

3. ยอมรับถึงความแตกต่างกันของผู้เรียน เช่น ความสามารถ แรงจูงใจความต้องการ ฯลฯ

ต้องการ ฯลฯ

วิทยุ สาร (2514 : 14 -26) ได้กล่าวถึง บทบาทด้านการสอนของ อาจารย์มหาวิทยาลัยที่พึงกระทำ คือ

1. เตรียมการสอนและวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นและระยะยาว

2. เข้าห้องสอนตรงเวลาและสม่ำเสมอ

3. จัดการเกี่ยวกับการสอนและการประเมินผลอย่างรอบคอบ

4. พบปะหารือในด้านวิชาการและการเรียนการสอนกับอาจารย์ผู้ร่วมงาน หรือที่เกี่ยวข้องกับงานสอนในแผนกวิชาเดียวกัน หรือที่สัมพันธ์กันอยู่เสมอ

5. รับผิดชอบการสอนให้ตรงกับแนวทางที่หลักสูตร แผนกวิชาหรือคณะกำหนดไว้

มังกร ทองสุกดี (2520 : 44) ได้กล่าวถึงบทบาทด้านการสอนของอาจารย์ในตนเองที่ว่า การที่อาจารย์จะได้ชื่อว่ามีความสามารถในการสอนนั้นควรจะได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสอนดังนี้

1. เป็นผู้วางแผนเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

2. ควรกระทำตนเป็นผู้นำโดยการกระตุ้น ชี้แนะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม

3. รู้จักเลือกประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการศึกษาเล่าเรียน

4. มีทักษะในการทดสอบและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

สุณีย์ สินธุเศรษฐะ (2535 : 48 - 49) ได้กล่าวถึงบทบาทด้านการสอนของครูไว้ดังนี้

1. ครูต้องรู้ข้อเท็จจริง (Fact) เกี่ยวกับข้อมูลความรู้ ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ระดับชั้นของผู้เรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้เหล่านี้มาพัฒนาเป็นจุดประสงค์ (Aim) ที่ชัดเจนว่าต้องการให้เกิดข้อความรู้ หรือเจตคติแก่ผู้เรียนและต้องการที่จะแก้พื้นฐานใด ซึ่งอาจจะกระทำโดยการ

ทดสอบก่อนเรียนเพื่อประเมินความรู้ เจตคติ หรือความถนัด จากข้อมูลนี้จะเป็นแนวทางของการสร้างบทเรียนและหาสิ่งเสริมเข้ามาให้เกิดการเรียนรู้และสร้างทัศนคติตามจุดประสงค์ที่ต้องการ

2. ครูต้องมีแนวคิดหรือแนวทาง (Idea) ในการสอน เพื่อค้นหากิจกรรมที่จะสร้างให้เกิดความกระจ่าง (Brightness) แก่ผู้เรียนชัดเจนในข้อความรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

3. ครูต้องมีความพร้อม (Readiness) กล่าวคือ ครูมีความรู้ดี พร้อมต่อการสอน ด้วยความเข้าใจสาระวิชา (Content) หลักสูตรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เพื่อใช้ในการสอน

4. ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อสภาพแวดล้อม (Environment) เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่สอน ความเป็นมาของผู้เรียน จากสิ่งเหล่านี้จะเป็นแนวทางของการออกแบบ (Design) การสอนว่าจะใช้วิธีสอนหรือรูปแบบการสอนใด

5. เตรียมตัวสำหรับการสอน เช่น อ่านตำรา เอกสาร วารสาร งานวิจัยต่าง ๆ เขียนบันทึกการสอน ตรวจสอบแหล่งหนังสือต่าง ๆ เตรียมการมอบหมายให้นักศึกษา เตรียมเอกสารต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์การสอนให้พร้อม

6. เตรียมการสอนรวมถึงเกณฑ์การประเมินผล

ซึ่งระพี สุวรรณจักร (Rapee Suvanajata. 1975 : 10 - 12) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไว้ใกล้เคียงกัน คือ การเตรียมการสอน (การสอน, อุปกรณ์การสอน) การบรรยายในชั้นเรียน การออกข้อสอบและตรวจข้อสอบการตรวจรายงานประจำภาคหรือตรวจการบ้าน อ่านหนังสือหรือบทความเกี่ยวกับสาขาวิชาที่สอนและสาขาวิชาอื่น ๆ

จะเห็นได้ว่า นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการสอนของอาจารย์ไว้ว่าลักษณะที่ใกล้เคียงกัน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะขอเสนอความเห็นของ ฮิลส์ (Hills. 1978 : 10) ซึ่งได้กล่าวสรุปขั้นตอนของบทบาทด้านการสอนไว้อย่างชัดเจนว่าในการสอนไม่ว่าจะเป็นการสอนในชั้นเรียนหรือการสาธิต อาจารย์ผู้สอนควรจะทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การตั้งจุดมุ่งหมาย (Objective) โดยจุดมุ่งหมายจะต้องชัดเจนและเฉพาะเจาะจง

2. การเตรียมการสอน (Preparation) ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของการสอนขึ้นอยู่กับ การเตรียมการสอนเป็นสำคัญ

3. การเสนอข้อมูล (Presentation) และการรับข้อมูล (Reception) ซึ่งสองอย่างนี้ไม่ควรแยกออกจากกัน เหตุเพราะการสอนที่ดีจะต้องเป็นกระบวนการสองทางคือ การเสนอข้อมูลของผู้สอน และการรับข้อมูลจากผู้เรียน

4. การมีส่วนร่วม (Association) โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน

5. การประเมินผล (Assessment) เพื่อทราบความก้าวหน้าของผู้เรียนและหาจุดบกพร่องของการเรียนการสอน

6. การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) โดยแจ้งให้ผู้เรียนได้รับทราบผลสำเร็จและข้อบกพร่องของการเรียน และควรนำผลการประเมินไปใช้ในการวางแผนการสอนครั้งต่อไป

สำหรับการศึกษาพยาบาล ได้มีผู้สนใจศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาจารย์พยาบาลไว้หลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเกี่ยวข้องกับบทบาทด้านการสอน เช่น อรอนงค์ ธรรมลิขิตกุล (2516 : 85) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบลักษณะครูพยาบาลภาคปฏิบัติที่นักเรียนพยาบาลและพยาบาลประจำการต้องการ พบว่านักเรียนพยาบาลต้องการครูพยาบาลภาคปฏิบัติที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างแท้จริง มีทักษะในการถ่ายทอดวิชาความรู้ร่วมอภิปรายข้อเท็จจริงกับนักศึกษาได้ชัดเจน เข้าใจหลักสูตร สารัตถการพยาบาลด้วยความมั่นใจ และเต็มใจทุกครั้ง ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน นวัตกรรมวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการพยาบาล มีวิธีการจูงใจที่ดี มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา ไม่กล่าวโทษนักศึกษาต่อหน้าผู้อื่น มีอารมณ์มั่นคง มีความมั่นใจในตนเอง หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี เวอร์จิเนีย (Verginia. 1975 : 65 - 69) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของอาจารย์พยาบาลที่มีประสิทธิภาพผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์ควรยอมรับความเป็นบุคคลของนักศึกษาให้เวลาและโอกาสแก่นักศึกษาในการปรึกษาปัญหา ให้ความสนใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีจากการศึกษาวิจัยที่ยกมากล่าวอาจสรุปได้ว่า อาจารย์พยาบาลควรเป็นผู้ที่มีความรู้ดี ทั้งทางด้านทฤษฎีและมีทักษะในการปฏิบัติ

การพยาบาลที่ดีพร้อมกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ อเล็กซานเดอร์ (Alexander. 1972 : 217) กล่าวว่า อาจารย์พยาบาลในคลินิก ควรมีทักษะในการสอนและนิเทศงานทั้งแก่นักศึกษา และพยาบาลประจำการ กระทำตนเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีมีทักษะในการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีความสามารถในการให้บริการพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้ป่วย

จากวรรณคดีและรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่ยกมากล่าวเบื้องต้น สรุปได้ว่าบทบาททางด้านการสอนของอาจารย์พยาบาล ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ศึกษาหาความรู้ให้ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอ มีการเตรียมตัวในการสอนเป็นอย่างดี มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มตั้งแต่มีการวางแผนการเรียนการสอนไว้ก่อนล่วงหน้าอย่างเหมาะสมครบถ้วนและครอบคลุม โดยยึดวัตถุประสงค์ของวิชาและสถานศึกษาเป็นหลัก ดำเนินการสอนโดยใช้ยุทธวิธีที่เหมาะสมและอย่างมีทักษะ คำนึงถึงความแตกต่างกันของผู้เรียน ยอมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนภายในขอบเขตที่สมควรเป็นแหล่งความรู้หรือแนะนำจัดหาแหล่งความรู้ที่ดี มีหลักเกณฑ์ในการประเมินผล วิชาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนได้ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา

2. คุณลักษณะทางด้านวิชาการ

เพราะสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากมาย ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติม เพื่อความทันสมัย ทันเหตุการณ์ อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษา ดังนั้นความรู้ทางวิชาการและผลการวิจัยจะทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ ช่วยแก้ปัญหาทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครอง และมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงความเชื่อถือที่ไม่ตรงตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สมชาย ทยานยง และชนิกา ศิลปอนันต์ (2519 : 104 - 106) ได้กล่าวถึงงานเสริมสร้างวิชาการและวิชาชีพ ได้แก่ การชวนชวนหาความรู้ในสาขาวิชาที่สอน การอ่านหนังสือ วารสารวิชาชีพ การร่วมประชุมและสัมมนาในสมาคมวิชาชีพ

ในวงการศึกษายามาลก็เช่นเดียวกับการศึกษาในสาขาวิชาชีพอื่น ๆ อันจักต้องมีการศึกษา วิจัย แต่งตำรา เขียนบทความที่เป็นประโยชน์ออกเผยแพร่ ตำราเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มีคุณค่าทางวิชาการกับการพัฒนาสังคม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2534 : 15 - 19) ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างองค์แห่งความรู้ใหม่ ๆ ประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ สำหรับเป็นแนวทางการปฏิบัติการพยาบาล หรือเพื่อปรับปรุงแก้ไขเทคนิคการพยาบาลและวิธีการพยาบาลที่มีอยู่ ให้มีการพัฒนานทางที่ดี และเหมาะสม หรือเพื่อแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ (วิจิตร ศรีสุพรรณ และเทียมสร ทองสวัสดิ์. 2521 : 6) อันจะยังประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาทางการพยาบาล ทั้งด้านบริหาร บริการ และการศึกษา พัฒน์ น้อยแสงศรี (2520 : 181 - 183) ได้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคของงานวิจัยในปัจจุบันไว้อย่างน่าสนใจว่า

1. ลักษณะงานวิจัยในปัจจุบันได้สร้างทัศนคติให้แก่อาจารย์และนักศึกษา ตลอดจนบุคลากรภายนอกให้เห็นว่า งานวิจัยเป็นของสูง ของขลังที่คนทั่วไปไม่อาจเข้าถึง
2. ผู้ที่สามารถทำการวิจัยได้ต้องทำหน้าที่หลายอย่างรวมทั้งเป็นผู้บริหาร ทำให้ขาดนักวิจัยที่มีประสบการณ์ที่จะช่วยประสานงาน และช่วยสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ ๆ ขึ้นมา
3. สังคมไทยยังไม่เห็นคุณค่าที่แท้จริงของการวิจัย มักแสวงหาคำตอบแทนทางวัตถุ มากกว่าผลงานดีเด่นเพื่อส่วนรวม
4. ขาดการสนับสนุนด้านการเงิน แม้มีก็มีระเบียบเข้มงวดไม่สะดวกในการเบิกจ่าย นอกจากนี้ก็ยังมีปัญหาอื่น ๆ อีกมาก เช่น อาจารย์ไม่มีเวลาที่จะทำวิจัยเพราะติดงานสอน หรืองานบริหาร อาจารย์ไม่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการวิจัย อาจารย์มีปัญหาด้าน เศรษฐกิจ ต้องทำงานอื่นเพื่อเพิ่มพูนรายได้ (ภาณุจนา นาคสกุล. 2517 : 1 - 2 ; พัทยา สายชู. 2522 : 3 - 11 ; พัฒนา รุจิโรจน์. 2534 : 119) อาจารย์ขาดผู้นำ ผู้ช่วยเหลือ ผู้สนับสนุนในการทำวิจัย รวมทั้งตัวอาจารย์เองที่ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่ทราบจะทำวิจัยเรื่องอะไรดี (Fawcett. 1979 : 260 - 261) และปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ทำวิจัยไป

แล้วก็ไม่ได้นำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ (Margolius, Corns and Levi. 1978 : 43)

กล่าวโดยสรุปแล้วบทบาทด้านการวิจัยของอาจารย์พยาบาลประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ การทำวิจัยในรูปแบบต่าง ๆ การเข้าร่วมในโครงการวิจัยทั้งในสาขาวิชาชีพและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง การให้ความร่วมมือในการทำวิจัย การเขียนเอกสารประกอบการสอน การแต่งตำรา บทความทางวิชาการ และการนำผลการวิจัยทั้งของตนเองและผู้อื่นมาใช้ในการเกิดประโยชน์ด้านการศึกษาและสังคม อย่างไรก็ตามปัญหาและอุปสรรคของการวิจัยก็มีอยู่มาก แม้ว่าอาจารย์จะมองเห็นความสำคัญของการวิจัยดังกล่าวก็อาจก่อให้เกิดความท้อถอยได้ ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงควรสนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจ และร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหามหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้อาจารย์ทำการวิจัยมากขึ้น อันจะยังประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ต่อไป

3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยกิริยาท่าทาง การกระทำทั้งทางร่างกายและจิตใจ คือ มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีท่าทีการทรงตัวที่ดี ปฏิบัติตนถูกหลักก่อนามัย เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีในด้านสุขภาพอนามัย การแต่งกายเรียบร้อย มีความประพฤติดีเสียสละอดทน ตรงต่อเวลา มีความยุติธรรม มีความเมตตากรุณา เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ดี เข้ากับคนทุกชั้น มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน ยิ้มแย้มแจ่มใส (วีเชียร ทวีลาภ. 2517 : 204) ใจเป็น สุขุม รอบคอบในการตัดสินใจต่าง ๆ และมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาทางการพยาบาลได้เป็นอย่างดีคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของอาจารย์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียน เพราะลักษณะหรือบุคลิกภาพของผู้สอนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการปรับตัวของผู้เรียน (จินตนา ยูนิพันธุ์. 2527 : 4) นอกจากนั้นยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อความเชื่อ ความนึกคิด และความเอื้ออาทรเอาใจใส่ต่อผู้อื่นของผู้เรียน (พัฒน์วดี เสรินทวัฒน์. 2527 : 30) จึงเป็นความรับผิดชอบของผู้สอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีความต้องการ และมีความคิดตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้สอน (ชาญชัย อินทรประวัตติ. 2523 : 36) เกี่ยวกับเรื่องนี้ พันทิพา อุทัยสุข (2525 : 188) กล่าวว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่ประกอบเป็นตัวครูมีส่วนสำคัญ

ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งสิ้นสามารถทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนประสบผลในทางบวกหรือทางลบ ซึ่งเหล่านี้ได้แก่ บุคลิกภาพพื้นฐานความรู้ พื้นฐานทางครอบครัว ทักษะคิดและค่านิยมของผู้สอน เป็นต้น ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ผู้สอนที่ดีจึงต้องมีลักษณะที่ดีเป็นที่พึงปรารถนา ซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน

ชาอุชัย อินทรประวัติ (2523 : 33 – 35) เสนอข้อคิดเห็นว่า ผู้สอนที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ลักษณะส่วนตัวดี การที่ผู้สอนมีลักษณะส่วนตัวดีจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจในตัวผู้สอน มีผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี เพราะเหตุนี้ผู้สอนควรมีบุคลิกภาพของการเป็นครู คือ แต่งกายเหมาะสม มีศรัทธาและมีความภาคภูมิใจในความเป็นครู
2. มีความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งประกอบด้วยความรู้หลาย ๆ ด้าน เช่น สังคม วิทยา มนุษยวิทยา ปรัชญา ภาษาศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น
3. มีความรู้ความสามารถในวิชาที่สอน
4. มีความสามารถในการสอน การที่ผู้สอนจะมีความรู้ความสามารถในการสอนมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้คือ
 - 4.1 ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการศึกษาและจุดมุ่งหมายของวิชาที่สอน
 - 4.2 ความเข้าใจในหลักสูตรของวิชานั้น
 - 4.3 ความสามารถในการวางแผนการสอน
 - 4.4 ความเข้าใจในหลักการเรียนรู้และการสอน
 - 4.5 ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
 - 4.6 การใช้อำนาจในการเป็นผู้นำ
 - 4.7 ความสามารถในการพูดบรรยาย หรือเสนอความคิดเห็นของตนต่อผู้อื่น
 - 4.8 ความเป็นผู้มีใจกว้างและเป็นผู้มีประชาธิปไตย

พรชูลี คุณานุกร (2523 : 153) เสนอลักษณะของครูที่ดีตามที่ปรากฏอยู่ในคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังนี้

1. การทำตัวให้เป็นที่ยอมรับและบุคคลทั่วไป
2. การเป็นบุคคลที่มีความหนักแน่น มีจิตใจที่มั่นคง กอปรด้วยความรู้ที่นำเอาเคารพ
3. การเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ที่มีความประพฤติอันดีงาม
4. การเป็นผู้ที่มีความสามารถในการตัดสินใจสอน โดยไม่เกรงกลัวว่าจะถูกเกลียด

หรือโกรธ มีความเฉลียวฉลาดในการใช้คำพูด

5. ความเป็นผู้ที่มีความอดทนต่ออภัยคำ โดยมีเจตนาดีเป็นที่ตั้ง
6. การรู้จักสอนจากง่ายไปหายาก หรือมีความลึกซึ้งโดยลำดับ
7. การรู้จักแนะนำทางที่ถูกที่ควร ไม่แนะนำนอกกลุ่มนอกทาง

บุญญ สาธ (2514 : 44 - 45) กล่าวว่า บุคลิกลักษณะของครูมีความสำคัญต่อความสำเร็จในอาชีพครูเป็นอย่างมาก ครูที่มีบุคลิกลักษณะที่เป็นที่นิยมเลื่อมใส และได้รับความเคารพ ปฏิบัติตามมาจากนักเรียน ช่วยให้การสอนบรรลุผลสมตามความปรารถนาลักษณะของบุคลิกลักษณะอาจแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางกาย หมายถึง รูปร่าง ทรวดทรง ขนาดความสูง น้ำหนัก การแต่งกาย การใช้เสียงพูดจา การใช้สายตา ท่าทาง ตลอดจนสุขภาพความแข็งแรงเหล่านี้มีส่วนช่วยให้ครูเป็นที่น่ายินเลื่อมใสได้มาก
2. คุณลักษณะทางสมอง หมายถึง สติปัญญา การตัดสินใจ การตั้งใจ การคิดหาเหตุผล ความสนใจ จินตนาการ ซึ่งเป็นลักษณะของสมองและการใช้สมอง
3. คุณลักษณะทางจิตใจหรืออารมณ์ ได้แก่ ความมีสุขภาพจิต อารมณ์มั่นคง ไม่โกรธง่าย เบิกบาน มีอารมณ์ขันและมองโลกในแง่ดีเสมอ
4. คุณลักษณะทางความสามารถ หมายถึง มีความสามารถในการเรียนรู้และการสอน ตลอดจนความชำนาญที่จะทำงานต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ได้ผลตามความมุ่งหมาย
5. คุณลักษณะทางสังคม คือ การสังคมดี มีความเข้าใจคนอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations) ดีเข้ากับใคร ๆ ได้
6. อุปนิสัย หมายถึง ความประพฤติ ศีลธรรม จรรยาบรรณ ความซื่อสัตย์ ความรักงาน สุขภาพอ่อนโยน มีอุดมคติและทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ และต่อบุคคลทั่วไป

7. น้ำใจ (Spirit) เช่น ความรักงาน ความบากบั่นในการทำงาน ความว่องไว ในการดำเนินงาน และไม่แสดงความท้อถอยเหน็ดเหนื่อยต่องาน

เจลีเยว บุรีภักดี (2520 : 365) ศึกษาลักษณะของครูที่ดีตามความคิดเห็นนักเรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร พระ และผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ครูที่ดีจะเริ่มต้นด้วย ความประพฤติเรียบร้อย ความรู้ดี บุคลิกลักษณะและการแต่งกายดี สอนดี ตรงเวลา มีความยุติธรรม หากความรู้ยังไม่เพียงพอ สุขภาพดี การพูดจาและมนุษยสัมพันธ์ดี รักอาชีพครู เมตตาและเข้ากับเด็กได้ ไร่แรงแถมใส่ ชื่อสัตย์และเสียสละ

เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ที่จะทำหน้าที่สอนในหลักสูตรวิชาชีพพยาบาลนั้น เนื่องจากว่าการสอนทางวิชาชีพพยาบาลประกอบด้วยการสอนในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งลักษณะของการเรียนการสอนเป็นการศึกษาควบคู่ไปกับการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนทั้งในยามปกติและยามเจ็บป่วย เพื่อให้ผู้รับบริการมีสุขภาพสมบูรณ์ ดำรงชีวิตและประกอบการทำงาน ที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่จะทำหน้าที่ผู้สอนที่ดีต้องมีคุณสมบัติของพยาบาลที่ดี กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาการพยาบาลและวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี มีความสามารถในการปฏิบัติพยาบาลเป็นอย่างดี มีบุคลิกลักษณะดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าใจผู้อื่น มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและต่อวิชาชีพพยาบาล มีความประพฤติดี มีความมรรยาพยาบาล มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีคุณธรรม และเป็นผู้รักษาวินัยบรรณแห่งวิชาชีพ มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้ หลักและวิธีการสอน การวัดและการประเมินผล และมีทักษะในการสอน เป็นต้น (จินตนา ยูนิพันธุ์. 2527 : 28) ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ นันทนา น้าพน (2527 : 11, 43) ที่ว่า อาจารย์พยาบาลที่ดีควรมีคุณลักษณะที่ดีของครูและพยาบาลอยู่ในตนเอง ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ มีความรู้ดีและสอนดี บุคลิกลักษณะการเป็นพยาบาลที่ดี และบุคลิกลักษณะส่วนตัวดี เพราะคุณลักษณะทั้ง 3 ประการนี้จะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาากในการสร้างนิสัย และทัศนคติต่อวิชาชีพของผู้เรียน

ทุนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา (2523 : 29 - 31) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่พึงปรารถนาว่าควรจะต้องถึงพร้อมด้วยคุณสมบัติที่สำคัญและจำเป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1. มีความรู้ ได้แก่ ความรู้ในวิชาการทั่วไป ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนความรู้ใน
วิชาชีพ และความรู้ในหน้าที่และงานครูทุกประการ

2. มีทักษะในการสอน และการปฏิบัติงานครู เช่น อธิบายเก่ง สอนสนุกสามารถใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน จัดกิจกรรม สร้างบรรยากาศให้นักเรียน เข้าพฤติกรรม ตลอดจนชี้แนะแนวทางในการศึกษางาน ทำให้ไปสู่การดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง โดยผ่านวัฒนธรรม หรือเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยสรุปคุณลักษณะครูที่ดีด้านทักษะได้ว่า "สอนดี นิเทศได้ให้บริการสังคม อุทิศวิชาการแก่งานวิจัย นำไปสู่ชีวิตที่ดีและมีมนุษยสัมพันธ์"

3. มีคุณธรรมนิยม อันได้แก่ คุณธรรมของครู จริยธรรมและคตินิยมในความเป็นครู เช่น ภาควิชาที่ได้เป็นครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู รักการสอน พอใจที่ได้ทำประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตของศิษย์ ช่วยพัฒนาคนและสังคม ตลอดจนมีวิถุญาณแห่งความ เป็นครู เป็นต้น

4. คุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

การศึกษาวิชาชีพพยาบาลเป็นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอุดมศึกษาระดับนี้ว่า อุดมการณ์ของสถาบันมิได้มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษามีแต่เพียงความรู้ความสามารถที่จะประกอบอาชีพ หรือประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อยังชีพเท่านั้น แต่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมด้วย และจุดมุ่งหมายของการศึกษาพยาบาล กำหนดไว้ว่า เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สำเร็จเป็นพยาบาลที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ สามารถประกอบวิชาชีพพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับเรื่องนี้ จินตนา ยูนิพันธุ์ (2527 : 15 - 17) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษานอกจากจะมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ และยอมรับในคุณค่าของการประกอบอาชีพพยาบาลแล้ว ยังมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นบางประการ เช่น การรู้จักตนเอง (Self-realization) และการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมด้วย ซึ่งคุณลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ ถือว่าเป็นคุณลักษณะเฉพาะและสำคัญของผู้ที่จะประสบความสำเร็จในฐานะที่เป็นพยาบาลวิชาชีพ ละออ หุตางกูร (ม.ป.ป. : 42 - 43) ได้กล่าวไว้ว่า ในการวางแผนการศึกษานพยาบาล วัตถุประสงค์และนโยบายอันเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งคือ มุ่งให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพพยาบาลโดยเข้าร่วม

ในกิจกรรมของวิชาชีพ มีความรู้ทันสมัยเกี่ยวกับความก้าวหน้าในวิธีการรักษา ซึ่งจะมีผลสะท้อนต่อการพยาบาลผู้ป่วยและนอกจากนี้พยาบาลในอนาคตควรจะต้องมีเอกลักษณ์ของตนเอง มีอิสระ มีอำนาจตัดสินใจรับผิดชอบในขอบข่ายงานของตนเอง มีทักษะเฉพาะตัว และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลที่ดี และตระหนักได้ถึงบทบาทของตนเอง ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้มีความเจริญก้าวหน้า (Gamer. 1979 : 109 - 111) ลักษณะหนึ่งของพยาบาลที่ดีจะต้องมีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพคือ สนใจในเรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชน ส่งเสริมวิชาชีพให้ก้าวหน้า เข้าร่วมเป็นสมาชิกในสมาคมวิชาชีพพยาบาล (คัมภีร์ มัลลิกะมาส. 2518 : 35) และในขณะเดียวกัน พยาบาลควรเขียนบทความข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ลงในวารสารเพื่อเป็นการพัฒนาและเผยแพร่วิชาชีพ (Hayter and Rice. 1979 : 206) ส่งเสริมความก้าวหน้าของสถานศึกษา มุ่งกระทำความดีเพื่อจรรโลงชื่อเสียงของสถาบัน ขวนขวายความรู้เพิ่มเติมให้แก่ตนเอง รู้ขอบเขตการปฏิบัติงานในวิชาชีพ พยายามรักษามาตรฐานวิชาชีพที่และถูกต้องตามสิทธิทางกฎหมาย จรรยาบรรณประกอบโรคศิลป์ และประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตของจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ พาริตา อับราฮิม (2523 : 21 - 22) กล่าวถึงบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพว่ามีได้ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เช่น การประชุมวิชาการ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาเพิ่มเติมเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ การอ่านวารสารวิชาชีพ การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาล การแสดงปาฐกถาที่ส่งเสริมความก้าวหน้า และเผยแพร่วิชาชีพการร่วมกิจกรรมของวิชาชีพ และการอภิปรายปัญหาในด้านวิชาชีพร่วมกัน ซึ่ง Knowles (1970 : 79 - 80) ได้กล่าวสนับสนุนว่าในทางองเดียวกันว่า อาจารย์นอกจากจะมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านวิชาการของสถาบันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เป็นกรรมการในการประชุมต่าง ๆ ร่วมและช่วยเหลือกิจกรรมการบริหาร การบริการของสถาบันร่วมในการจัดตั้งและปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาของสถาบัน เข้าร่วมกิจกรรมกับสมาคมวิชาชีพ แกมเมอร์ (Gamer. 1979 : 111) ให้ความเห็นว่า พยาบาลต้องพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางด้านวิชาการ บุคลิกภาพ และเป็นตัวแทนที่ดีของวิชาชีพ ร่วมต่อสู้ ปกป้อง คุ้มครอง และพิทักษ์ผลประโยชน์ของวิชาชีพ

อาจารย์พยาบาลเป็นบุคคลที่มีหน้าที่ด้านการผลิตบุคลากรพยาบาล เพื่อให้บุคคลดังกล่าว มีความรู้ความสามารถประกอบอาชีพบริการด้านสุขภาพอนามัยทั้งในส่วนราชการรัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน เนื่องจากมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการผลิต อาจารย์พยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาการ และความสามารถในการถ่ายทอดถูกฝังผู้เรียนให้มีคุณสมบัติที่จะเป็นพยาบาลที่ดีต่อไปในอนาคต ดังนั้นภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์พยาบาลจึงกว้างขวางอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่จะมีอาชีพเป็นอาจารย์พยาบาลที่ดีได้นั้นควรจะประกอบด้วยพื้นฐานของวิชาชีพที่ดี 2 ส่วนด้วยกันคือ

1. เป็นพยาบาลที่ดี
2. เป็นครูที่ดี

การเป็นพยาบาลที่ดี

อาจารย์พยาบาลทุกคนต้องมีความรู้พื้นฐานทางด้านวิชาชีพคือได้ผ่านการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาทางด้านพื้นฐาน ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้น 1 เมื่อผ่านการศึกษาในระดับพื้นฐานดังกล่าว จะมีความรู้ความสามารถที่จะให้การพยาบาลในด้านต่าง ๆ ในการบริการสุขภาพอนามัยในสถาบันการบริการสุขภาพของประเทศได้ โดยมีความสามารถที่จะปฏิบัติงานโดยใช้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ใช้หลักการและแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยบริการสุขภาพอนามัยได้อย่างสมบูรณ์แบบ
2. มีความสามารถที่จะใช้เทคนิคทางการพยาบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านการส่งเสริมการป้องกัน การดูแลรักษา ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพอนามัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์
3. ร่วมมือในการให้บริการด้านสุขภาพอนามัยต่อประชาชน โดยร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้เกิดผลดีต่อการดูแลและพัฒนาสุขภาพอนามัยต่อประชาชนของประเทศ

4. ใช้ความรู้ ความสามารถเฉพาะสาขาที่ตนเองปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการพัฒนาการให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงด้านนวัตกรรมของประเทศ เพื่อให้ความรู้ความสามารถได้ทันสมัยอยู่เสมอ และสอดคล้องกับความต้องการของสังคม
5. การปฏิบัติพยาบาลเป็นไปตามมาตรฐานและมีความชำนาญในการปฏิบัติ
6. การบริการที่ยึดหลักความถูกต้อง ความเสียสละ มีคุณธรรม จรรยาวิชาชีพ

ค่านิยมทางวิชาชีพ (Professional Values)

อาจารย์พยาบาลต้องยอมรับในความเป็นวิชาชีพของตนเอง โดยการปฏิบัติกิจกรรมซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับวิชาชีพการพยาบาล และไปสู่ความเป็นวิชาชีพที่สมบูรณ์ (นิภา คิดประเสริฐ. 2527) โดย

1. ยึดมั่นในจริยธรรมของวิชาชีพ
2. ยอมรับในความเป็นอิสระของวิชาชีพ
3. ประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ของวิชาชีพและรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานสูงสุดในการให้การพยาบาลอันพึงทำได้ในความเป็นจริงของแต่ละสถานการณ์
4. ปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสร้างความรู้อันเป็นแก่นของวิชาชีพ
5. ยอมรับว่าการเข้าสู่วิชาชีพควรเป็นการศึกษาวิทยาการเฉพาะด้านในระดับการศึกษาชั้นสูง

นอกจากนั้นอาจารย์พยาบาลในฐานะที่เป็นพยาบาลวิชาชีพต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของวิชาชีพ และมีการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการและงานสอน

อาจารย์พยาบาลทุกคนจะผ่านการปลูกฝังการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดีมาแล้วทุกคนมีความสามารถ ชำนาญชำนาญในการปฏิบัติที่จะดูแลผู้ป่วยและให้บริการมาแล้วเป็นอย่างดีซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นมาก สำหรับอาจารย์พยาบาล นับว่าเป็นความรู้พื้นฐานที่จะนำไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียนที่ตนเองรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอน โดยนำความรู้ความสามารถของอาจารย์พยาบาลแต่ละคนได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมมาผสมผสานให้เกิดประโยชน์ในการเรียน

การสอนต่อไป นอกจากความรู้ความสามารถที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานแล้วอาจารย์พยาบาลยังต้องมีความสามารถที่จะเป็นครูที่ดีอีกด้วย

การเป็นครูที่ดี

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2535 : 23) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่เอื้อต่อการสอนจะต้องประกอบด้วยพื้นฐานที่สำคัญคือ

1. มีความเฉลียวฉลาด
2. มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและสนใจวิชาที่ตนเองรับผิดชอบสอน
3. ชอบที่จะสอน มีความรู้ว่าจะสอนอะไร
4. มีสุขภาพจิตดี และสามารถปรับบุคลิกของตนเองได้
5. สามารถที่จะเข้าร่วมกับบุคคลอื่น เป็นที่ยอมรับ และให้ความเคารพนับถือผู้อื่น

ครูที่ดีนอกจากจะมีคุณสมบัติและความสามารถเฉพาะตัวแล้ว ครูยังมีเป้าหมายและอุดมคติของความเป็นครูที่จะมุ่งมั่น สร้างให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรมมาให้เขาเหล่านั้นเกิดในสิ่งเหล่านี้คือ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2530 : 31)

1. ให้ผู้เรียนค้นพบและพัฒนาความสามารถ ความถนัดความสนใจของตนเอง
2. สร้างนิสัยให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้ มีทักษะรู้จักคิด และวิเคราะห์อย่างมีระบบระเบียบวิธีการและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อสังคมอาชีพ มีระเบียบวินัยในการทำงานทั้งในส่วนตนและหมู่คณะ มานะพากเพียร อดทน ประหยัดและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อที่มีความซื่อสัตย์มีวินัยในตนเอง เคารพต่อกฎหมายและกติกาของสังคมรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม ตลอดจนส่งเสริมสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

ดังนั้นการเป็นอาจารย์พยาบาลที่ดี จึงจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญของสิ่งที่ 2 ส่วน ดังได้กล่าวแล้ว คือการเป็นพยาบาลที่ดีกับการเป็นครูที่ดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าการผสมผสานสิ่งที่ทำให้ปรากฏขึ้นอยู่ในบุคคลคนเดียวนั้น นับว่าเป็นความสามารถเฉพาะตัวที่เกิดขึ้นกับบุคคลในวิชาชีพ

"อาจารย์พยาบาล" เป็นอย่างมาก การเป็นอาจารย์พยาบาลที่ดีมีประโยชน์เรื่องง่าย แต่ก็ไม่ยากเกินไปถ้าได้รับการฝึกและอบรมเพื่อให้เป็นครูที่ดี ถ้าครูพยาบาลนั้นเริ่มต้นด้วยความศรัทธาที่จะเป็นพยาบาล และครูที่ดีไปพร้อม ๆ กัน (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2535 : 25)

ความสามารถเชิงวิชาชีพ

บทบาท : หน้าที่ความรับผิดชอบของอาจารย์พยาบาล

อาจารย์พยาบาลในทุกสังกัดที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนจะมีบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

บทบาทผู้สอนวิชาการพยาบาล

บทบาทของอาจารย์พยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลสามารถแบ่งออกเป็น 6 บทบาทตามหน้าที่และความรับผิดชอบ คือ (เสริมศรี เวชชะ และคนอื่น ๆ. 2535 : 28 - 34)

1. บทบาทในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน บทบาทนี้ของอาจารย์พยาบาลจะรับผิดชอบตั้งแต่การเลือก การจัดลำดับประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของการเรียนการสอนได้กำหนดไว้ นอกจากนั้นยังต้องจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนทั้งด้านกายภาพ สังคม และจิตวิทยา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ปรารถนา การคาดหวังว่าผลการผลิตบุคคลากรทางการพยาบาลให้มีคุณภาพจึงต้องอาศัยการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ การจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน สำหรับอาจารย์พยาบาลนอกจากมีบทบาทอำนวยความสะดวกแล้ว ยังต้องนิเทศและสาธิตการปฏิบัติ ตลอดจนดูแลควบคุมอย่างใกล้ชิด เพื่อป้องกันมิให้ผู้รับบริการได้รับอันตรายจากการปฏิบัติอีกด้วย

2. บทบาทในฐานะผู้ประสานงาน อาจารย์พยาบาลมีหน้าที่และรับผิดชอบทั้งในหอเรียนและฝึกภาคปฏิบัติทั้งในคลินิกและชุมชน การจัดนักศึกษาออกฝึกภาคปฏิบัติ อาจารย์พยาบาลจะต้องประสานงานกับแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ทั้งในโรงพยาบาลและชุมชนเพื่อแหล่งฝึกได้ทราบถึงกำหนด ระยะเวลาการปฏิบัติ วัตถุประสงค์ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จัดให้นักศึกษา

พยาบาลได้รับ รวมทั้งวางแผนการสอนและการนิเทศร่วมกัน เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์มากที่สุด ดังนั้นการประสานงานระหว่างแหล่งฝึกและสถาบันการผลิตนักศึกษา ต้องอาศัยอาจารย์พยาบาลผู้รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานให้เกิดความราบรื่น เข้าใจตรงกัน ประสานและมีความสัมพันธ์ในการทำงาน

3. บทบาทในฐานะผู้สืบทอดวัฒนธรรม อาจารย์พยาบาลเป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำหลักการ ความรู้ต่าง ๆ ไปปฏิบัติต่อผู้รับบริการได้ ผู้รับบริการเป็น สิ่งที่มีชีวิต มีภูมิหลังที่แตกต่างกันหลาย ๆ ประการ ไม่ว่าจะเป็น เพศ วัย อายุ สังคม วัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี ผู้สอนจึงต้องมีความเข้าใจถึงความแตกต่างดังกล่าว เป็นอย่างดี อาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้ที่คอยกระตุ้นเตือนให้นักศึกษาปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งการตระหนักถึงสังคมและวัฒนธรรมของบุคคลเป็นสำคัญ ถ่ายทอด และปลูกฝังให้ผู้เรียนได้คำนึงถึงวัฒนธรรมเพื่อให้การพยาบาลที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพ ผู้รับบริการแต่ละราย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า อาจารย์พยาบาลเป็นบุคคลหนึ่งที่เป็นผู้สืบทอด วัฒนธรรมในสังคมไทย

4. บทบาทของผู้สอนในฐานะเป็นตัวเชื่อมระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน เมื่อ พิจารณาว่าสถาบันการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สร้างขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของสังคม ดังนั้นจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ระหว่างสถาบันการศึกษากับสังคมตลอดเวลา ผู้ที่มีหน้าที่โดยตรงในฐานะตัวกลาง คือ ผู้สอนนั่นเอง ผู้สอนทางการพยาบาลศาสตร์จะต้องคำนึงถึงความต้องการของสังคม แนวโน้มของสังคมในขณะนั้นและนำความต้องการเหล่านั้นมาพิจารณากันในสถาบัน การศึกษา ต่อจากนั้นจะต้องดำเนินการปรับปรุงกระบวนการดำเนินการของสถาบัน เพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการของสังคมต่อไป ดังนั้นอาจารย์พยาบาลจึงเปรียบเสมือนเป็นผู้สะท้อน ให้เห็นนวัตกรรมทางการพยาบาลที่มีการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าในวิชาชีพพยาบาล เพื่อ ประสานงานกับแหล่งฝึกในการพัฒนาให้ก้าวไปพร้อม ๆ กัน

5. บทบาทในฐานะสมาชิกของสถาบันการศึกษา อาจารย์พยาบาลเป็นบุคคลที่จะทำให้อาจารย์พยาบาลได้รับรู้เป้าหมายที่วางไว้ นอกจากจะมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก การจัดการเรียนการสอนแล้วยังมีบทบาทเป็นสมาชิกของการศึกษาคนหนึ่ง ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบและ

ผลักดันให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนของสถาบันได้บรรลุเป้าหมายของสถาบันการศึกษาคนหนึ่ง ซึ่งมีส่วนรับผิดชอบและผลักดันให้การดำเนินการจัดการเรียนการสอนของสถาบันได้บรรลุเป้าหมายของสถาบันที่ตั้งไว้ โดยเน้นทั้งปริมาณและคุณภาพการผลิต อาจารย์พยาบาลเป็นตัวจักรที่สำคัญคนหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นทีมระหว่างคณาจารย์ด้วยกัน ระหว่างคณาจารย์กับนักศึกษา ระหว่างคณาจารย์กับทีมการพยาบาลที่มีส่วนในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นอาจารย์พยาบาลแต่ละคนต่างก็ยอมรับและเห็นประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่มพัฒนาและใช้ความสามารถของตนให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มให้มากที่สุด เพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่บทบาทสมาชิกที่ดีของสถาบัน

6. บทบาทในฐานะสมาชิกของวิชาชีพ อาจารย์พยาบาลเป็นสมาชิกของสาขาวิชาชีพ กล่าวคือ ในฐานะเป็นครูถือว่าอยู่ในวิชาชีพครู และเป็นครูพยาบาลจึงถือว่าอยู่ในวิชาชีพพยาบาลด้วย ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าอาจารย์พยาบาลเป็นผู้ที่เป็วิชาชีพครูโดยทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนด้านการพยาบาล เพื่อให้เป็นไปตามหลักสูตรวิชาชีพ ในฐานะที่เป็นพยาบาลวิชาชีพคนหนึ่ง มีความรู้ความสามารถปฏิบัติพยาบาล มีใบประกอบโรคศิลปะ เป็นสมาชิกของวิชาชีพพยาบาล อาจารย์พยาบาลทุกคนจึงมีส่วนร่วมในวิชาชีพและพัฒนาตนเองร่วมกับสมาชิกของวิชาชีพ ทั้งนี้เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ติดตามความก้าวหน้าด้านวิชาชีพศึกษาค้นคว้าวิจัย รวบรวมข้อความรู้ต่าง ๆ มาปรับปรุงพัฒนา หรือนำมาจัดทำเนื้อหาในการเรียนการสอนให้ก้าวหน้ากับความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ ๆ เสมอ

นอกจากจะรับผิดชอบในการพัฒนาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอแล้ว อาจารย์พยาบาลยังต้องประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบจรรยาวิชาชีพ ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างของนักศึกษาและพยาบาลวิชาชีพทั่วไปให้เหมาะสมกับเป็นแบบอย่างบุคคลในวิชาชีพพยาบาล ดังนั้นการประพฤติและพฤติกรรมการวางตัวในสังคมอาจารย์พยาบาลจึงต้องระมัดระวังเพื่อมิให้ตนเองและวิชาชีพเป็นที่เสื่อมศรัทธาของศิษย์และบุคคลทั่วไป

บทบาทและความรับผิดชอบของอาจารย์พยาบาลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์พยาบาลนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสามารถ ทั้งการเป็นพยาบาลที่ดีและเป็นผู้ที่ศึกษาโดยมีอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ความรู้ความสามารถด้านวิชาชีพพยาบาลเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องอาศัยข้อความรู้อย่างละเอียดลึกซึ้งในการนำมาวัดการเรียนการสอน ส่วน

ความรู้ด้านศึกษาศาสตร์เกี่ยวกับเทคนิค หรือวิธีการถ่ายทอดให้ได้ผลนั้นจะทําอย่างไร จะสอน หรือสาธิตโดยวิธีใดที่จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลที่ไม่คุ้นเคยกับการปฏิบัติ เช่น การจัดยา การ ทานแผล การดูแลผู้ป่วยในแต่ละสภาพของการเจ็บป่วย ให้ความสามารถปฏิบัติได้ ซึ่งนับว่าเป็น งานที่เครียดของตนเองในสายงานที่รับผิดชอบอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อบรรลุเป้าหมาย ให้ความมี ความสามารถ คิดเป็น คือ คิดอย่างมีเหตุผลและทําเป็นรอยลงมือปฏิบัติอย่างมีหลักการและวิธี การปฏิบัติอย่างถูกต้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

พัชรี นาคะสิริ (2515 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคูณลักษณะครูพยาบาลที่ดี ในทัศนะของ นักเรียนพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า

1. ด้านความรู้ความสามารถในวิชาทั่วไปและวิชาชีพ นักเรียนพยาบาลต้องการครู พยาบาลที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างแท้จริงมากที่สุด
2. ด้านการสอน ต้องการครูที่รู้จักวิธีการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่าง ชัดเจน เข้าใจง่ายและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน เข้าใจในหลักสูตรที่สอน
3. ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน ต้องการครูที่มีความยุติธรรมในการให้ คะแนนและการลงโทษ
4. ด้านการช่วยเหลือแนะนำของครูพยาบาล ต้องการครูที่หาโอกาสส่งเสริมผู้เรียน ให้มีการศึกษาต่อในชั้นสูง
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูพยาบาลและนักเรียนพยาบาล สิ่งที่ต้องการมากที่สุด คือครูที่มีความเห็นอกเห็นใจและจริงใจกับผู้เรียน
6. ด้านบุคลิกภาพของครูพยาบาล ต้องการครูที่มีความมั่นใจในตัวเอง
7. ด้านการแต่งกาย ต้องการครูที่แต่งเครื่องแบบพยาบาล
8. ด้านวัยวุฒิ ต้องการครูพยาบาลที่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี

พนอพรรณ จันทรวงศ์ (2516 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะครูพยาบาลประจำตึกตามความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย พบว่า

1. ด้านวัยวุฒิ นักเรียนต้องการมากที่สุด คือ อายุระหว่าง 24-29 ปี
2. ด้านคุณวุฒิ ต้องการครูที่มีวุฒิปริญญาเอกมากที่สุด
3. ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว ต้องการครูที่มีความยุติธรรมมากที่สุด
4. ด้านความรู้ความสามารถทั่วไปและวิชาชีพ ต้องการครูที่สามารถถ่ายทอดความรู้

อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย

5. ด้านการสอน ต้องการครูที่สามารถนำวิธีใหม่ ๆ มาสอน
6. ด้านการเรียนการสอน ต้องการให้ครูชี้แจงข้อบกพร่องเกี่ยวกับผลของการเรียนมากที่สุด

อุทุมพร ทองอุไทย (2523 : 74 - 86) ได้ศึกษาลักษณะอาจารย์มหาวิทยาลัยในอุดมคติ โดยศึกษาความคิดเห็นจากอาจารย์ นิสิตบัณฑิตศึกษา และนิสิตปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตกลุ่มตัวอย่างระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะอาจารย์ในอุดมคติเรียงตามลำดับที่พึงปรารถนามากที่สุด 5 อันดับแรก คือ

1. มีการเตรียมการสอนดี
2. มีความปรารถนาดีต่อนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน
3. มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่ทันสมัยกว้างขวางและถูกต้อง
4. ใช้ตัวอย่าง ข้อเปรียบเทียบ และความเป็นจริงในการอธิบายได้อย่างเหมาะสม
5. บรรยายเรื่องราวที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง แม้ว่าจะอยู่นอกเหนือจากเนื้อหาวิชาก็ตาม

ส่วนความคิดเห็นของนิสิตบัณฑิตศึกษา เรียงตามลำดับที่พึงปรารถนามากที่สุด 5 อันดับแรกดังนี้

1. ใช้ตัวอย่างข้อเปรียบเทียบ และใช้ความจริงในการอธิบายได้อย่างเหมาะสม
2. มีการเตรียมการสอนอย่างดี
3. มีความสนใจและสนใจในการสอน

4. ให้ความคิดใหม่ ๆ แก่นิสิตเพื่อเปิดความสนใจให้กว้างขวาง

5. จูงใจให้นิสิตทำงานอย่างดีที่สุด

นันทนา น้าพน (2527 : 40 - 41) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลในตึกผู้ป่วยตามการรับรู้และคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า นักศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน และในด้านการดำเนินการสอน นักศึกษาต้องการให้อาจารย์ให้ความสำคัญกับการเน้นวิธีการพยาบาลที่ถูกพยาบาลในตึกผู้ป่วยตามการรับรู้และคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า นักศึกษาต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน และในด้านการดำเนินการสอน นักศึกษาต้องการให้อาจารย์ให้ความสำคัญกับการเน้นวิธีการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักการพยาบาลชี้แนะให้นักศึกษามองเห็นปัญหาต่าง ๆ ในการพยาบาล กระตุ้นให้นักศึกษาสนใจค้นหาปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย จัดอภิปรายก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาล

ประไพ อุดมวรรณ (2528 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 53 คน และอาจารย์จำนวน 129 คน จากวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข จำนวน 5 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่าการสำรวจเอกสารทางวิชาการ และรายงานสรุปของวิทยาลัยพยาบาลย้อนหลัง 3 ปี พบว่า เอกสารทางวิชาการของอาจารย์พยาบาลส่วนใหญ่เป็นเอกสารประกอบการสอนนักศึกษาพยาบาล ส่วนตำราและบทความมีปรากฏน้อย อาจารย์แต่ละคนไม่มีการทำวิจัยเลย การวิจัยกลุ่มมีปรากฏทั่วทั้งกองงานวิทยาลัยพยาบาล การให้บริการวิชาการแก่สังคมส่วนใหญ่เป็นการนำนักศึกษาให้ความรู้ และบริการด้านสุขภาพอนามัยร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ แนวโน้มของบทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐานในอนาคต 1-3 ปีข้างหน้า จะมุ่งเน้นบทบาทด้านการสอน ด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ด้านการร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เน้นชุมชน

สมบัติ พันธุ์คง (2529 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากรประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล 166 คน ผู้บริหารในสถาบันการศึกษาพยาบาล จำนวน 42 คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันการศึกษาพยาบาลต่างสังกัด 5 แห่งในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยแบ่งบทบาทด้านวิชาการออกเป็น 4 ด้านคือ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน
2. ด้านการส่งเสริมการศึกษาและพัฒนาบุคลากร
3. ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
4. ด้านการวิจัยและเผยแพร่ความรู้

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทด้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลระหว่างผู้บริหารและอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลในแต่ละด้าน และโดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นของผู้บริหารสูงกว่าอาจารย์พยาบาล

งานวิจัยต่างประเทศ

เวอร์จิเนีย (Virginia. 1965 : 65 - 69) ได้ศึกษาคุณสมบัติของครูพยาบาลที่มีประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ครูพยาบาล และผู้อำนวยการพบว่าคุณสมบัติของครูพยาบาลที่มีประสิทธิภาพและสำคัญ มี 19 ประการ ตามลำดับคือยอมรับนักเรียนเป็นบุคคลหนึ่ง มีความซื่อสัตย์ ไม่ทำให้นักเรียนอายต่อหน้าผู้อื่น ให้ออกาสและเวลาที่เหมาะสมแก่นักเรียน เป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียน มีความมั่นใจ เป็นผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนได้ สนใจร่วมงานกับนักเรียน เห็นใจนักเรียน ให้ความอบอุ่นแก่นักเรียนเตรียมการสอนที่เหมาะสม สามารถอธิบายสิ่งที่นักเรียนรู้สึกว่าเขาเป็นบุคคลหนึ่ง ให้ความแนะนำและแก้ปัญหาของนักเรียนได้ มีความรับผิดชอบดี เข้าใจความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เป็นตัวอย่างที่ดีควบคุมตนเอง และกระตุ้นนักเรียนเสมอ

มาร์กาเรต (Margaret. 1966 : 218 - 234) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์ของครูพยาบาลในทัศนะของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้วิธีสัมภาษณ์เป็นกลุ่มแก่นักศึกษาพยาบาล 5 มหาวิทยาลัย ทั้งของรัฐและเอกชน ขณะสัมภาษณ์ไม่มีครูอยู่และให้นักศึกษาเขียนพฤติกรรมของครูพยาบาลในแบบฟอร์มที่กำหนดให้ พบว่า

1. ด้านผลประโยชน์ที่นักเรียนควรได้รับพฤติกรรมที่พึงประสงค์คือ ครูต้องคอยช่วยเหลือเมื่อมีผู้ป่วยอาการหนัก หรือสถานการณ์คับขัน คอยสนับสนุนและร่วมมือโดยสม่ำเสมอ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์คือ ครูไม่สนใจนักศึกษา คอยหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานให้นักศึกษาพยาบาลผู้ป่วยตามลำพัง และมาตรวจเมื่อนักศึกษาทำเสร็จแล้ว
2. ด้านความรู้ความสามารถในวิชาทั่วไปและวิชาชีพ ที่พึงประสงค์ คือในเวลาสอนควรอธิบายถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ภูมิหลังในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ครูควรเป็นแหล่งวิชาและที่ปรึกษา ที่ไม่พึงประสงค์ คอยติเตียนเวลาปฏิบัติงาน และไม่อธิบายเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ
3. ด้านการสร้างสัมพันธภาพกับนักศึกษาและบุคคลอื่นที่พึงประสงค์คือ เมื่อนักศึกษาฝึกหัดปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ทาผิดหรือทำไม่ถูกวิธี ครูควรเข้าไปช่วยแนะนำเป็นรายบุคคล ที่ไม่พึงประสงค์ คือ เมื่อทำผิดมักจะพูดว่ากล่าวต่อหน้าบุคคลอื่น
4. ด้านการสอนทั้งในห้องเรียนและภาคปฏิบัติ ที่พึงประสงค์คือ เวลาสอนควรมีวิธีจูงใจให้นักศึกษาอยากรู้ รู้จักคิด ตั้งใจสอน วิพากษ์วิจารณ์การสร้างสรรค์เสมอ มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ของโลก ที่ไม่พึงประสงค์คือ สอนโดยอ่านจากบทเรียน
5. ด้านบุคลิกภาพ ที่พึงประสงค์คือ ให้ความอบอุ่นเป็นกันเอง จริงใจ สนใจเห็นใจนักศึกษา ที่ไม่พึงประสงค์คือ ไม่เห็นใจผู้อื่น
6. ด้านการประเมินผลภาคปฏิบัติ ที่พึงประสงค์คือ ครูและนักศึกษาช่วยกันประเมินผล ครูควรวิจารณ์และแนะนำด้วยท่าทีที่เป็นกันเอง และจริงใจ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์คือ เมื่อนักศึกษาได้คะแนนเกรด D สงสัยและถามครู พบว่า ครูไม่สามารถบอกได้ว่านักศึกษามีข้อบกพร่องอะไร

บิดเดิล (Biddle. 1967 : 346 - 347) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทางด้านคุณลักษณะของครู ซึ่งกล่าวโดยสรุปไว้ว่า คุณลักษณะของครูที่สำคัญพบว่ามีอยู่ 3 ประการ คือ

ประการแรก ด้านการกระทำของครู ซึ่งอาจสังเกตได้จากกิจกรรมต่าง ๆ ของครูโดยตรง เช่น ยอมรับความรู้สึกของนักเรียน ยกย่องชมเชยนักเรียน รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน สอบถามปัญหาของนักเรียน

ประการที่สอง ได้แก่ คุณลักษณะด้านกิจกรรมารยาท เช่น การควบคุมความประพฤติของตนเองได้ มีความมั่นคงอยู่เสมอ

ประการที่สาม คือ คุณลักษณะที่เกี่ยวกับบทบาทของการสอนโดยตรง เช่น ความสามารถในการดำเนินการสอน การเตรียมการสอน และการใช้อุปกรณ์การสอน

ไคเคอร์ (Kiker. 1973 : 721 - 723) ศึกษาพบว่า คุณลักษณะทางการสอนที่มีประสิทธิภาพ คือ มีความสามารถทางวิชาชีพ มนุษยสัมพันธ์ดี มีความสามารถในการสอนแก่นักศึกษาพยาบาล สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ในอดีตกับประสบการณ์ปัจจุบันได้ ใฝ่หาความรู้ และถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ แก่นักศึกษา สุขุม สุภาพ และเป็นแบบอย่างแก่นักศึกษาพยาบาลได้

เวอร์จิเนีย (Virginia. 1975 : 65 - 69) ได้ศึกษาคุณสมบัติของครูพยาบาลที่มีประสิทธิภาพในมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ตามความคิดเห็นของนักศึกษา ครูพยาบาล และผู้อำนวยการ พบว่า คุณสมบัติของครูพยาบาลที่มีประสิทธิภาพและสำคัญมี 19 ประการตามลำดับ คือ ยอมรับนักเรียนเป็นบุคคลหนึ่ง มีความซื่อสัตย์ ไม่ทำให้นักเรียนอายต่อหน้าผู้อื่น ให้โอกาสและเวลาที่เหมาะสมแก่นักเรียน เป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียน มีความมั่นใจ เป็นผู้ที่อ่อนส้นอ่อนยาวได้ สนใจร่วมงานกับนักเรียนดี เห็นใจนักเรียน ให้ความอบอุ่นแก่นักเรียน เตรียมการสอนที่เหมาะสม สามารถอธิบายสิ่งที่นักเรียนรู้สึกว่าเขาเป็นบุคคลหนึ่ง ให้คำแนะนำและแก้ปัญหาของนักเรียน มีความรับผิดชอบดี เข้าใจความต้องการของนักเรียนแต่ละคน เป็นตัวอย่างที่ดี ควบคุมตนเอง และกระตุ้นนักเรียนเสมอ

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปสาระสำคัญของคุณลักษณะอาจารย์พยาบาลทั้ง 4 ด้าน ได้ดังนี้คือ

คุณลักษณะด้านการสอน

อาจารย์พยาบาลจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี รู้จักวิธีการสอน สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เข้าใจในหลักสูตรที่สอน สามารถนำวิธีการใหม่ ๆ มาสอนมีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ของโลก

คุณลักษณะด้านวิชาการ

มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรเป็นอย่างดี มีประสบการณ์กว้างขวาง มีการศึกษาวิจัยต่าง ๆ ตีพิมพ์ เขียนบทความที่เป็นประโยชน์ออกเผยแพร่ การนำผลการวิจัยทั้งของตนเองและผู้อื่นมา ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการศึกษาและสังคม

คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ

มีความเป็นผู้นำ มีความสุขุมรอบคอบ ใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจ มีความยุติธรรม เป็นตัวอย่างที่ดี มีอารมณ์มั่นคง ให้ความอบอุ่นเป็นกันเองจริงใจ สนิทและเห็นใจนักศึกษา

คุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย มีความสามารถในการสอนแก่นักศึกษาพยาบาล มีความรู้ความสามารถปฏิบัติการพยาบาล เป็นสมาชิกของวิชาชีพพยาบาล ติดตามความก้าวหน้าด้านวิชาชีพ ศึกษาค้นคว้าวิจัย ประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบจรรยา วิชาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ปีการศึกษา 2538 ในวิทยาลัยพยาบาล 9 แห่ง คือ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พุทธชินราช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรดิตถ์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ลำปาง 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครราชสีมา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี 1 และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา จำนวน 1,607 คน อาจารย์พยาบาลปีการศึกษา 2538 ในวิทยาลัยพยาบาล 9 แห่ง ที่เปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) จำนวน 574 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล จำนวน 24 คน รวมประชากรทั้งหมด 2,205 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาล
ศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ปีการศึกษา 2538 ในวิทยาลัยพยาบาล 9 แห่ง
จำนวน 655 คน จากประชากร 1,607 คน คิดเป็นร้อยละ 41 ได้มาโดยใช้สูตรยามาเน
(Yamane. 1970 : 580 - 581) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random
Sampling) อาจารย์พยาบาล ปีการศึกษา 2538 จำนวน 72 คน จากประชากร 574 คน
คิดเป็นร้อยละ 12 ได้มาโดยสุ่มจาก 8 ภาควิชา ๆ ละ 1 คน จากวิทยาลัยพยาบาลที่เปิดสอน
หลักสูตรดังกล่าว 9 แห่ง ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง
จำนวน 24 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 751 คน จากประชากรทั้งหมด 2,205 คน ดัง
รายละเอียดในตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์พยาบาล จำแนกตามวิทยาลัยพยาบาล

วิทยาลัยพยาบาล	นักศึกษาพยาบาล		นักศึกษาพยาบาล		อาจารย์พยาบาล		รวม
	ชั้นปีที่ 1		ชั้นปีที่ 2				กลุ่ม
							ตัวอย่าง
	ประชากร	กลุ่ม	ประชากร	กลุ่ม	ประชากร	กลุ่ม	
	กร	ตัวอย่าง	กร	ตัวอย่าง	กร	ตัวอย่าง	
วพ.บรมราชชนนี พุทธชินราช	111	45	99	40	73	8	93
วพ.บรมราชชนนี อุดรดิตต์	91	37	97	40	45	8	85
วพ.บรมราชชนนี ลำปาง 1	103	42	79	32	61	8	82
วพ.บรมราชชนนี นครราชสีมา	103	42	100	41	79	8	91
วพ.บรมราชชนนี สรรพสิทธิ							
ประสงค์	90	37	76	31	65	8	76
วพ.ศรีมหาสารคาม	60	24	52	21	60	8	53
วพ.พระปกเกล้า จันทบุรี	100	41	92	37	67	8	86
วพ.บรมราชชนนี ราชบุรี 1	101	41	78	32	61	8	81
วพ.บรมราชชนนี สงขลา	102	42	73	30	63	8	80
รวม	861	351	746	304	574	72	727

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เกี่ยวกับคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามทัศนะของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา วารสาร งานวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล ภาระหน้าที่ทางวิชาการพยาบาลของอาจารย์พยาบาลเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน

3. สัมภาษณ์ถึงคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) จากอาจารย์พยาบาลที่ปฏิบัติงานด้านการสอนเกี่ยวกับหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) จำนวน 20 คน

4. สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลในข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ตามหลักการในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้ข้อคำถาม 64 ข้อ แยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการผู้ควบคุมประกันคุณภาพเพื่อตรวจแก้ไข ความชัดเจน ภาษา และสำนวนที่ใช้

5. นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน คือ รศ.ดร.สุนันท์ สลโรสุม ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร ดร.สมประสงค์ โอวาทกา ดร.ทัศนีย์ นนทะสร ดร.มยุรี ศิริบุญโขแซนสกี เพื่อตรวจแก้สำนวนของข้อคำถามในแบบสอบถามให้ชัดเจน และตรวจสอบความ

เที่ยงตรงของเนื้อหา ผลปรากฏว่า ผู้เชี่ยวชาญให้เก้ไขภาษา และให้เก้ไขความด้านการสอน จำนวน 2 ข้อ เพื่อให้ตรงตามจุดประสงค์ของการสอบถาม

6. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอ คณะกรรมการผู้ควบคุมปริญญาบัตรให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง แล้วนำไปทดลองใช้ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับกับนักศึกษาพยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) จำนวน 60 คน ที่มาช้ กลุ่มตัวอย่าง ณ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี 1

7. นำผลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1971 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่คาดหวัง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

8. นำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ นักศึกษา พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) 655 คน อาจารย์พยาบาล 72 คน จากวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา พยาบาล 24 คน

9. ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทัศนะของนักศึกษา อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิ ทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ทั้ง 4 ด้าน ตอนสุดท้าย ของแต่ละด้านจะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ทั้ง 4 ด้าน และ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

สาระในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าแต่ละด้าน มีข้อคำถาม ดังนี้

1. คุณลักษณะด้านการสอน จำนวน 23 ข้อ
2. คุณลักษณะด้านวิชาการ จำนวน 14 ข้อ
3. คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ จำนวน 12 ข้อ
4. คุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล จำนวน 15 ข้อ

การให้คะแนนของแต่ละข้อในแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนน้ำหนักของตัวเลือกตั้งแต่ 1 – 5 คะแนน ซึ่งมีความหมายดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริงหรือคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริงหรือคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลมาก

คะแนน 3 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริงหรือคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริงหรือคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะที่เป็นจริงหรือคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของเบสต์ (Best. 1978 : 174) ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลที่เป็นจริงหรือที่คาดหวังมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลที่เป็นจริงหรือที่คาดหวังมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลที่เป็นจริงหรือที่คาดหวังปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลที่เป็นจริงหรือที่คาดหวังน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับของคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลที่เป็นจริงหรือที่คาดหวังน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการในภาคปลาย ปีการศึกษา 2538 ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม 2538 โดยผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และขอหนังสือจากผู้อำนวยการสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุขส่งถึงผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้ส่งซองผนึกดวงตราไปรษณียากรและเจ้าหน้าที่ของส่งคืนถึงผู้วิจัย แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 751 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 688 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.61 แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด เมื่อนำมาตรวจสอบดูแล้ว พบว่า มีแบบสอบถามสมบูรณ์ 672 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.48 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด เมื่อมาจำแนกตามสถานภาพ พบว่า แบบสอบถามของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ได้รับกลับคืนมา 579 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.40 แบบสอบถามของอาจารย์พยาบาลได้รับกลับคืน 69 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.83 แบบสอบถามของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลได้รับกลับคืนมา 24 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำนวนตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนและสมบูรณ์	คิดเป็นร้อยละ
นักศึกษาพยาบาล	655	579	88.40
อาจารย์พยาบาล	72	69	95.83
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	24	24	100.00
รวม	751	672	89.48

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยได้แนบแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ทั้ง 672 ฉบับ จำนวนตามสถานภาพคือนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ตรวจสอบให้คะแนนน้ำหนักของตัวเลือกที่ได้กำหนดไว้ มีระดับความสำคัญ 5 ระดับ โดยให้น้ำหนักคะแนนดังนี้

มากที่สุด 1 ให้ 5 คะแนน

มาก 1 ให้ 4 คะแนน

ปานกลาง 1 ให้ 3 คะแนน

น้อย 1 ให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด 1 ให้ 1 คะแนน

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เอสพีเอสเอส (SPSS หรือ Statistical Package for Social Sciences)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกเป็นตอนดังนี้

1. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนะของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริง และตามที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบทัศนะที่เป็นจริงกับทัศนะที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน วิเคราะห์ตามสมมติฐานดังนี้

2.1 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง ในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน โดยใช้ F-test ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทดสอบความแตกต่างเป็นระยะคู่ โดยวิธีการของเชฟเพ

2.2 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน โดยใช้ F-test ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทดสอบความแตกต่างเป็นระยะคู่ โดยวิธีการของเชฟเพ

2.3 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน โดยใช้ t-test

สถิติขั้นพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Means) ของคุณลักษณะจำเริญของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ทั้ง 4 ด้าน (Ferguson. 1981 : 49)
2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคุณลักษณะจำเริญของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ทั้ง 4 ด้าน (Ferguson. 1981 : 49)
3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach. 1971 : 161)
4. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับที่คาดหวัง ใช้ t-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 84 - 86)
5. เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้ F-test (Ferguson. 1981 : 167)
- ถ้ามีนัยสำคัญทางสถิติ ก็ได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method)
6. ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 119)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ

- $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
- S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
- S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน
- N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
- F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
- SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
- df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
- * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับความมุ่งหมาย คือ

จากความมุ่งหมายข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริงและตามที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทั้ง 3 กลุ่มตัวอย่าง ปรากฏค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์ พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา พยาบาล (N=579)		อาจารย์ พยาบาล (N=69)		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล (N=24)		รวม (N=672)	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
ด้านการสอน	3.29	0.50	4.00	0.41	3.88	0.49	3.38	0.54
ด้านวิชาการ	3.37	0.54	3.74	0.48	3.71	0.57	3.42	0.55
ด้านบุคลิกภาพ	3.52	0.54	4.16	0.42	4.04	0.52	3.60	0.57
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	3.76	0.48	4.17	0.47	4.13	0.45	3.81	0.50
รวม	3.46	0.44	4.01	0.34	3.93	0.45	3.53	0.47

ข้อมูลจากตาราง 3 พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, $S = 0.44$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษา มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลในด้านการสอนและด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, $S = 0.50$ และ $\bar{X} = 3.37$, $S = 0.54$) ส่วนด้านบุคลิกภาพและด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, $S = 0.54$ และ $\bar{X} = 3.76$, $S = 0.48$) ตามลำดับ

อาจารย์มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $S = 0.34$) ทุกด้าน

ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, $S = 0.45$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์ พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา พยาบาล (N=579)		อาจารย์ พยาบาล (N=69)		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล (N=24)		รวม (N=672)	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
ด้านการสอน	4.38	0.46	4.59	0.47	4.77	0.24	4.42	0.46
ด้านวิชาการ	4.43	0.51	4.60	0.55	4.70	0.31	4.45	0.51
ด้านบุคลิกภาพ	4.50	0.51	4.66	0.58	4.79	0.21	4.53	0.51
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	4.52	0.52	4.63	0.60	4.75	0.30	4.54	0.52
รวม	4.45	0.43	4.61	0.47	4.76	0.22	4.47	0.44

ข้อมูลจากตาราง 4 พบว่า นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, $S = 0.44$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในด้านการสอนและด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, $S = 0.46$) และ ($\bar{X} = 4.43$, $S = 0.51$ ตามลำดับ) ด้านบุคลิกภาพและด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, $S = 0.51$ และ $\bar{X} = 4.52$, $S = 0.52$ ตามลำดับ)
อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่คาดหวัง แต่ละ
ด้านรวม 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, $S = 0.47$ และ $\bar{X} = 4.76$, $S =$
 0.22 ตามลำดับ)

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล
อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์
พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้าน
การสอนเป็นรายชื่อ

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา พยาบาล (N=579)		อาจารย์ พยาบาล (N=69)		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล (N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1.	แจ้งให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ของ การเรียนการสอนแต่ละเรื่อง	3.69	0.73	4.25	0.65	4.13	0.68
2.	มีเอกสารหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา วิชามาประกอบการสอน	3.00	0.81	3.86	0.69	3.75	0.61
3.	มีปัญหาหรือตัวอย่างสถานการณ์ที่ยั่วยั่วให้ นักศึกษาได้ฝึกหัดวิเคราะห์วิจารณ์	3.08	0.74	3.45	0.70	3.50	0.83
4.	สร้างเสริมการคิด การแก้ปัญหาให้กับ นักศึกษา	3.34	0.72	3.75	0.58	3.67	0.56
5.	มีการเชื่อมโยงบทเรียนกับปัญหาในชีวิต ประจำวันหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในหอผู้ป่วย และชุมชน	3.35	0.79	4.07	0.58	4.00	0.59
6.	นำวิทยาการที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันมา ใช้ในการเรียนการสอน	3.20	0.84	3.80	0.68	3.92	0.58

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง	
		พยาบาล		พยาบาล		การศึกษาพยาบาล	
		(N=579)		(N=69)		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
7.	นำความรู้ทางด้านทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ใน การสอนภาคปฏิบัติ	3.53	0.71	4.25	0.60	4.08	0.58
8.	ชี้แนะให้นักศึกษามองเห็นปัญหาต่าง ๆ ในการพยาบาล	3.52	0.73	4.13	0.57	4.08	0.65
9.	กระตุ้นให้นักศึกษาสนใจค้นหาปัญหาและ ความต้องการของผู้ป่วย	3.67	0.72	4.12	0.63	4.08	0.58
10.	นำเสนอแนวคิดเพื่อการแก้ปัญหาทางการ พยาบาลหรือปัญหาทางสุขภาพ	3.43	0.72	3.97	0.59	4.04	0.55
11.	เน้นวิธีการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักการ พยาบาล	3.92	0.72	4.30	0.73	4.38	0.58
12.	จัดอภิปรายก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการ พยาบาล	3.47	0.80	4.07	0.75	3.96	0.86
13.	กระตุ้นให้นักศึกษาคำถามประเภท "ทำไม" "อย่างไร" หรือ "เพราะ เหตุใด"	3.24	0.84	3.91	0.70	3.54	0.93
14.	แสดงท่าทีเป็นมิตรและเป็นกันเองขณะสอน	3.45	0.80	4.29	0.55	4.13	0.61

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		พยาบาล		พยาบาล		(N=24)	
		(N=579)	(N=69)	(N=69)	(N=69)	(N=24)	(N=24)
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
15.	มีความตรงต่อเวลาในการสอน การ						
	นัดหมาย การทำงาน	3.23	0.82	4.19	0.62	4.17	0.64
16.	เต็มใจและพร้อมที่จะสนทนากับนักศึกษาทั้ง						
	ปัญหาด้านการเรียนและปัญหาทั่วไป	3.40	0.83	4.35	0.61	4.21	0.78
17.	ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการ						
	เรียนการสอน	2.75	0.89	3.55	0.87	3.25	0.94
18.	ติดตามดูความก้าวหน้าของงานที่มอบหมาย						
	ให้นักศึกษา	3.46	0.71	4.14	0.55	4.04	0.62
19.	ใช้การทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการ						
	เรียนการสอนเป็นระยะ ๆ	3.39	0.90	3.88	0.78	3.75	0.85
20.	ประเมินผลปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา						
	ในแต่ละจุดประสงค์ของการฝึกอย่างสม่ำเสมอ	3.39	0.82	4.03	0.77	3.96	0.62
21.	พิจารณาแก้ไขหรือช่วยเหลือนักศึกษาที่มี						
	ข้อบกพร่องทางการเรียน	2.98	0.90	4.09	0.66	3.96	0.62
22.	เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอน						
	ของอาจารย์	2.41	1.05	3.72	0.95	3.29	1.00

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		พยาบาล (N=579)		พยาบาล (N=69)		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
23.	ให้นักศึกษาประเมินตนเองในแต่ละ						
	จุดประสงค์ของการเรียน	2.77	0.93	3.77	0.94	3.42	0.78
	รวม	3.29	0.50	4.00	0.41	3.88	0.49

ข้อมูลจากตาราง 5 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของ อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) โดยรวมด้านการสอนเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า คุณลักษณะ ที่ได้ปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ข้อที่ 1 แจ้งให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเรียน การสอนแต่ละเรื่อง ข้อที่ 7 นำความรู้ทางด้านทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ ข้อที่ 8 ชี้แนะให้นักศึกษามองเห็นปัญหาต่าง ๆ ในการพยาบาล ข้อที่ 9 กระตุ้นให้นักศึกษาสนใจค้นหา ปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย และข้อที่ 11 เน้นวิธีการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักการพยาบาล ส่วนข้อที่นักศึกษาเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ ข้อที่ 22 เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผล การสอนของอาจารย์ ข้ออื่น ๆ นักศึกษาเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

อาจารย์พยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของ อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

โดยรวมด้านการสอนเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์พยาบาลมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อที่ 3 มีปัญหาหรือตัวอย่างสถานการณ์ที่ยั่วยวให้นักศึกษาได้ฝึกหัดวิเคราะห์ห้วิจารณ์ ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์พยาบาลเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ข้อที่ 17 ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน ข้อที่ 22 เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอนของอาจารย์ และข้อที่ 23 ให้นักศึกษาประเมินตนเองในแต่ละจุดประสงค์ของการเรียน ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล
อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์
พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้าน
วิชาการเป็นรายชื่อ

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา พยาบาล (N=579)		อาจารย์ พยาบาล (N=69)		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล (N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1.	มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาการ พยาบาล	3.73	0.61	4.07	0.63	4.25	0.44
2.	มีความสนใจศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้าน ต่าง ๆ	3.68	0.65	3.81	0.60	3.58	0.97
3.	นำผลการวิจัยทางการพยาบาลมาใช้ในการ การสอนได้อย่างเหมาะสม	3.36	0.71	3.61	0.73	3.58	0.83
4.	สามารถวิจัยปัญหาทางการพยาบาลได้ทั้ง ในคลินิกและชุมชน	3.62	0.68	3.77	0.75	3.67	0.76
5.	มีการพัฒนาองค์ความรู้และปรับปรุงการ ปฏิบัติการพยาบาลให้ทันสมัยยิ่งขึ้น	3.51	0.71	3.88	0.68	3.96	0.81
6.	เปิดใจกว้างยอมรับรู้วิทยาการใหม่ ๆ	3.67	0.77	4.22	0.54	4.29	0.62
7.	มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ และเปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ	3.72	0.73	4.23	0.49	4.17	0.64

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		พยาบาล (N=579)		พยาบาล (N=69)		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
8.	ความรู้ในวิทยาการทุกด้าน ไม่สนใจเฉพาะ วิชาการพยาบาลเท่านั้น	3.50	0.75	4.04	0.65	3.79	0.88
9.	จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษา มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่เหมาะสมตรง ตามหลักสูตร	3.39	0.78	4.03	0.62	4.29	0.69
10.	เขียนตำราหรือเอกสารประกอบการสอน ในรายวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ	2.85	0.87	3.46	0.83	3.29	1.04
11.	กระตุ้นหรือนำนักศึกษาได้ศึกษางาน วิจัยที่มีประโยชน์ต่อวิชาชีพ	3.26	0.81	3.58	0.79	3.58	1.02
12.	มีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่	2.78	0.91	2.83	1.07	2.67	0.82
13.	วิเคราะห์ความต้องการของสังคมในแง่ การศึกษาพยาบาล	3.03	0.78	3.22	0.82	3.29	0.86
14.	พัฒนาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ทางการ พยาบาลเพื่อนำมาใช้ในการสอน	3.11	0.82	3.61	0.83	3.46	0.98
รวม		3.37	0.54	3.74	0.48	3.71	0.57

ข้อมูลจากตาราง 6 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของ อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะที่ได้ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 7 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 1 มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาการพยาบาล ข้อที่ 2 มีความสนใจศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านต่าง ๆ ข้อที่ 4 สามารถวิจัยปัญหาทางการ พยาบาลได้ทั้งในคลินิกและชุมชน ข้อที่ 5 มีการพัฒนาองค์ความรู้และปรับปรุงการปฏิบัติการ พยาบาลให้ทันสมัยยิ่งขึ้น ข้อที่ 6 เปิดใจกว้างยอมรับรู้วิทยาการใหม่ ๆ ข้อที่ 7 มีความ กระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้และเปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ และข้อที่ 8 ไม่รู้ ในวิทยาการทุกด้าน ไม่สนใจเฉพาะวิชาการพยาบาลเท่านั้น ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษาพยาบาล เห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

อาจารย์พยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศ นียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะที่ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 10 เขียนตำราหรือเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ ข้อที่ 12 มีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ และข้อที่ 13 วิเคราะห์ความต้องการของ สังคมในแง่การศึกษาพยาบาล ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์พยาบาลเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทักษะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา พยาบาลมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 4 ข้อ ได้แก่ ข้อที่ 10 ข้อที่ 12 ข้อที่ 13 เช่นเดียวกับความเห็นของอาจารย์พยาบาล และข้อที่ 14 พัฒนาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ทางกร พยาบาลเพื่อนำมาใช้ในการสอน ส่วนข้ออื่น ๆ เห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาพยาบาล

อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านบุคลิกภาพเป็นรายชื่อ

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา พยาบาล (N=579)		อาจารย์ พยาบาล (N=69)		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล (N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1.	เป็นผู้ที่ควบคุมอารมณ์ได้ดี	3.34	0.72	4.04	0.50	3.83	0.76
2.	มีลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี	3.58	0.67	4.06	0.57	3.79	0.66
3.	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและ เป็นกันเองกับนักศึกษา	3.38	0.77	4.20	0.50	4.08	0.65
4.	มีความเที่ยงธรรม	3.27	0.83	4.25	0.53	4.25	0.61
5.	มีความสุ่มรอบคอบ	3.51	0.68	4.10	0.55	3.92	0.65
6.	มีความยืดหยุ่นพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงจาก การยึดถือวิธีการเก่า ๆ มาสู่นวัตกรรม	3.15	0.88	4.14	0.58	3.96	0.86
7.	ยอมรับสิ่งที่ไม่แน่นอนและสิ่งที่เกินข้อ ขัดแย้งและความตึงเครียดได้	3.13	0.82	4.06	0.64	3.88	0.80
8.	แต่งกายเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน	4.00	0.71	4.30	0.58	4.38	0.58
9.	รู้จักให้อภัยต่อเพื่อนร่วมงาน	3.58	0.68	4.17	0.59	4.13	0.85
10.	คิดและตัดสินใจด้วยเหตุผล	3.61	0.70	4.20	0.56	4.21	0.72
11.	นับถือตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง	3.91	0.64	4.16	0.61	3.96	0.55

ตาราง 7 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		พยาบาล (N=579)		พยาบาล (N=69)		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
12.	มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาทางการ พยาบาลได้เป็นอย่างดี	3.77	0.64	4.17	0.54	4.08	0.41
	รวม	3.52	0.54	4.16	0.42	4.04	0.52

ข้อมูลจากตาราง 7 แสดงว่าทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 1 เป็นผู้ที่ควบคุมอารมณ์ได้ดี ข้อที่ 3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและเป็นกันเองกับนักศึกษา ข้อที่ 4 มีความเที่ยงธรรม ข้อที่ 6 มีความยืดหยุ่นพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงจากการยึดถือวิธีการเก่า ๆ มาสู่นวัตกรรม และข้อที่ 7 ยอมรับสิ่งที่ไม่แน่นอนและสิ่งที่เป็นข้อขัดแย้งและความตึงเครียดได้ นักศึกษาพยาบาลมีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาพยาบาล

อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์
พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้าน
สมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลเป็นรายชื่อ

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา พยาบาล		อาจารย์ พยาบาล		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		(N=579)		(N=69)		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1.	มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	3.92	0.58	4.35	0.59	4.21	0.59
2.	มีความรู้กว้างขวางในวงการวิชาชีพ	3.76	0.62	3.93	0.60	3.96	0.62
3.	เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ	4.16	0.68	4.42	0.63	4.46	0.66
4.	มีคุณธรรม จริยธรรม	3.81	0.64	4.38	0.62	4.33	0.70
5.	มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ	3.93	0.64	4.39	0.65	4.33	0.64
6.	อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาวิชาชีพ การพยาบาล	3.67	0.68	4.30	0.60	4.04	0.69
7.	มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการ พยาบาลที่ดี	3.85	0.60	4.16	0.61	4.21	0.59
8.	ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตของจรรยา บรรณแห่งวิชาชีพ	3.91	0.62	4.35	0.56	4.46	0.66
9.	ใช้กระบวนการพยาบาลและเทคโนโลยีใน การวินิจฉัยปัญหาสุขภาพ	3.75	0.64	4.17	0.62	4.21	0.72

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		พยาบาล		พยาบาล		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
10.	ใช้ทักษะเฉพาะในการปฏิบัติการพยาบาล						
	๗ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.77	0.61	4.14	0.58	4.13	0.68
11.	เป็นผู้ชำนาญการพยาบาลเฉพาะสาขา	3.54	0.75	3.96	0.74	3.79	0.72
12.	เป็นผู้ให้คำปรึกษาทางสุขภาพ	3.50	0.76	4.04	0.67	4.04	0.69
13.	เป็นผู้ร่วมคณะทำงานด้านสุขภาพ	3.61	0.71	4.01	0.65	4.13	0.85
14.	เป็นนักวิจัยสุขภาพ	3.29	0.78	3.52	0.92	3.08	0.65
15.	ตระหนักในสิทธิและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ของผู้ป่วย	3.93	0.67	4.35	0.56	4.54	0.51
รวม		3.76	0.48	4.17	0.47	4.13	0.45

ข้อมูลจากตาราง 8 แสดงว่าทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 14 เป็นนักวิจัยสุขภาพ นักศึกษาพยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ ทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล

อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านการสอนเป็นรายข้อ

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา พยาบาล		อาจารย์ พยาบาล		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		(N=579)		(N=69)		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1.	แจ้งให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ของ การเรียนการสอนแต่ละเรื่อง	4.46	0.59	4.62	0.60	4.96	0.20
2.	มีเอกสารหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหา วิชามาประกอบการสอน	4.53	0.66	4.72	0.57	4.67	0.48
3.	มีปัญหาหรือตัวอย่างสถานการณ์ที่ยั่วยั่วให้ นักศึกษาได้ฝึกหัดวิเคราะห์วิจารณ์	4.23	0.68	4.48	0.66	4.88	0.34
4.	สร้างเสริมการคิด การใช้ปัญหาให้กับ นักศึกษา	4.40	0.62	4.57	0.63	4.92	0.28
5.	มีการเชื่อมโยงบทเรียนกับปัญหามานชีวิต ประจำวันหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในหอผู้ป่วย และชุมชน	4.44	0.64	4.65	0.59	4.96	0.20
6.	นำวิทยาการที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันมา ใช้ในการเรียนการสอน	4.51	0.64	4.68	0.63	4.88	0.34

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง	
		พยาบาล		พยาบาล		การศึกษาพยาบาล	
		(N=579)	(N=69)	(N=69)	(N=69)	(N=24)	(N=24)
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
7.	นำความรู้ทางด้านทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ใน การสอนภาคปฏิบัติ	4.52	0.60	4.71	0.55	4.92	0.28
8.	ชี้แนะให้นักศึกษามองเห็นปัญหาต่าง ๆ ในการพยาบาล	4.51	0.61	4.68	0.56	4.88	0.34
9.	กระตุ้นให้นักศึกษาสนใจค้นหาปัญหาและ ความต้องการของผู้ป่วย	4.42	0.61	4.74	0.53	4.92	0.28
10.	นำเสนอแนวคิดเพื่อการแก้ปัญหาทางการ พยาบาลหรือปัญหาทางสุขภาพ	4.44	0.61	4.67	0.59	4.79	0.51
11.	เน้นวิธีการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักการ พยาบาล	4.53	0.63	4.74	0.63	4.79	0.51
12.	จัดอภิปรายก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการ พยาบาล	4.33	0.63	4.58	0.67	4.83	0.38
13.	กระตุ้นให้นักศึกษาคำถามประเภท "ทำไม" "อย่างไร" หรือ "เพราะ เหตุใด"	4.22	0.69	4.62	0.57	4.79	0.41
14.	แสดงท่าทีเป็นมิตรและเป็นกันเองขณะสอน	4.43	0.64	4.52	0.63	4.75	0.53

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		พยาบาล		พยาบาล		(N=24)	
		(N=579)	(N=69)	(N=69)	(N=69)	(N=24)	(N=24)
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
15.	มีความตรงต่อเวลาในการสอน การ						
	นัดหมาย การทำงาน	4.41	0.65	4.59	0.58	4.88	0.45
16.	เต็มใจและพร้อมที่จะสนทนากับนักศึกษาทั้ง						
	ปัญหาด้านการเรียนและปัญหาทั่วไป	4.48	0.65	4.64	0.59	4.75	0.44
17.	ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการ						
	เรียนการสอน	4.22	0.71	4.36	0.69	4.54	0.51
18.	ติดตามดูความก้าวหน้าของงานที่มอบหมาย						
	ให้นักศึกษา	4.28	0.63	4.57	0.61	4.71	0.46
19.	ใช้การทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการ						
	เรียนการสอนเป็นระยะ ๆ	4.19	0.70	4.42	0.65	4.42	0.72
20.	ประเมินผลปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา						
	ในแต่ละจุดประสงค์ของการฝึกอย่างสม่ำเสมอ	4.26	0.66	4.52	0.68	4.63	0.58
21.	พิจารณาแก้ไขหรือช่วยเหลือนักศึกษาที่มี						
	ข้อบกพร่องทางการเรียน	4.49	0.66	4.54	0.61	4.83	0.38
22.	เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอน						
	ของอาจารย์	4.36	0.77	4.49	0.63	4.50	0.59

ตาราง 9 (ต่อ)

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล ข้อที่	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง	
	พยาบาล		พยาบาล		การศึกษาพยาบาล	
หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	(N=579)		(N=69)		(N=24)	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
23. ให้นักศึกษาประเมินตนเองในแต่ละ						
จุดประสงค์ของการเรียน	4.16	0.71	4.51	0.63	4.54	0.59
รวม	4.38	0.46	4.59	0.47	4.77	0.24

ข้อมูลจากตาราง 9 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของ อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความ คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 2 มีเอกสารหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชามา ประกอบการสอน ข้อที่ 6 นาวิทยาการที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันมาใช้ในการเรียนการสอน ข้อที่ 7 นาความรู้ทางด้านทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ ข้อที่ 8 ชี้แนะให้นักศึกษามองเห็น ปัญหาต่าง ๆ ในการพยาบาล และข้อที่ 11 เน้นวิธีการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษาพยาบาลมีความคาด หวังในระดับมาก

ทัศนคติของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามความคาดหวังในการสอนอยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะตามความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่ 3 มีปัญหาหรือตัวอย่างสถานการณ์ที่ยั่วให้นักศึกษาได้ฝึกหัดวิเคราะห์วิจารณ์ ข้อที่ 17 ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน ข้อที่ 19 ให้นักศึกษาทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ และข้อที่ 22 เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอนของอาจารย์ ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด

ทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามความคาดหวังในด้านการสอนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ 14 ให้นักศึกษาทดสอบย่อยเพื่อประเมินผลการเรียนการสอนเป็นระยะ ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล
อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์
พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้าน
วิชาการเป็นรายชื่อ

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง	
		พยาบาล		พยาบาล		การศึกษาพยาบาล	
		(N=579)		(N=69)		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1.	มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาการ พยาบาล	4.63	0.55	4.74	0.63	4.83	0.38
2.	มีความสนใจศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้าน ต่าง ๆ	4.48	0.61	4.59	0.63	4.71	0.46
3.	นำผลการวิจัยทางการพยาบาลมาใช้ในการ การสอนได้อย่างเหมาะสม	4.38	0.65	4.54	0.65	4.63	0.49
4.	สามารถวิจัยปัญหาทางการพยาบาลได้ทั้ง ในคลินิกและชุมชน	4.44	0.62	4.58	0.67	4.71	0.46
5.	มีการพัฒนาองค์ความรู้และปรับปรุงการ ปฏิบัติการพยาบาลให้ทันสมัยยิ่งขึ้น	4.50	0.62	4.64	0.66	4.79	0.41
6.	เปิดกว้างยอมรับรู้วิทยาการใหม่ ๆ	4.55	0.60	4.65	0.59	4.88	0.34
7.	มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ และเปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ	4.51	0.59	4.71	0.59	4.79	0.41

ตาราง 10 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		พยาบาล (N=579)		พยาบาล (N=69)		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
8.	ความรู้ในวิทยาการทุกด้าน ไม่สนใจเฉพาะ วิชาการพยาบาลเท่านั้น	4.45	0.62	4.62	0.60	4.75	0.44
9.	จัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้นักศึกษา มีความรู้ ทักษะและเจตคติที่เหมาะสมตรง ตามหลักสูตร	4.48	0.61	4.64	0.59	4.83	0.48
10.	เขียนตำราหรือเอกสารประกอบการสอน ในรายวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ	4.43	0.70	4.59	0.67	4.75	0.44
11.	กระตุ้นหรือนำให้นักศึกษาได้ศึกษางาน วิจัยที่มีประโยชน์ต่อวิชาชีพ	4.30	0.67	4.55	0.63	4.58	0.50
12.	มีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่	4.18	0.73	4.46	0.70	4.46	0.51
13.	วิเคราะห์ความต้องการของสังคมในแง่ การศึกษาพยาบาล	4.25	0.69	4.46	0.65	4.50	0.51
14.	พัฒนาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ทางการ พยาบาลเพื่อนำมาใช้ในการสอน	4.41	0.67	4.59	0.67	4.63	0.49
รวม		4.43	0.51	4.60	0.55	4.70	0.31

ข้อมูลจากตาราง 10 แสดงว่า นักศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของ อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามความคาดหวังในด้านวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 1 มีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาการพยาบาล ข้อที่ 5 มีการพัฒนาองค์ความรู้และ ปรับปรุงการปฏิบัติการพยาบาลให้ทันสมัยยิ่งขึ้น ข้อที่ 6 เปิดใจกว้างยอมรับรู้วิทยาการใหม่ ๆ และข้อที่ 7 มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ และเปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคาดหวังอยู่ในระดับ มากทุกข้อ

ทักษะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามความคาดหวังในด้านวิชาการโดย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 12 มีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์ เผยแพร่ และข้อที่ 13 วิเคราะห์ความต้องการของสังคมในแง่การศึกษาพยาบาล อาจารย์ พยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

ทักษะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามความคาดหวังในด้าน วิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ 12 มีผลงานวิจัยที่ได้ รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ข้ออื่น ๆ มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาพยาบาล
อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์
พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้าน
บุคลิกภาพเป็นรายชื่อ

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา พยาบาล (N=579)		อาจารย์ พยาบาล (N=69)		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล (N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1.	เป็นผู้ที่ควบคุมอารมณ์ได้ดี	4.54	0.62	4.65	0.61	4.79	0.41
2.	มีลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี	4.50	0.61	4.67	0.61	4.83	0.83
3.	มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและ เป็น กันเองกับนักศึกษา	4.51	0.62	4.65	0.64	4.92	0.28
4.	มีความเที่ยงธรรม	4.60	0.61	4.68	0.61	4.96	0.20
5.	มีความสุ่มรอบคอบ	4.55	0.61	4.68	0.61	4.96	0.20
6.	มีความยืดหยุ่นพร้อมที่จะ เปลี่ยนแปลงจาก การยึดถือวิธีการเก่า ๆ มาสู่วิธีใหม่	4.53	0.63	4.67	0.61	4.88	0.34
7.	ยอมรับสิ่งที่ไม่แน่นอนและสิ่งที่ เป็นข้อ ขัดแย้งและความตึงเครียดได้	4.45	0.65	4.62	0.62	4.58	0.58
8.	แต่งกายเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน	4.44	0.63	4.68	0.63	4.83	0.38
9.	รู้จักให้อภัยต่อเพื่อนร่วมงาน	4.46	0.62	4.67	0.66	4.75	0.44
10.	คิดและตัดสินใจด้วยเหตุผล	4.53	0.61	4.67	0.63	4.83	0.38

ตาราง 11 (ต่อ)

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล ข้อที่ หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
	(N=579)		(N=69)		(N=24)	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
11. นับถือตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเอง						
สูง	4.33	0.69	4.61	0.65	4.38	0.65
12. มีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาทางการ พยาบาลได้เป็นอย่างดี						
	4.56	0.60	4.68	0.63	4.79	0.41
รวม	4.50	0.51	4.66	0.58	4.79	0.21

ข้อมูลจากตาราง 11 แสดงว่าทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามความคาดหวังในด้านบุคลิกภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 7 ยอมรับสิ่งที่ไม่แน่นอน และสิ่งที่ เป็นข้อขัดแย้งและความตึงเครียดได้ และข้อที่ 8 แต่งกายเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ข้อที่ 11 นับถือตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง นักศึกษาพยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ ทั้ง 3 กลุ่ม มีความคาดหวังในระดับมากที่สุด

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาพยาบาล
อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์
พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้าน
สมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลเป็นรายชื่อ

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา พยาบาล		อาจารย์ พยาบาล		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		(N=579)		(N=69)		(N=24)	
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
1.	มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ	4.52	0.62	4.68	0.63	4.83	0.38
2.	มีความรู้กว้างขวางในวงการวิชาชีพ	4.54	0.59	4.65	0.64	4.75	0.44
3.	เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ	4.50	0.64	4.70	0.63	4.88	0.34
4.	มีคุณธรรม จริยธรรม	4.58	0.60	4.72	0.62	4.92	0.28
5.	มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ	4.60	0.58	4.72	0.62	4.92	0.28
6.	อุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาวิชาชีพ การพยาบาล	4.53	0.60	4.62	0.67	4.71	0.46
7.	มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติการ พยาบาลที่ดี	4.60	0.57	4.67	0.63	4.75	0.44
8.	ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในขอบเขตของจรรยา บรรณแห่งวิชาชีพ	4.54	0.60	4.70	0.63	4.88	0.34
9.	ใช้กระบวนการพยาบาลและเทคโนโลยีใน การวินิจฉัยปัญหาสุขภาพ	4.50	0.61	4.62	0.64	4.79	0.41

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	นักศึกษา		อาจารย์		ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	
		พยาบาล		พยาบาล		(N=24)	
		(N=579)	(N=69)	(N=579)	(N=69)	(N=24)	(N=24)
		$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
10.	ใช้ทักษะเฉพาะในการปฏิบัติการพยาบาล						
	ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.53	0.61	4.62	0.64	4.71	0.46
11.	เป็นผู้ชำนาญการพยาบาลเฉพาะสาขา	4.50	0.61	4.55	0.68	4.58	0.58
12.	เป็นผู้ให้คำปรึกษาทางสุขภาพ	4.44	0.63	4.55	0.68	4.58	0.50
13.	เป็นผู้ร่วมคณะทำงานด้านสุขภาพ	4.44	0.62	4.57	0.65	4.58	0.50
14.	เป็นนักวิจัยสุขภาพ	4.35	0.70	4.39	0.84	4.54	0.59
15.	ตระหนักในสิทธิและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ของผู้ป่วย	4.59	0.59	4.64	0.77	4.88	0.34
รวม		4.52	0.52	4.63	0.60	4.75	0.30

ข้อมูลจากตาราง 12 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทาง
การพยาบาลที่มีทัศนคติคาดหวังต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาล
ศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลโดยรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก
ได้แก่ ข้อที่ 12 เป็นผู้ให้คำปรึกษาทางสุขภาพ ข้อที่ 13 เป็นผู้ร่วมคณะทำงานด้านสุขภาพ และ
ข้อที่ 14 ทั้งนักศึกษาพยาบาลและอาจารย์พยาบาลมีความคาดหวังในระดับมาก คือ เป็นนักวิจัย
สุขภาพ ส่วนข้ออื่น ๆ ทั้ง 3 กลุ่ม มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

จากจุดมุ่งหมายข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ใช้ F-test ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ใช้วิธีการของเซฟเฟ และทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้ t-test

ดังตาราง 13 - 41

ตาราง 13 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	37.12	2	18.56	76.64**
ภายในกลุ่ม	162.03	669	0.24	
รวม	199.16	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 13 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา มีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง
 คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศ
 นียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอน

กลุ่มตัวอย่าง				
	นักศึกษา พยาบาล	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	อาจารย์ พยาบาล	
	$\bar{X}$	3.29	3.88	4.00
นักศึกษาพยาบาล	3.29	–	0.59*	0.71*
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	3.88		–	0.12
อาจารย์พยาบาล	4.00			–

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 14 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล
 และนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล
 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) แตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 15 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	10.32	2	5.16	17.85**
ภายในกลุ่ม	193.33	669	0.29	
รวม	203.65	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 15 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 16 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง
 คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศ
 นียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ

กลุ่มตัวอย่าง		นักศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง	อาจารย์
		พยาบาล	การศึกษาพยาบาล	พยาบาล
	$\bar{X}$	3.37	3.71	3.74
นักศึกษาพยาบาล	3.37	-	0.34*	0.37*
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	3.71		-	0.03
อาจารย์พยาบาล	3.74			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากข้อมูลตาราง 16 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล
 และนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล
 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 17 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพ

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	29.76	2	14.88	53.65**
ภายในกลุ่ม	185.53	669	0.28	
รวม	215.29	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 17 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 18 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง
 คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศ
 นียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพ

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	นักศึกษา พยาบาล	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	อาจารย์ พยาบาล
		3.52	4.04	4.15
นักศึกษาพยาบาล	3.52	-	0.52*	0.63*
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	4.04		-	0.11
อาจารย์พยาบาล	4.15			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 18 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล
 และนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล
 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	12.63	2	6.32	27.83**
ภายในกลุ่ม	151.80	669	0.23	
รวม	164.44	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 19 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 20 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง
 คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศ
 นียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการ
 พยาบาล

กลุ่มตัวอย่าง				
	นักศึกษา พยาบาล	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	อาจารย์ พยาบาล	
	$\bar{X}$	3.76	4.13	4.16
นักศึกษาพยาบาล	3.76	-	0.37*	0.40*
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	4.13	-	-	0.03
อาจารย์พยาบาล	4.16	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 20 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล
 และนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล
 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะ
 วิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	22.54	2	11.27	60.23**
ภายในกลุ่ม	125.59	669	0.19	
รวม	148.13	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 21 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 22 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทัศนคติของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง
 คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศ
 นิยัตติพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน

กลุ่มตัวอย่าง				
	นักศึกษา พยาบาล	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	อาจารย์ พยาบาล	
	$\bar{X}$	3.46	3.93	4.01
นักศึกษาพยาบาล	3.46	-	0.47*	0.55*
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	3.93		-	0.08
อาจารย์พยาบาล	4.01			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 22 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล
 และนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาล
 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5.72	2	2.86	13.86**
ภายในกลุ่ม	138.05	669	0.21	
รวม	143.77	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 23 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบความแตกต่างของทักษะเป็นรายคู่ จึงใช้วิธีการของเชฟเพดสอบ ปรากฏผลดังตาราง 24

ตาราง 24 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง
 คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศ
 นิยมบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการสอน

กลุ่มตัวอย่าง				
	นักศึกษา พยาบาล	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	อาจารย์ พยาบาล	
	$\bar{X}$	4.38	4.59	4.77
นักศึกษาพยาบาล	4.38	-	0.21*	0.39*
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	4.59	-	-	0.18
อาจารย์พยาบาล	4.77	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 24 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล และนักศึกษา
 พยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา มีทักษะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลใน
 หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านการ
 สอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3.32	2	1.66	6.42**
ภายในกลุ่ม	173.14	669	0.26	
รวม	176.46	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 25 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบความแตกต่างของทักษะเป็นรายคู่ จึงใช้วิธีการของเชฟเฟดสอบ ปรากฏผลดังตาราง 26

ตาราง 26 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการ

กลุ่มตัวอย่าง				
	นักศึกษา พยาบาล	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	อาจารย์ พยาบาล	
	$\bar{X}$	4.43	4.60	4.70
นักศึกษาพยาบาล	4.43	–	0.17*	0.27*
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	4.60	–	0.10	
อาจารย์พยาบาล	4.70		–	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 26 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล และนักศึกษาพยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 27 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านบุคลิกภาพ

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3.30	2	1.65	6.37**
ภายในกลุ่ม	173.45	669	0.26	
รวม	176.76	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 27 แสดงว่านักศึกษา อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ด้านบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบความแตกต่างของทัศนะเป็นรายคู่ จึงใช้วิธีการของเชฟเฟดสอบ ปรากฏผลดังตาราง 28

ตาราง 28 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรง
 คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศ
 นิยัตตพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพ

กลุ่มตัวอย่าง				
	นักศึกษา พยาบาล	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	อาจารย์ พยาบาล	
	$\bar{X}$	4.50	4.66	4.79
นักศึกษาพยาบาล	4.50	-	0.16*	0.29*
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	4.66	-	-	0.13
อาจารย์พยาบาล	4.79	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 28 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาลและนักศึกษา กับ
 ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร
 ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านบุคลิกภาพแตกต่าง
 กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 29 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	1.93	2	0.97	3.56*
ภายในกลุ่ม	181.39	669	0.27	
รวม	183.32	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 29 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบความแตกต่างเป็นรายคู่ จึงใช้วิธีการของเชฟเฟดสอบ ปรากฏผลดังตาราง 30

ตาราง 30 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษา อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์
(ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	นักศึกษา	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง	อาจารย์
		พยาบาล	การศึกษาพยาบาล	พยาบาล
		4.51	4.63	4.75
นักศึกษาพยาบาล	4.51	-	0.12	0.24
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	4.63		-	0.12
อาจารย์พยาบาล	4.75			-

ข้อมูลจากตาราง 30 แสดงว่าเมื่อทดสอบตามวิธีการของเชฟเฟแล้ว ปรากฏว่าไม่พบว่ามีคู่ใดคู่หนึ่งแตกต่างกันระหว่างทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล ทั้งนี้อธิบายโดยหลักการของเชฟเฟได้ว่า เนื่องจากค่าของคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน มีความแปรปรวนไม่มากพอที่จะเป็นตัวบ่งชี้ความแตกต่างได้

ตาราง 31 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน

แหล่งของความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3.70	2	1.85	9.90**
ภายในกลุ่ม	124.93	669	0.19	
รวม	128.63	671		

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 31 แสดงว่านักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพื่อให้ทราบความแตกต่างของทักษะเป็นรายคู่ จึงใช้วิธีการของเชฟเพคสออบ บรากู ผลดังตาราง 32

ตาราง 32 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน

กลุ่มตัวอย่าง	$\bar{X}$	นักศึกษา พยาบาล	ผู้ทรงคุณวุฒิทาง การศึกษาพยาบาล	อาจารย์ พยาบาล
		4.45	4.61	4.75
นักศึกษาพยาบาล	4.45	-	0.16*	0.30*
ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล	4.61		-	0.14
อาจารย์พยาบาล	4.75			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อมูลจากตาราง 32 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล และนักศึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 33 เปรียบเทียบทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณลักษณะ
ของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่า
ปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ที่เป็นจริง (N = 579)		ที่คาดหวัง (N = 579)		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการสอน	3.29	0.50	4.38	0.46	44.23**
ด้านวิชาการ	3.37	0.54	4.43	0.51	37.24**
ด้านบุคลิกภาพ	3.52	0.54	4.50	0.50	34.41**
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	3.76	0.48	4.51	0.52	30.13**
รวม	3.46	0.44	4.45	0.43	42.86**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 33 แสดงว่าทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาล
ที่มีคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบ
เท่าปริญญาตรี) โดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ ด้านสมรรถนะ
วิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 34 เปรียบเทียบทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ที่เป็นจริง (N = 69)		ที่คาดหวัง (N = 69)		t
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
ด้านการสอน	4.00	0.41	4.59	0.47	8.77**
ด้านวิชาการ	3.74	0.48	4.60	0.55	11.16**
ด้านบุคลิกภาพ	4.15	0.41	4.66	0.58	6.47**
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	4.16	0.47	4.63	0.60	5.39**
รวม	4.01	0.34	4.61	0.47	9.19**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 34 แสดงว่าทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 35 เปรียบเทียบทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ที่เป็นจริง (N = 24)		ที่คาดหวัง (N = 24)		t
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
ด้านการสอน	3.88	0.49	4.77	0.24	8.40**
ด้านวิชาการ	3.70	0.57	4.70	0.31	8.77**
ด้านบุคลิกภาพ	4.04	0.52	4.79	0.21	8.04**
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	4.13	0.45	4.75	0.30	7.52**
รวม	3.93	0.45	4.75	0.22	9.50**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 35 แสดงว่าทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 36 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของ
อาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวัง ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ที่เป็นจริง		ที่คาดหวัง		t
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
ด้านการสอน	3.29	0.50	4.59	0.47	20.55**
ด้านวิชาการ	3.37	0.54	4.60	0.55	17.68**
ด้านบุคลิกภาพ	3.52	0.54	4.66	0.58	16.51**
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	3.76	0.48	4.63	0.60	11.54**
รวม	3.46	0.44	4.61	0.47	20.36**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 36 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับ
อาจารย์พยาบาลที่มีทัศนะต่อคุณลักษณะที่คาดหวัง โดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้าน
วิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล นักศึกษาพยาบาลมีทัศนะต่อ
คุณลักษณะที่เป็นจริงกับอาจารย์พยาบาลมีทัศนะที่คาดหวังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01

ตาราง 37 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของผู้ทรง
คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ที่เป็นจริง (N = 579)		ที่คาดหวัง (N = 24)		t
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
ด้านการสอน	3.29	0.50	4.77	0.24	27.55**
ด้านวิชาการ	3.37	0.54	4.70	0.31	20.00**
ด้านบุคลิกภาพ	3.52	0.54	4.79	0.21	26.62**
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	3.76	0.48	4.75	0.30	15.42**
รวม	3.46	0.44	4.75	0.22	26.24**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 37 แสดงว่าทัศนะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 38 เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของ
นักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ที่เป็นจริง (N = 69)		ที่คาดหวัง (N = 579)		t
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
ด้านการสอน	4.00	0.41	4.38	0.46	6.69**
ด้านวิชาการ	3.74	0.48	4.43	0.51	10.66**
ด้านบุคลิกภาพ	4.15	0.41	4.50	0.51	6.36**
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	4.16	0.47	4.51	0.52	5.38**
รวม	4.01	0.34	4.45	0.43	9.68**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 38 แสดงว่าทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง
กับทัศนะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้าน
วิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01

ตาราง 39 เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของผู้ทรง
คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ที่เป็นจริง (N = 69)		ที่คาดหวัง (N = 24)		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการสอน	4.00	0.41	4.77	0.24	11.00**
ด้านวิชาการ	3.74	0.48	4.70	0.31	11.33**
ด้านบุคลิกภาพ	4.15	0.41	4.79	0.21	9.71**
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	4.16	0.47	4.75	0.30	7.07**
รวม	4.01	0.34	4.75	0.22	12.08**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 39 แสดงว่าทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง
กับทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังโดยรวมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือด้าน
การสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 40 เปรียบเทียบทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง กับทัศนะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ที่เป็นจริง (N = 24)		ที่คาดหวัง (N = 579)		t
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านการสอน	3.88	0.49	4.38	0.46	5.25**
ด้านวิชาการ	3.70	0.57	4.43	0.51	6.77**
ด้านบุคลิกภาพ	4.04	0.52	4.50	0.51	4.36**
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	4.13	0.45	4.51	0.52	3.62**
รวม	3.93	0.45	4.45	0.43	5.71**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 40 แสดงว่าทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 41 เปรียบเทียบทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง
กับทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ที่เป็นจริง (N = 24)		ที่คาดหวัง (N = 69)		t
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
ด้านการสอน	3.88	0.49	4.59	0.47	6.27**
ด้านวิชาการ	3.70	0.57	4.60	0.55	6.76**
ด้านบุคลิกภาพ	4.04	0.52	4.66	0.58	4.64**
ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล	4.13	0.45	4.63	0.60	3.70**
รวม	3.93	0.45	4.61	0.47	6.18**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อมูลจากตาราง 41 แสดงว่าทัศนะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อ
คุณลักษณะที่เป็นจริงกับทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังโดยรวมแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ
ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์ พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตาม ที่เป็นจริง และตามที่คาดหวังทั้ง 4 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านการสอน คุณลักษณะด้านวิชาการ คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ปีการศึกษา 2538 ในวิทยาลัยพยาบาล 9 แห่ง จำนวน 655 คน จากประชากร 1,607 คน ได้มาโดยใช้สูตรยามาเน และทำการสุ่ม แบบแบ่งชั้น อาจารย์พยาบาล จำนวน 72 คน จากประชากร 574 คน ได้มาโดยสุ่มจาก 8 ภาควิชา ภาควิชาละ 1 คน จากวิทยาลัยพยาบาลที่เปิดสอนหลักสูตรดังกล่าว 9 แห่ง ผู้ทรง คุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 751 คน จากประชากรทั้งหมด 2,205 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์ พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ที่เป็น จริงและที่คาดหวัง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจำนวน 64 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับ แบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่เป็นจริงทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 แบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่คาดหวังทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 แบบสอบถามที่ส่งไป 751 ฉบับ ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำนวน 672 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.48

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเอสพีเอสเอส การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการคือ ตามความมุ่งหมายข้อ 1 ที่ว่า เพื่อศึกษาทัศนะของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริงและตาม ที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐานของทั้ง 3 กลุ่ม ใช้เกณฑ์การพิจารณาตามแนวคิดของเบสต์ และตามความมุ่งหมายข้อ 2 เพื่อเปรียบเทียบทัศนะที่เป็นจริงกับทัศนะที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน สถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ใช้ F-test ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ และทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในการวิจัย สรุปผลตามลำดับได้ดังนี้

1. ทักษะนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริงในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการสอน นักศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้านการสอนอยู่ในระดับปานกลาง อาจารย์พยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้านการสอนอยู่ในระดับมาก และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านวิชาการ นักศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านบุคลิกภาพ นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลอยู่ในระดับมากทั้ง 3 กลุ่ม

2. ทักษะนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่คาดหวังในแต่ละด้านรวม 4 ด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการสอน นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 ด้านวิชาการ นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ด้านบุคลิกภาพ ทั้ง 3 กลุ่มมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ด้านสมรรถนะวิชาชีพทางการพยาบาล ทั้ง 3 กลุ่ม มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

3. นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริงในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนคติต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. นักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริงกับตามที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. อาจารย์พยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริงกับตามที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนคติต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริงและตามที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. นักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับอาจารย์พยาบาลที่มีทัศนคติต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. นักศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทักษะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
10. อาจารย์พยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทักษะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
11. อาจารย์พยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทักษะของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
12. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทักษะของนักศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
13. ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับทักษะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า

1. จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริงและตามที่คาดหวังแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน ปรากฏผลว่า

1.1 ด้านการสอน นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลมีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงด้านการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาพยาบาลเห็นว่าคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้านการสอนโดยรวมอยู่ในระดับ

ปานกลาง และเห็นว่าอาจารย์พยาบาลได้ปฏิบัติตามที่เป็นจริงอยู่ในระดับมากคือ ข้อที่ 1 การแจ้งให้นักศึกษาทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนแต่ละเรื่อง ข้อที่ 7 นำความรู้ทางด้านทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ ข้อที่ 8 ชี้แนะให้นักศึกษามองเห็นปัญหาต่าง ๆ ในการพยาบาล ข้อที่ 9 กระตุ้นให้นักศึกษาสนใจค้นหาปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย และข้อที่ 11 เน้นวิธีการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักการพยาบาล รายข้อเหล่านี้สามารถอธิบายได้ดังนี้ การบอกจุดประสงค์แต่ละวิชาเป็นเรื่องสำคัญของผู้เรียน จะได้เกิดความเข้าใจวัตถุประสงค์ของวิชาที่กำลังเรียนอยู่ ทราบกำหนดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง สิ่งที่จะต้องเรียนรู้ตลอดจนทราบว่าแสดงพฤติกรรมอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ และศรีพรรณ กันธวัง (2535) ที่พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในกระบวนการพยาบาลสู่ศิษย์และนรีเวชวิทยา 1, 2 และ 3 ทั้งในกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียน มีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์สูง 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนทั่วไป การวัดผลการศึกษา วัตถุประสงค์ของวิชา บุคลิกภาพ และความรับผิดชอบ ในขณะเดียวกัน อาจารย์พยาบาลจะต้องมีความรู้ความสามารถ นำความรู้ทางด้านทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาคปฏิบัติ ชี้แนะให้นักศึกษามองเห็นปัญหาต่าง ๆ ในการพยาบาล เน้นวิธีการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักการพยาบาล กระตุ้นให้นักศึกษาสนใจค้นหาปัญหาและความต้องการของผู้ป่วย กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหาเหตุผลประเภท "ทำไม" "อย่างไร" หรือ "เพราะเหตุใด" เนื่องจากคำถามประเภทนี้ เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบในขั้นของการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล ซึ่งจะส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหา (นิษฐา สีนะขุนางกูร และคนอื่น ๆ. 2536 : 83)

จากผลของการวิจัยนี้ ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล เห็นว่าได้ปฏิบัติตามที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.98 - 2.41$) ในข้อที่ 1 ว่าให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนการสอน พิจารณาแก้ไขหรือช่วยเหลือ นักศึกษาที่มีข้อบกพร่องทางการเรียน นักศึกษาเห็นว่าปฏิบัติระดับปานกลาง แต่ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลเห็นว่าปฏิบัติตามในระดับมาก ผลการวิจัยของบุหลัน ทองกลีบ (2530 : 20) ที่พบว่า อาจารย์จะต้องมีความรู้ดีในวิชาที่สอน หรือเรื่องที่สอน มีการทดสอบและติดตามผลงานสอนทุกบททุกตอน รู้จักใช้วิธีสอนและอุปกรณ์การสอนอย่างเหมาะสม ช่วยเหลือและใส่ใจ

กับผู้เรียนที่เรียนอ่อน สอนให้ผู้เรียนคิดเป็นและปฏิบัติได้ รู้จักกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากรู้อยากเรียน และหาประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับผู้เรียน

สำหรับข้อที่ 22 เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอนของอาจารย์ นักศึกษาเห็นว่าปฏิบัติในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.41$, $S = 1.05$) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล เห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และข้อ 23 ให้นักศึกษาประเมินตนเองในแต่ละจุดประสงค์ของการเรียน นักศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลเห็นว่าปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาจารย์พยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนคติต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้านการสอนอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เน้นวิธีการพยาบาลที่ถูกต้องตามหลักการพยาบาลให้แก่นักศึกษาและแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนแต่ละเรื่อง อาจารย์พยาบาลทุกคนจะให้การศึกษาค้นคว้าทดลอง และติดตามผลการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา จากงานวิจัยของ พัฒนา รุจิโรจน์ (2534 : 113) พบว่า อาจารย์พยาบาลอนามัยชุมชนทุกวิทยาลัยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมาก ในการเรียนการสอนภาคทฤษฎีให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่นักศึกษาสนใจค้นคว้าและนำเสนอ มีการให้นักศึกษาประเมินผลการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ส่วนคุณลักษณะในด้านการสอนตามความคาดหวังอยู่ในระดับมากกับมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักศึกษาพยาบาลมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากกว่าอาจารย์ควรมีเอกสารหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาประกอบการสอน ควรรักษาวิทยาการที่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันมาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งแนะให้นักศึกษามองเห็นปัญหาต่าง ๆ ในการพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คาราคองจา (2534 : 107) ที่พบว่า ผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลมีความเห็นว่าวิทยาจารย์ควรมีคุณลักษณะที่สำคัญด้านการสอน ในเรื่องความเข้าใจในหลักสูตร ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการศึกษาพยาบาล มีความสามารถในการเตรียมการสอนและความสนใจในการใช้อุปกรณ์การสอนเป็นอันดับที่ 1, 2, 3 และ 4 ตามลำดับ สำหรับความคาดหวังของอาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลในด้านการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่ามีความมุ่งหวังให้อาจารย์พยาบาลเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร ปรัชญา โครงสร้างของหลักสูตร ความรู้ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ในการเตรียมการสอน เลือก

วิธีสอน และมีความสามารถในการดำเนินการสอน (ดาราพร คงจา. 2534 : 126) ฉะนั้น อาจารย์พยาบาลจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะของการเป็นผู้สอนที่ดีด้วย

1.2 ด้านวิชาการ นักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้าน วิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, $S = 0.54$) และตามความคาดหวังอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.43$, $S = 0.51$) อาจารย์พยาบาลมีทัศนคติต่อคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในด้าน วิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, $S = 0.48$) และตามความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, $S = 0.55$) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนคติต่อคุณลักษณะตาม ที่เป็นจริงในด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, $S = 0.57$) และตามความคาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, $S = 0.31$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คุณลักษณะด้านวิชาการที่นักศึกษาเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะในเรื่อง ของการเขียนตำราหรือเอกสารประกอบการสอนควรรวบรวมให้ทันสมัยอยู่เสมอ นักศึกษาต้องการให้ อาจารย์พยาบาลได้กระตุ้นหรือแนะนำให้นักศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อวิชาชีพด้วย อาจารย์ควรมีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราพร คงจา (2534 : 109) ที่ว่าผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาลมีความเห็นว่าวิทยากรควรมีคุณลักษณะ ที่สำคัญด้านวิชาการ มีการศึกษาค้นคว้าติดตามวิทยาการใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสนใจศึกษาค้นคว้าวิจัย และมีความพร้อมที่จะเผยแพร่วิชาการ เป็นอันดับ 1,2,3 และ 4 ตามลำดับ นอกจากนี้ กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล (2534 : 50) กล่าวว่า พยาบาลผู้ชำนาญ การทางคลินิก จะต้องเป็นผู้มีความรู้ทางเชิงวิจัย 3 ระดับ คือ เป็นผู้นำผลการวิจัยมาใช้ในการ ปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้เกิดผลดีแก่ผู้รับบริการอย่างทันต่อเหตุการณ์ เป็นผู้ให้ความร่วมมือใน การร่วมทำวิจัยกับผู้อื่น และเป็นผู้ทำวิจัยด้วยตนเองเพื่อหาความรู้ใหม่ ๆ ในการปฏิบัติทางด้าน การพยาบาล ปราณี ภาสกรณ์ (ม.ป.ป. : 15) จึงได้เสนอแนะไว้ในรายงานการวิจัยว่า "ทางวิทยาลัยควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนจัดพิมพ์เอกสารประกอบการบรรยายของตนให้แพร่ หลาย และเพื่อให้อาจารย์พยาบาลได้มีโอกาสนำผลงานทางด้านการศึกษามากขึ้น สถาบัน การศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องหาวิธีการสนับสนุนเพื่อให้อาจารย์พยาบาลได้มีการพัฒนาทั้งใน ด้านวิชาการ และด้านการปฏิบัติการพยาบาลให้สมดุลกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุหลัน

ทองกลีบ (2535 : 89) พบว่า ปัญหาทางวิชาการที่สำคัญของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางถึงมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านการวิจัย เพราะอาจารย์วิทยาลัยพยาบาลส่วนมากยังขาดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะในการวิจัย ขาดผู้นำในการวิจัย ขาดความสามารถและความร่วมมือในการวิจัย ขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาทั้งด้านการเงิน รวมทั้งอุปสรรคในการทำวิจัย นอกจากนี้อาจารย์พยาบาลมีชั่วโมงสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าในการทำงานด้านวิจัยและการเขียนผลงานทางวิชาการได้ ทำให้ไม่ค่อยมีผลงานวิจัยออกมาเผยแพร่ ส่วนคุณลักษณะทางวิชาการที่นักศึกษาเห็นว่าได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมากเห็นว่าอาจารย์พยาบาลมีความรู้อย่างลึกซึ้งในเนื้อหาวิชาการพยาบาล มีความสนใจศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านต่าง ๆ มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้วิทยาการใหม่ ๆ และเปิดรับประสบการณ์ต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุหลัน ทองกลีบ (2535 : 88) พบว่า อาจารย์วิทยาลัยพยาบาล มีความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพทางด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.15 ซึ่งมีค่าของความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการอันดับแรก ได้แก่ ความต้องการด้านการเข้าร่วมประชุมสัมมนา ซึ่งอาจารย์มีความต้องการมากกว่าด้านอื่น ๆ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ส่วนความต้องการด้านการวิจัยและการเขียนผลงาน ด้านการใช้บริการห้องสมุดมีความต้องการอยู่ในระดับมากเท่ากัน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.35 เท่ากันทั้งสองด้าน อันดับรองลงมา ได้แก่ ความต้องการด้านการสอนและการใช้สื่อการสอนและความต้องการด้านการเพิ่มคุณวุฒิตามลำดับ จึงปรากฏว่า ทักษะของอาจารย์พยาบาลและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทักษะต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงในด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก และที่เห็นสอดคล้องกันไว้ว่า ได้ปฏิบัติตามที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 กลุ่ม ข้อที่ว่าเขียนตำราหรือเอกสารประกอบการสอนในรายวิชาที่สอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีผลงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่และวิเคราะห์ความต้องการของสังคมในแง่การศึกษาพยาบาล ในด้านพัฒนาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ทางการศึกษาเพื่อนำมาใช้ในการสอน อาจารย์พยาบาลเห็นว่า ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านวิชาการตามความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับมาก

อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะทั้ง 3 กลุ่ม มีความมุ่งหวังให้อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาล ศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) มีความรู้ความสามารถเป็นเลิศในทางวิชาการ

1.3 ด้านบุคลิกภาพ นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาล ศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) มีคุณลักษณะที่เป็นจริงด้านบุคลิกภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, $S = 0.57$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ คุณลักษณะตามความคาดหวังด้านบุคลิกภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, $S = 0.51$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการพิจารณารายข้อ พบว่า นักศึกษา พยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทัศนะที่สอดคล้องกันว่า 1.ได้ปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด และจำเป็นต้องมีคือ คุณลักษณะการเป็นผู้นำที่ดี จะต้องเป็นผู้ที่มี หลักการและอุดมคติในการทำงาน สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวที่จะแสดงความคิดเห็น 1.ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน เป็นผู้รับผิดชอบในหน้าที่การงานสูง เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา ยุติธรรมในการตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ (ดารารพร คงจา. 2534 : 128 - 129) สอดคล้องกับคำกล่าวของ พูนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา (2533 : 29 - 31) 1.ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่พึงปรารถนาว่าควรมีคุณสมบัติอันหนึ่งคือ มีคุณธรรม จริยธรรม และคตินิยม ในความเป็นครู มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู จากการวิจัยของ พนอพรรณ จันทรวงศ์ (2515 : บทคัดย่อ) 1.ได้ศึกษาลักษณะครูประจำตึกตามความคิดเห็น ของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย พบว่า ด้านบุคลิกภาพ ต้องการครูที่มีความ ยุติธรรมที่สุด สำหรับงานวิจัยของพัชรี นาคะสิริ (2515 : บทคัดย่อ) 1.ได้ศึกษาลักษณะ ครูพยาบาลที่ดีในทัศนะของนักเรียนพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า ด้านบุคลิกภาพของครูพยาบาล ต้องการครูที่มีความมั่นใจในตัวเอง และด้านการแต่งกาย ต้องการครูที่แต่งเครื่องแบบพยาบาล อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์พยาบาลได้แสดงออกถึงการ แต่งกายที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน นับถือตนเองและมีความเชื่อมั่นสูง มีปฏิภาณไหวพริบใน การแก้ปัญหาทางการพยาบาลได้เป็นอย่างดี คิดและตัดสินใจด้วยเหตุผล แต่เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อ นักศึกษาเห็นว่าได้ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง คือ ในด้านการควบคุมอารมณ์ ความมีมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อยากให้มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา ให้ความเที่ยงธรรม มีความยืดหยุ่น พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงจากการยึดถือวิธีการเก่า ๆ มาสู่วิธีใหม่ นอกจากนี้ นักศึกษายังให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า อาจารย์พยาบาลบางคนมีประสบการณ์น้อย ไม่มั่นใจตนเอง ควร มีประสบการณ์การสอนมาก่อน จึงให้มาสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ส่วนคุณลักษณะตามความคาดหวังด้านบุคลิกภาพ นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะอาจารย์พยาบาลได้ปฏิบัติอยู่เป็นปกตินิสัย ซึ่งเกิดจากการอบรมจนเป็นนิสัยและได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้น การแต่งกายให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานเป็น การเสริมสร้างความภูมิใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้ผู้พบเห็นศรัทธาและเลื่อมใสจึง เป็นสิ่งเสริมบุคลิกภาพที่ดี (ทิพย์รัตน์ สุทธิพงศ์. 2534 : 82) และเป็นผู้ที่มีหลักการและอุดมคติในการทำงาน สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าที่จะ แสดงความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ ทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณ ลักษณะที่เป็นจริงกับที่คาดหวังอยู่ในระดับมากกับมากที่สุด

1.4 ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีทักษะที่สอดคล้องกันว่า อาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) มีคุณลักษณะที่เป็นจริง ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.53$, $S = 0.47$) มีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคุณลักษณะตามความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, $S = 0.52$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากคุณลักษณะที่เป็นจริงด้าน สมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าอาจารย์พยาบาลเป็นสมาชิกของ สาขาวิชาชีพ กล่าวคือ ในฐานะเป็นครู ถือว่าอยู่ในวิชาชีพครู และเป็นครูพยาบาล จึงถือว่า อยู่ในวิชาชีพพยาบาลด้วย อาจารย์พยาบาล เป็นตัวจักรสำคัญคนหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการทำงาน เป็นทีมระหว่างคณาจารย์ด้วยกัน ระหว่างคณาจารย์กับนักศึกษา ระหว่างคณาจารย์กับทีมการ

พยาบาลที่มีส่วนในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้อาจารย์พยาบาลยังต้องประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบจรรยาวิชาชีพ ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างของนักศึกษาและพยาบาลวิชาชีพทั่วไปให้เหมาะสมกับเป็นบุรุษนิยบุคคลในวิชาชีพพยาบาล ดังนั้นการประพฤติและปฏิบัติ การวางตัวในสังคม จึงต้องระมัดระวัง เพื่อมิให้ตนเองและวิชาชีพเป็นที่เสื่อมศรัทธาของศิษย์และบุคคลทั่วไป (จันทร์หา วีรปญญา. 2537 : 52) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสริมศรี เวชชะ และคนอื่น ๆ (2535 : 67) กล่าวว่า อาจารย์พยาบาลทุกคนได้รับการปลูกฝังให้มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพมีความอดทน อดกลั้น เสียสละในหน้าที่ แม้ว่าภาระกิจหน้าที่ของอาจารย์จะหนัก ได้รับความตอบแทนที่ไม่เหมาะสม แต่อาจารย์พยาบาลก็รู้สึกอยากทบทวนหน้าที่นี้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา คิตประเสริฐ (2527) กล่าวว่า อาจารย์พยาบาลต้องยอมรับในความเป็นวิชาชีพของตนเอง โดยการปฏิบัติกิจกรรมซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับวิชาชีพการพยาบาล และไปสู่วิชาชีพที่สมบูรณ์ โดยยึดมั่นในจริยธรรมของวิชาชีพ ยอมรับในความเป็นอิสระของวิชาชีพ ประกอบอาชีพโดยใช้ความรู้ของวิชาชีพ และรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานสูงสุดในการให้การพยาบาล ปฏิบัติกิจกรรม เพื่อสร้างความรู้อันเป็นแก่นของวิชาชีพ และยอมรับว่าการเข้าสู่วิชาชีพควรเป็นการศึกษาวิทยาการเฉพาะด้านในระดับการศึกษาชั้นสูง จากผลของทั้ง 3 กลุ่ม มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดนั้น แสดงว่านักศึกษาพยาบาลมีความมุ่งหวังที่จะได้รับแบบอย่างของการพยาบาลจากครูพยาบาล และถือว่าแบบอย่างของครูมีอิทธิพลต่อการสร้างแบบอย่างของนักศึกษาอย่างมาก (คาราพร คงจา. 2534 : 129) จึงทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะตามคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด

2. จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างทัศนคติที่เป็นจริงกับทัศนคติที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) และรวม 4 ด้าน ผลปรากฏดังนี้

2.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างทัศนคติที่เป็นจริงของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) พบว่า

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ที่ว่า ทักษะของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทนา นัพน (2527) ซึ่งพบว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลทุกด้านตามความคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน นอกจากนี้ผลการวิจัยของ พัฒนา รุจิโรจน์ (2534 : 145) ยังพบว่า สมรรถนะด้านการเรียนการสอนของอาจารย์พยาบาลอนามัยชุมชนที่พึงประสงค์สูงกว่าสมรรถนะด้านการเรียนการสอนของอาจารย์พยาบาลอนามัยชุมชนที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อนำมาทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ทักษะทั้ง 4 ด้าน ระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล และนักศึกษาพยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาจารย์พยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ไม่พบว่าแตกต่างกันที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานการณ์แตกต่างกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับ อาจมองคนละมุมกัน จึงทำให้ทักษะทั้ง 3 กลุ่มแตกต่างกัน

2.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างทักษะที่คาดหวังของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จีราพร ชีรพัฒน์ (2523) เรื่องพฤติกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลในสามมหาวิทยาลัยตามทักษะและตามความคาดหวังของนักศึกษา พบว่า พฤติกรรมการสอนทุกพฤติกรรมของอาจารย์ตามทักษะของนักศึกษาแตกต่างจากความคาดหวังของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคล้ายคลึงกับงานวิจัยของ ชัชจรียา ใบลี (2534) เรื่องคุณลักษณะของอาจารย์วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครู พบว่า ทักษะที่คาดหวังของอาจารย์นักศึกษา และครูวิทยาศาสตร์ดีเด่นที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการวิจัยเรื่องคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์

พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) เมื่อ นำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ พบว่า ทักษะที่คาดหวังด้านการ สอน ด้านวิชาการ และด้านบุคลิกภาพ ระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล นักศึกษา พยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอาจารย์พยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลไม่พบว่าแตกต่างกัน ในด้านสมรรถนะ วิชาชีพการพยาบาล เมื่อทดสอบตามวิธีการของเซฟเฟแล้ว ปรากฏว่าไม่พบว่ามีคู่ใดคู่หนึ่งแตก ต่างกันระหว่างทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา พยาบาล แสดงให้เห็นว่าทักษะตามความคาดหวังสูงกว่าทักษะตามที่เป็นจริงทั้ง 3 กลุ่ม อาจ เป็นเพราะทั้ง 3 กลุ่ม มีความคาดหวังว่า อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาล ศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ควรมีคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน ให้มากกว่าที่เป็น จริง เพื่อความเหมาะสมกับการเป็นอาจารย์พยาบาลในหลักสูตรดังกล่าว

2.3 การทดสอบความแตกต่างระหว่างทักษะที่เป็นจริงกับทักษะที่คาดหวังของ นักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่ จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่า ปริญญาตรี) ในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และ ด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ ซึ่งคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของ ชัชจรียา ใบลี (2534 : 108) เรื่องคุณลักษณะของอาจารย์วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครู พบว่า ระหว่างทักษะที่เป็นจริงกับทักษะ ที่คาดหวังของอาจารย์ นักศึกษา และครูวิทยาศาสตร์ดีเด่น ที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครูในแต่ละด้าน และรวม 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริการสังคม ด้านบุคลิกภาพ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตร ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) แสดงให้เห็นว่าทักษะ ตามความคาดหวังสูงกว่าทักษะตามที่เป็นจริงทั้ง 3 กลุ่ม อาจเป็นเพราะทั้ง 3 กลุ่ม มีความ คาดหวังว่า อาจารย์พยาบาลควรมีคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน ให้มากกว่าที่เป็นจริงเพื่อความ

เหมาะสมในการเป็นอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

2.3.1 การทดสอบความแตกต่างระหว่างทักษะที่เป็นจริงของนักศึกษาพยาบาลกับทักษะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ จากค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่เป็นจริงของนักศึกษาต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) แสดงให้เห็นว่าอาจารย์พยาบาลคาดหวังต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรดังกล่าวไว้สูง ทั้งนี้เพราะมีความต้องการให้อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) มีคุณลักษณะที่ดีทั้ง 4 ด้าน เพื่อคุณภาพของวิชาชีพพยาบาล

2.3.2 การทดสอบความแตกต่างระหว่างทักษะที่เป็นจริงของนักศึกษาพยาบาลกับทักษะที่คาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน รวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ จากค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่เป็นจริงของนักศึกษาพยาบาลต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่คาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล แสดงให้เห็นว่าทักษะที่เป็นจริงของนักศึกษาพยาบาลยังต่ำกว่าค่าคาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลคาดหวังไว้ อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลต้องการให้อาจารย์พยาบาลมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีคุณลักษณะที่ดีทั้ง 4 ด้าน

2.3.3 การทดสอบความแตกต่างระหว่างทักษะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลกับทักษะที่คาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน รวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้

จากค่าคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่าทัศนะที่คาดหวังของนักศึกษาสูงกว่าทัศนะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาพยาบาลมักจะคาดหวังในตัวอาจารย์พยาบาลไว้สูงเสมอ เพราะเชื่อว่าอาจารย์พยาบาลจะต้องรู้ทุกอย่างอย่างดีเยี่ยม จึงจะเป็นอาจารย์พยาบาลที่ดีได้ นอกจากนี้ค่าคะแนนเฉลี่ยของทัศนะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ต่ำกว่าทัศนะที่คาดหวังของนักศึกษา อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) จึงควรปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะที่ดีทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้เหมาะสมกับการเป็นอาจารย์พยาบาลที่ดีตามที่นักศึกษาคาดหวังไว้

2.3.4 การทดสอบความแตกต่างระหว่างทัศนะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลกับทัศนะที่คาดหวังของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ จากค่าคะแนนเฉลี่ยจะเห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล มีความคาดหวังต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) สูงทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล เป็นผู้บริหารระดับ 8 มีความชำนาญการในสาขาวิชาชีพพยาบาล และมีประสบการณ์สูง จึงมีความคาดหวังสูงกว่าอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ควรจะมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในทุก ๆ ด้าน เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนะของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริง จะเห็นว่าตามความเป็นจริงแล้ว อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) มีคุณลักษณะทั้ง 4 ด้าน ยังไม่ถึงเกณฑ์ของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล

2.3.5 การทดสอบความแตกต่างระหว่างทัศนะที่เป็นจริงของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลกับทัศนะที่คาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อคุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับ

สมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ จากค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่เป็นจริงของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลต่ำกว่าทักษะที่คาดหวังของนักศึกษา และแสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษามีความเห็นว่าอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) มีคุณลักษณะตามที่เป็นจริงต่ำกว่าค่าคาดหวังที่นักศึกษาคาดหวังไว้

2.3.6 การทดสอบความแตกต่างระหว่างทักษะที่เป็นจริงของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลกับทักษะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ จากค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่เป็นจริงของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลต่ำกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะที่คาดหวังของอาจารย์พยาบาล แสดงให้เห็นว่า อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) มีคุณลักษณะยังต่ำกว่าเกณฑ์ที่อาจารย์พยาบาลคาดหวังไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์พยาบาลมีความต้องการให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้ง 4 ด้าน ให้นมากกว่าที่เป็นอยู่จริง ๆ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาและสร้างเสริมด้านต่าง ๆ ให้นักศึกษาพยาบาลที่ต้องรับผิดชอบการเรียนการสอนในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ดังนี้

1. การพัฒนาอาจารย์แต่ละด้านควรเน้นความจำเพาะของสมรรถนะที่ควรพัฒนาตามผลการวิจัย ด้านบุคลิกภาพในเรื่องของความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานสู่แนวทางที่พัฒนาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น
2. ควรส่งเสริมการเขียนตำราหรือเอกสารประกอบการสอนของอาจารย์ผู้สอนให้ทันสมัยยิ่งขึ้น ทั้งนี้ส่งเสริมการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย เพื่อให้ผู้เข้าสามารถศึกษาและเลือกใช้ได้อย่างคล่องตัว

3. ควรกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมในการสรรหาอาจารย์พยาบาลให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) โดยเน้นความจำเป็นของคุณสมบัติในรายละเอียดของลักษณะอาจารย์ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะของอาจารย์เฉพาะด้าน
2. ควรมีการวิจัยในเรื่องการสร้างเกณฑ์ในการประเมินคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลด้านต่าง ๆ
3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาหาลำดับคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะ และจำเป็นจริง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองงานวิทยาลัยพยาบาล. คู่มือการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ที่เน้นชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิต). กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข, 2529.
- _____. ประมวลการสอนรายวิชาหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ที่เน้นชุมชนเพื่อคุณภาพชีวิต). กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข, 2529.
- _____. การวิเคราะห์แผนการผลิตและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการสาธารณสุข ฉบับที่ 7 (2533-2539). 2535. อัดสำเนา.
- _____. "เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลระหว่างนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ (ปีที่ 3 - 4) ที่มีภูมิหลังต่างกัน," รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข, 2535.
- กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. ความต้องการกำลังคนสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ในช่วง 10 ปี ข้างหน้า (2535-2544). เสนอต่อคณะรัฐมนตรี, 2535. (อัดสำเนา).
- กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล. "ก้าวใหม่ของการศึกษาพยาบาลสู่ความเป็นเลิศในการปฏิบัติ," ใน การประชุมพยาบาลแห่งชาติ ครั้งที่ 9. หน้า 41 - 52. กรุงเทพฯ : สภาการพยาบาล, 2534.
- กาญจนา นาคสกุล. "บรรยายภาควิชาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," วารสารวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 1 : 1 - 2 ; พฤศจิกายน 2517.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. "การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ ต่อเนื่อง 2 ปี," วารสารการศึกษาพยาบาล. 5 : 22 - 25 ; พฤษภาคม 2537.
- _____. การจัดการเรียนการสอนสำหรับครูพยาบาล. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2535.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. แผนพัฒนาการศึกษาพยาบาลในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535. 6

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการประเมินสภาพการจัดการศึกษาและประเมินแผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529) ระดับอุดมศึกษา.
 กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2528.
- คัมภีร์ มัลลิกะมาส. "พยาบาลกับการรับผิดชอบต่อวิชาชีพ," นิตยสารโรงพยาบาลกลาง.
 12 : 35 ; เมษายน - มิถุนายน 2518.
- จันทร์หา วีรบุญญา. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเหนื่อยหน่ายในการทำงานของอาจารย์พยาบาลสังกัดสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537. อัดสำเนา.
- จินตนา ยูนิพันธุ์. การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- ฉวีวรรณ สัตยธรรม. ขวัญของวิทยากรในวิทยาลัยพยาบาลเขตภาคกลาง สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- เจสสิว บุรีภักดี และคนอื่น ๆ. "ลักษณะของครูที่ดี," รายงานการวิจัย. หน่วยศึกษานิเทศก์
 กรมการฝึกหัดครู, 2520.
- ชัชจรียา าบลิ. คุณลักษณะของอาจารย์วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ : พิกัดอักษร, 2525.
- ชาญชัย อินทรประวัตติ. วิธีสอนทั่วไปและการสอนแบบจุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2525.
- ชาติ กาญจนรัตน์ และกัญญา ชื่นอารมณ. "ปัญหาและความต้องการในการวิชาชีพการสอน
 ของวิทยาลัยพยาบาล," รายงานการวิจัย. วิทยาลัยพยาบาลอุดรดิตถ์, 2534.
- เชิรศรี วิวิธศิริ. สื่อสำหรับการศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ :
 ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2527.

- ณรงค์ จริยวิทยานนท์ และปริยานุช จริยวิทยานนท์. จิตวิทยาการศึกษาผู้ใหญ่. อีสานการพิมพ์, 2526.
- ดารารพร คงจา. การศึกษาความต้องการวิทยากรในวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- ดิลก บุญเรืองรอด. "การประเมินผลงานบุคคลเพื่อพิจารณาความดีความชอบ," คู่มือปริทัศน์. 2 : 50 ; ตุลาคม 2520.
- ทิพย์รัตน์ สุทธิพงษ์. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- นันทนา น้ำฝน. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์พยาบาลในตึกผู้ป่วยตามการรับรู้และคาดหวังของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษายพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพยาบาลศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- นิภา คิณประเสริฐ. การเปรียบเทียบค่านิยมทางวิชาชีพทางบริการและทางราชการของนักศึกษาพยาบาลที่มีระยะเวลาของประสบการณ์การปฏิบัติงานในคลินิกแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527. อัดสำเนา.
- นิษฐา สันะขุนางกูร และคนอื่น ๆ. การศึกษาสภาพการเรียนรู้การสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษายพยาบาลมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา : ของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี : สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2536.
- บุหลัน ทองกลีบ. ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถภาพทางด้านวิชาการของอาจารย์วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

- ปฐม นิคมานนท์. การศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษร, 2528.
- ปราณี ภาสกรณ์. การเตรียมครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.
อัสสาเนา.
- ประกายแก้ว ประพุดดิ้อย และคนอื่น ๆ. ไดอารีพยาบาล 2537. นนทบุรี : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537.
- ประไพ อุดมวรรณ. บทบาททางวิชาการของอาจารย์พยาบาลที่สนับสนุนการสาธารณสุขมูลฐาน.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัสสาเนา.
- พนอพรรณ จันทรวงศ์. ความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลเกี่ยวกับลักษณะของครูประจำตึก
วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2516. อัสสาเนา.
- พนอพรรณ สุรสิทธิ์. ลักษณะงานของครูปฏิบัติการคลินิกประจำโรงพยาบาลในกรุงเทพ
มหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
อัสสาเนา.
- พรชูลี คุณานุกร. สู่การอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- พาณี จารุพันธ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กัญญา มั่งคั่งสง่า เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่กองงานวิทยาลัย
พยาบาล เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2536.
- พัชรี นาคะสิริ. ลักษณะครูพยาบาลที่คืนทักษะของนักเรียนพยาบาล โรงเรียนพยาบาลศิริราช
มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2515. อัสสาเนา.
- พัฒน์ น้อยแสงศรี. "การปรับปรุงและพัฒนางานวิจัยในมหาวิทยาลัย," วารสารรามคำแหง.
4 : 181 - 183 ; ตุลาคม 2520.
- พัฒน์วดี เสรินทวัฒน์. ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์.
มหาวิทยาลัยมหิดลและพยาบาล โรงพยาบาลศิริราช มหาวิทยาลัยมหิดล. ปรินฤณานิพนธ์
วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527. อัสสาเนา.

- พัฒนา รุจิโรจน์. สมรรถนะด้านการเรียนการสอนของอาจารย์พยาบาลอนามัยชุมชน สังกัด
กองงานวิทยาลัยพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข. ปริณยานิพนธ์
 วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534. อัดสำเนา.
- พิทยา สายชู. "การวิจัยคืออะไร," วารสารวิจัยสังคม. 2 : 3 - 11 ; มกราคม -
 มิถุนายน 2522.
- _____. "มหาวิทยาลัยในเขตภูมิภาคกับภาวะแวดล้อม," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ.
 7 : 36 - 38 ; เมษายน 2516.
- _____. "การส่งเสริมงานวิจัยในมหาวิทยาลัยด้วยการจัดตั้งสถาบันวิจัย," วารสารวิจัย
สังคม. 2 : 3 - 4 ; กรกฎาคม - ธันวาคม 2532.
- พันทิพา อุทัยสุข. ปัจจัยเสริมการเรียนการสอน : ชุดพื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2525.
- พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่อง. กรุงเทพฯ : กิ่งจันทร์
 การพิมพ์, ม.ป.ป..
- พุทธชาติ ราชปรีชา. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.
- ขุนทรัพย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา. คุณธรรมครูไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2533.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. หลักและวิธีสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- ไพศาล หวังพานิช. วิธีการวิจัย กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
 2530.
- พาริตา อิบราฮิม. "งานของคณะ," ข่าวคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 6 :
 19 - 22 ; มิถุนายน - กรกฎาคม 2533.
- ปัญญา สาร. วิชาครู. พระนคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2514.
- _____. หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519.
- _____. "แนวคิดสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ. 5 :
 14 - 26 ; มีนาคม 2514.

- ภิญโญ สาร. การประชุมทางวิชาการการฝึกหัดครูกับการรับใช้สังคม. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2518.
- มังกร ทองสุกดี. "บทบาทของอาจารย์ในชั้นอุดมศึกษา," คุรุปริทัศน์. 11 : 44 ; พฤศจิกายน 2520.
- โรมัฒม์ อดุลกาเดร์ และสมจิตร สร้อยสุริยา. คู่มือปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, 2525.
- รอบรู้สา'สุข. "หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่องภาคพิเศษ)," วารสารกระทรวงสาธารณสุข. 13 : 38, 67 ; เมษายน - มิถุนายน 2537.
- รัชนี้ สันะสนธิ. "การนำหลักสูตรแม่บทไปใช้ในทางปฏิบัติ," วารสารการศึกษพยาบาล. 3 : มกราคม 2535.
- รัตนา ทองสวัสดิ์. วิชาชีพการพยาบาล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเคเอ็นสโตร์, 2531.
- ละออ หุตางกูร. คู่มือนิเทศวิชาชีพพยาบาลภาคต้น. ม.ป.ท. : ม.ป.ป. (อัสสาเนา).
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัทศึกษาพร จำกัด, 2531.
- วรรณวิไล ชุ่มภิรมย์ และศรีพรรณ กันธวัง. ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์การพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- วิจิตร ศรีสอาน. หลักการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2518.
- _____. รายงานการสัมมนาเรื่องการพัฒนาการวิจัยด้านมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ : สภาวิจัยแห่งชาติ, 2519. อัสสาเนา.
- วิจิตร ศรีสุพรรณ. "นันททัศนะ : ข้อคิดเห็นในการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลเทคนิค," วารสารการศึกษพยาบาล. 6 : 9 ; พฤษภาคม 2538.
- วิจิตร ศรีสุพรรณ และเทียมสร ทองสวัสดิ์. การวิจัยทางการพยาบาล. เชียงใหม่ : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2521.
- วิชัย ดิสสระ. "การประเมินผลย้อนกลับสู่อาจารย์," รายงานการสรุปสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.

- วิเชียร ทวีลาภ. "ท่านเป็นพยาบาลชั้นวิชาชีพจริงหรือ," วารสารพยาบาล. 23 : 204 ;
กรกฎาคม 2517.
- วิรุฬห์ นิลโรมจน์. บทบาทและงานของนักการศึกษาผู้ใหญ่ระดับวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : ฝ่าย
วิจัยและประเมินผล ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้, 2530. อัดสำเนา.
- วีระชัย มีชอบธรรม. การพัฒนาการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในประเทศไทย. ปริณิธานพนธ์
ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2519. อัดสำเนา.
- สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข. ปฏิทินวางแผนงาน 2538. นนทบุรี : สำนักงาน
ปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข, 2538.
- _____. หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ.2537. นนทบุรี :
สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข, 2537.
- สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม รือทกานนท์. การจัดการเรียนการสอนในตึกผู้ป่วย.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอเชีย, 2525.
- สมชาย ทยานยง และชนิกา ศิลปอนันต์. รายงานการสำรวจและวิจัยลักษณะหน้าที่และ
ปริมาณของอาจารย์ประจำในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : หน่วยงาน
วิจัยสถาบัน ฝ่ายวางแผนและพัฒนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- สมบัติ พันธุ์คง. บทบาทด้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษายาบาลใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2520. อัดสำเนา.
- สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. เชียงใหม่ : คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2526.
- สอวงศ์โรสม อาสนสถิตย์. "การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลบนตึกผู้ป่วย," ประมวล
รายงานการประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 3. พระนคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
กรมการปกครอง, 2511.
- สอิกส์ ทิระมะยศ. คุณสมบัติของครูพยาบาลที่นักเรียนพยาบาลต้องการ. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511. อัดสำเนา.

สำราญ คำพรหม. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ตามทักษะของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารในจังหวัดอุดรดิตถ์. ปรินฤพานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

อัสสานา.

สุนทร โคตรบรรเทา. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์, 2524.

_____. แนวคิดวิธีการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่นอกระบบโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์, 2525.

สุนทร โคตรบรรเทา, ผู้แปลและเรียบเรียง. การศึกษาผู้ใหญ่ : พื้นฐานการปฏิบัติ Adult Aducaation : Foundations Practice. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2530.

สุนีย์ สันธุตะชะ. "ครูกับการสอน," วารสารการศึกษาพยาบาล. 3 : 8 - 49 ; กันยายน 2535.

สุภร ศรีแสน. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ประสานการพิมพ์, 2521.

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ทิพย์อักษรการพิมพ์, 2524.

เสริมศรี เวชชะ และคนอื่น ๆ. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับคุณภาพชีวิตการทำงานของอาจารย์พยาบาล สังกัดกองงานวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข, 2535.

อรอนงค์ ธรรมลิขิตกุล. การเปรียบเทียบลักษณะครูพยาบาลภาคปฏิบัติที่นักศึกษายาบาล และพยาบาลประจำการต้องการของโรงเรียนพดุงนครรรม์และอนามัย โรงพยาบาลรามาศิบัติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516. อัสสานา.

อารมณั วุฒิพฤกษ์. ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศูนย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัสสานา.

- อุทุมพร ทองอุไทย. การจัดและการประเมินผลการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา.
กรุงเทพฯ : 2530.
- อุ้นตา นพคุณ. การเรียนการสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร
การพิมพ์, 2527.
- อุ้นตา นพคุณ. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2527.
- Alexander, Edyte. Nursing Administration in the Hospital Health
Care System. Saint Louis : The C.V. Mosby Co., 1972.
- Andrews, Grover J. "Continuing Education Accreditation," Power and
Conflict in Continuing Education. H.J. Alford, 1977.
- Best, John W. Research in Education. 3rd ed. New Jersey : Prentice
Hall, 1978.
- Biddle, Bruce J. "Method and Concept in Classroom Research,"
Review of Education Research. 37 : 346 - 347 ; June, 1967.
- Blair, Glenn Myers. Education Psychology. New York : Macmillan Co.,
1968.
- Bloom, Benjamin S. Taxonomy of Education Objective Handbook I :
Cognitive Domain. New York : David Mac Kay Company, 1972.
- Brown, James W., and Thornton, James W. College Teaching : A
Systemic Approach. 2nd ed. New York : McGraw-Hill Book
Co, 1971.
- Cronbach, Lee Joseph. Essential of Psychological testing. 3rd ed.
New York : Harper and Row, 1971.
- Fawcett, Jacqueline. "Integrating Research into the Faculty
Workload," Nursing Outlook. 27 : 260 - 261 ; April, 1979.

- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education.
5th ed. Tokyo : McGraw-Hill, 1981.
- Gamer, Mary. "The Ideology of Professionalism," Nursing Outlook.
27 : 109 - 111 ; February, 1979.
- Gladkowski, Gerald. "The Instructors Dilemma," Improving Curriculum
University Teaching. 25 : 59 - 61 ; Winter, 1977.
- Harley, Barry. A Synthesis of Teaching Methods. New York : McGraw-
Hill Book Co, 1973.
- Hayter, Jean and Rice, Patricia. "Institutional Sources of Articles,"
Nursing Research. 28 : 205 - 206 ; July-August, 1979.
- Hulsmayer, B. and A. Bowling. "Evaluating Colleges Classroom Teaching
Effectiveness," Nurse Educator. 11 : 19 - 23 ; May, 1986.
- Jacobson, Magaret D. "Effective and Ineffective Behavior of Teacher
of Nursing as Determined by Their Students," Nursing Research.
15 : 218 - 223 ; Summer, 1966.
- Kidd, J.R. Now Adult Learn. New York : Association Press, 1973.
- Kiker, Myrlene. "Characteristic of Effective Teacher," Nursing
Outlook. 21 : 721 - 723 : November, 1973.
- Knowles, Asa S. Handbook of College and University Administration
: Academic. New York : McGraw-Hill Book Co, 1970.
- Knowles, Malcolm, S. The Modern Practice of Adult Education.
New York : Association Press, 1970.
- _____. The Adult Education Movements in the United States.
New York : Holt Rinehart and Winston Inc., 1962.

- Margolius, Francine R. ; Corns, Rebecca H. and Levi, Pamela M.
 "Research Committee in Nursing Programs," Nursing Outlook.
 26 : 441 - 443 ; July, 1978
- Mills, H.R. Teaching and Training : A Handbook for Instructions.
 New York : Mcmillan Book Co., 1978.
- Neal, Charles D. The Student Teacher at Work. Minneapolis :
 Burgess Publishing Co, 1966.
- Rapee Suvanajata. The Thai Professorial Role : An Assessment of
 Role Expectation. Bangkok : Research Center, The National
 Institute of Development Administration, 1975.
- Rauen, Karen C. "Expectation of the Clinical Instructor as Role
 Model," The Journal of Nursing Education. 21 : 82 - 85 ;
 August, 1974.
- Raybould, Elizabeth. A Guide for Teachers of Nurses. London :
 Blockwell Scientifics Publication, 1975.
- Simpson, J.A. Today and Tomorrow in European Adult Education.
 Paris : Counsil of Europe Stracbourg, 1972.
- Verginia, Barham Z. "Identifying Effective Behavior of Nursing
 Instructor Though Critical Incident," Nursing Research.
 14 (Winter 1975) : 65 - 69.
- UNESCO. The General Conference Adopts a Recommendation Adult
 Education. Adult Education Information Notes. 1 : 2 ;
 1977.
- Yamane, Taro. Statistic : An Introductory Analysis. 2nd ed.
 New York : Harper and Row, 1970.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือแนะนำและแบบสอบถาม

สำหรับนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล

ที่ ทม 1007/4865

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 ตุลาคม 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่านางกัญญา มั่งคั่งสง่า เป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอก
การอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำ
ปริญญานิพนธ์เรื่อง คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์
(ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาดรี)

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

ผศ.ดร.กฤษยา ดันติผลาชีวะ

ประจำ

รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์คือ ขอให้อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์
ตอบแบบสอบถาม ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2538 เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณ
ในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวศิริยุภา พูลสุวรรณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

ที่ สธ 0216/53/

สถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี

2 พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามงานวิจัย

ด้วยนางกัญญา มั่งคั่งสง่า นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "คุณลักษณะที่จำเป็นของอาจารย์หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)" โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1-2 ของวิทยาลัยฯ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์นางกัญญา มั่งคั่งสง่า เก็บข้อมูลดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุกฤษฏ์ มลิินทางกูร)

วิทยาจารย์ 8 รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข

ส่วนเทคโนโลยีและพัฒนา

โทร.5918626 โทรสาร 5918620

แผนกการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

3 พฤศจิกายน 2538

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน

ด้วยข้าพเจ้า นางกัญญา มั่งคั่งสง่า นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ให้ทำการวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาล หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)" ท่านเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยการตอบแบบสอบถามให้ชัดเจนสมบูรณ์ตามความเป็นจริง ซึ่งจะเป็นผลต่อการวิจัยที่สมบูรณ์ และบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้

ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ เมื่อท่านตอบเสร็จสมบูรณ์แล้วกรุณาส่งคืนถึงผู้แจกแบบสอบถามด้วย จะเป็นพระคุณอย่างสูง แบบสอบถามครั้งนี้ ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับและจะรายงานผลการวิจัยเป็นส่วนรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อผู้ใด แต่กลับมีผลดีและสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลในโอกาสต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางกัญญา มั่งคั่งสง่า)

นิสิตปริญญาโทวิชาเอกการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์

(ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในคุณลักษณะ 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล ตามความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

2. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามทัศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์พยาบาล ในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) คำถามแต่ละข้อแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง หมายถึง คุณลักษณะที่อาจารย์มีหรือปฏิบัติอยู่จริง ๆ

คุณลักษณะที่คาดหวัง หมายถึง คุณลักษณะที่ดีที่สุดตามทัศนะของท่านหรือตามความมุ่งหวังของท่าน

โปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามสภาพที่เป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย / ลงในช่อง [] ที่ตรงกับสภาพเป็นจริงของท่านและหรือเติมตัวเลขในบริเวณ...

[] นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่.....

[] อาจารย์พยาบาล

[] ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล

ตอนที่ 2 ทักษะ เกี่ยวกับคุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาล
ศาสตร (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ในด้านต่าง ๆ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับทักษะ/ความคิดเห็นของท่านข้อละ 2 แห่ง คือ ช่องระดับที่ปฏิบัติจริงและช่องระดับที่คาดหวัง โดย
ใช้เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ปฏิบัติอยู่จริงมากที่สุด หรือคาดหวังมากที่สุด

มาก หมายถึง ปฏิบัติอยู่จริงมาก หรือคาดหวังมาก

ปานกลาง หมายถึง ปฏิบัติอยู่จริงปานกลาง หรือคาดหวังปานกลาง

น้อย หมายถึง ปฏิบัติอยู่จริงน้อย หรือคาดหวังน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง ปฏิบัติอยู่จริงน้อยที่สุด หรือคาดหวังน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์ พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ระดับที่ปฏิบัติจริง					ระดับที่คาดหวัง				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	<u>ด้านวิชาการ</u>										
1.	ใช้แหล่งทรัพยากรทางวิชาการ ในชุมชนเพื่อการเรียนการสอน.....		/				/				
2.	มีการนำเทคโนโลยีทางการ พยาบาลมาใช้.....		/				/				

[illegible]

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์ พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ระดับที่ปฏิบัติจริง					ระดับที่คาดหวัง				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
22.	เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผล การสอนของอาจารย์.....										
23.	ให้นักศึกษาประเมินตนเองในแต่ละ จุดประสงค์ของการเรียน.....										

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมสำหรับคุณลักษณะที่จำเป็นด้านการสอนของอาจารย์พยาบาลใน
หลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

.....

.....

.....

.....

.....

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมสำหรับคุณลักษณะด้านวิชาการของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตร
ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible]

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์ พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ระดับที่ปฏิบัติจริง					ระดับที่คาดหวัง				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
7.	ยอมรับสิ่งที่ไม่แน่นอนและสิ่งที่เกิน ข้อขัดแย้งและความตึงเครียดได้.....										
8.	แต่งกายเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน.....										
9.	รู้จักให้อภัยต่อเพื่อนร่วมงาน.....										
10.	คิดและตัดสินใจด้วยเหตุผล.....										
11.	นับถือตนเองและมีความเชื่อมั่นใน ตนเองสูง.....										
12.	มีวิสัยทัศน์หวัดปรินการแก้ปัญหา ทางการพยาบาลได้เป็นอย่างดี.....										

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมสำหรับคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของอาจารย์พยาบาลในหลักสูตร
ประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อที่	คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์ พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตร พยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)	ระดับที่ปฏิบัติจริง					ระดับที่คาดหวัง				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
10.	ใช้ทักษะเฉพาะในการปฏิบัติการ พยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....										
11.	เป็นผู้ชำนาญการพยาบาลเฉพาะ สาขา.....										
12.	เป็นผู้ให้คำปรึกษาทางสุขภาพ.....										
13.	เป็นผู้ร่วมคณะทำงานด้านสุขภาพ.....										
14.	เป็นนักวิจัยสุขภาพ.....										
15.	ตระหนักในสิทธิและคุณค่าความ เป็นมนุษย์ของผู้ป่วย.....										

โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมสำหรับคุณลักษณะด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาลของอาจารย์
พยาบาลในหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดีในการตอบแบบสอบถามนี้

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. ชื่อ ศศ.ดร.สุนันท์ ศลภัสสม
 วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
 ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
 สังกัด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

2. ชื่อ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสาร
 วุฒิการศึกษา การศึกษาดุษฎีบัณฑิต การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
 ตำแหน่ง อาจารย์
 สังกัด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

3. ชื่อ ดร.สมประสงค์ รือวาทกา
 วุฒิการศึกษา Ph.D. (In Research)
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข
 สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

4. ชื่อ ดร.ทัศนีย์ นนทะสร
 วุฒิการศึกษา ครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการศึกษา)
 ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา ระดับ 7
 สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

5. ชื่อ ดร.มยุรี คิริบุญย โสแซนสกี
 วุฒิการศึกษา DNSc. (Health Psychology)
 ตำแหน่ง วิทยาจารย์ ระดับ 8
 สังกัด สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

คุณลักษณะจำเป็นของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์
(ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี)

บทคัดย่อ

ของ

กัญญา มั่งคั่งสง่า

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา

มีนาคม 2539

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษา อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของ อาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) รวม 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ปีการศึกษา 2538 ในวิทยาลัยพยาบาล 9 แห่ง จำนวน 655 คน อาจารย์พยาบาล จำนวน 72 คน และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล จำนวน 24 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 751 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับ คุณลักษณะที่เป็นจริงและที่คาดหวัง ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และ 0.98 ตามลำดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงกับที่คาดหวัง โดยวิธีแจกแจงของที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่เป็นจริงในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน คือ ด้านการสอน ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านสมรรถนะวิชาชีพการพยาบาล จากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ทักษะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลที่มีต่อคุณลักษณะที่เป็นจริงของอาจารย์พยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ต่อเนื่อง 2 ปี เทียบเท่าปริญญาตรี) ตามที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 4 ด้าน แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างของทัศนะเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเซฟเฟ พบว่า ทัศนะของนักศึกษาพยาบาลกับอาจารย์พยาบาล และทัศนะของนักศึกษาพยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนทัศนะของอาจารย์พยาบาลกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล ไม่พบว่าแตกต่างกัน

3. ทัศนะของนักศึกษาพยาบาล อาจารย์พยาบาล และผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาล แตกต่างกันระหว่างทัศนะที่เป็นจริงกับทัศนะที่คาดหวังในแต่ละด้าน และรวม 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีทัศนะแต่ละคู่แตกต่างกัน

ESSENTIAL CHARASTERISTICS OF NURSING INSTRUCTORS FOR THE PROGRAM
OF DIPLOMA IN NURSING SCIENCE

AN ABSTRACT

BY

KANYA MANGKANGSANGA

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University

March 1996

The purposes of this research were to investigate and compare the actual and expected characteristics of nursing instructors in the Program of Diploma in Nursing Science, perceived by student nurses, nursing instructors, and nursing experts. Four components of the instructors characteristics that were studied, these were, instruction, academic, personalty and professional nursing compitence.

Sampling method employed in this study was stratified random sampling. The samples were 655 student nurses, 72 nursing instructors and 24 nursing experts. Data was obtained using two sets of namely desirable. The reliability of the questionnaires were 0.97 and 0.98 respectively.

Arithmetic means, standard deviation and analysis of variance were used to describe the data, and the differences between the actual and expected characteristics of nursing instructors as perceived by the samples were tested by using Scheffe method and t-test.

The findings were as follow:

1. The actual characteristics of nursing instructors as perceived by each sample group differed significantly in all components at .01.

2. The expected characteristics of nursing insturctors as perceived by different groups of samples differed significantly in all components at .01. By using scheffe method, there were significant differences between the perception of student nurses and nursing instructors and between that of student nurses and nursing experts at .05.

3. There were significant differences between the actual and expected characteristics of nursing instructors in all components as perceived by respective sample groups $p < .01$.